

jaksi, että se täysin tyydytti urheilua harrastavan yleisön tarpeen senkin varalta, että Oulunkylän kunta yhdistettäisiin Helsinkiin, mutta että suunnitelman toteuttamisesta aiheutuisi ylen runsaasti kustannuksia, n. 4,040,000 markkaa, minkä vuoksi kysymystä oli perinpohjaisesti harkittava, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ ainoastaan varata kiinteistölautakunnan ehdottaman alueen urheilupuiston tarpeisiin.

Vallilan siirtolapuutarhan laajentaminen. Kiinteistölautakunta oli ilmoittanut, että Vallilan siirtolapuutarhan palstain kysyntä oli ollut huomattavan suuri, minkä takia puutarha-alueen eteläosakin olisi kunnostettava. Työstä aiheutuvat kustannukset oli arvioitu 265,000 markaksi, minkä määrän kaupunginvaltuusto osoitti ²⁾ yleisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan.

Pakinkylän uimaranta. Kaupunginvaltuuston päätettyä ³⁾ luovuttaa erään Vantaanjoen ranta-alueen yleiseksi vene- ja uimapaikaksi sekä annettua rakentaa tien tälle alueelle Pakinkylän yhdyskunnan valtuusto oli anonut, että uimaranta pantaisiin kuntoon kesäksi ja tie rakennettaisiin edellä mainitulta jo valmiiksi rakennetulta tieltä Pakinkylän n. s. kunnantielle. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kesän aikana panettaa kuntoon kyseisen uimarannan sekä myöntää tähän tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan, 18,500 markkaa, Kiinteä omaisuus nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan. Sitten myönnettiin ⁵⁾ samaan tarkoitukseen 2,118 markan lisämääräraha edellä mainittuun pääluokkaan merkittyjen valtuuston käyttövarojen ylityksenä.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupungin vuoden 1931 tilit ja tilinpäätös. Kaupungin vuoden 1931 tilinpäätöksen yhdistelmä oli seuraava:

Tulot.

Säästö vuodesta 1930	Smk	86,449,569: 70
Tuloja talousarvion mukaan	»	576,821,802: —
Määrärahoja säästynyt	»	33,488,481: 36
Tuloja yli arvion	»	21,589,105: 82
Talousarvioon merkitsemättömät tulot	»	5,031,476: 73
Yhteensä		Smk 723,380,435: 61

Menot.

Määrärahoja talousarvion mukaan	Smk	614,821,802: —
Määrärahoja ylitetty	»	9,520,936: 91
Tulovajaukset	»	20,914,812: 56
Talousarvioon merkitsemättömät menot	»	18,073,512: 22
Yhteensä		Smk 663,331,063: 69

Säästyneitä lainavaroja	Smk	1,520,268: 50
Tilierötus vuoteen 1932, säästöä	»	58,529,103: 42
Yhteensä		Smk 723,380,435: 61

¹⁾ Kvsto 13 p. huhtik. 14 §. — ²⁾ S:n 7 p. syysk. 22 §. — ³⁾ Ks. v:n 1930 kert. s. 11. — ⁴⁾ Kvsto 23 p. maalisk. 12 §. — ⁵⁾ S:n 16 p. marrask. 11 §.

Tilinpäätös lähetettiin ¹⁾ vuositilintarkastajille, joiden tuli ennen elokuun loppua antaa tilintarkastuskertomuksensa.

Kaupunginvaltuusto oli kutsuttu kesäkuun 15 p:nä kaupunkien kunnallishallintoa koskevan asetuksen määräysten mukaisesti päättämään edellä esitetyn tilinpäätöksen hyväksymisestä, mutta koska kaupungin tilintarkastajat vielä eivät olleet sitä tarkastaneet, kokous lykättiin ²⁾, mikäli se koski vuoden 1931 tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä, ajankohtaan, joka valtuuston puheenjohtajan tuli määrätä tilintarkastuskertomuksen saavuttua.

Kertomus kaupungin vuoden 1930 tilien ja hallinnon tarkastuksesta ³⁾. Vuositilintarkastajille vuoden 1930 tilien ja hallinnon tarkastuksesta antamassaan kertomuksessa kaupunginreviisori huomautti, että hänen mielestään mainitun vuoden talousarvio oli laadittu liian optimistisesti, todelliset menot kun olivat olleet kokonaista 6.1 milj. markkaa suuremmat ja todelliset tulot 9.6 milj. markkaa pienemmät kuin arvioidut. Vuoden 1930 tilinpäätöksen säästö verrattuna edellisen vuoden lopputaseeseen väheni n. 43.8 milj. markkaa. Tämän tuloksen yhteydessä kaupunginreviisori selitti ja eritteli niitä eri kirjanpitoeriä, joihin rahoitustase perustui, ja tuli siihen johtopäätökseen, että kehitys tuntui kehoittavan suuren varovaisuuden noudattamiseen vastaisia talousarvioita laadittaessa ⁴⁾.

Tilien mukaan oli menojen kattamiseen käytetty 28 milj. markkaa säästöä, 45.3 milj. markkaa lainavaroja ja 13.13 milj. markkaa tontinmyyneistä saatuja varoja, yhteensä 86.43 milj. markkaa pääomia, joita, jotta kokonaisvarallisuus ei heikentyisi, olisi pitänyt vastata vähintään samansuuruisen hankitun omaisuuden, mutta tämä hankinta vastasikin todellisuudessa ainoastaan n. 83 milj. markan arvoa. Kaupunginreviisorin mielestä oli syytä perusteellisesti tutkia, olivatko menojen suorittamiseen erittäinkin viime vuosina käytettyjen lainavarain ja säästön määrien ja kaupungin omaisuuden lisääntymisen välillä vallinnut oikea suhde. Omaisuustaseeseen vaikuttavat tekijät loivat epäilemättä suuntaviivat verorasituksen vastaiselle kehitykselle. Vuotta 1930 oli tosin pidettävä poikkeuksellisenä, mutta tässä kosketellut seikat ansaitsivat huomiota sekä säännöllisinä että epäsäännöllisinä vuosina ja varsinkin aikoina, jolloin veroäyri haluttiin pitää alhaisena.

Kaupunki oli tilivuoden kuluessa tehnyt kaksi lainasopimusta, joista toinen koski 8 milj. dollaria ja toinen 42 milj. markkaa. Kaupunginreviisori totesi tässä yhteydessä, että lainamääräin maksamisen vakuudeksi ei edes ulkomaisesta lainasta ollut vaadittu panttia eikä takuuta, mikä seikka todisti, että kaupungin maine luotonottajana maailman rahamarkkinoilla oli vakiintunut vuodesta 1924, jolloin kaupunki sai dollarilainan ainoastaan valtion sitoutuessa siitä omavelkaiseen takuuseen.

Kunnan verojämiä oli poistettu kaikkiaan 46,694,559:22 markkaa. Poistoprosentti tuntui yleensä viime vuosina olleen kohoamassa, mutta oli vaikeata arvioida, oliko tämä pantava vallitsevan lamakauden, liiaksi kiristetyin maksuunpanon, perimisen lievemmän tehokkuuden vai muiden seikkain syyksi. Osaltaan vaikuttava syy oli joka tapauksessa luotettavan väestökirjanpidon puute. Oli ollut helppoa todeta, että joukko verojämiä oli jäänyt saamatta ainoastaan sen vuoksi, että verovelvollisten nimet olivat olleet väärin merkityt verotusluetteloon.

¹⁾ Kvsto 4 p. toukok. 6 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 3 §. — ³⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 43. — ⁴⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 5.

Rahatoimiston kirjanpidon koneellistamisen kaupunginreviisori katsoi lisäävän laskennallista varmuutta, mutta tekevän kirjaustekstin lyhentämisen ja todisteiden yhteenvedon välttämättömäksi, mikä vaikeutti sekä jälkitarkastusta että kirjanpidon tilastollista käyttöä.

Edelleen kaupunginreviisori kohdisti vuositilintarkastajain huomion siihen seikkaan, että rahatoimiston alitilittäjien joukossa olivat m.m. keskuskeittola, naisten työtupa ja kaupungin maatilat, joihin alitilittäjiä koskevat kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön määräykset niiden toiminnan kaupallisen laadun takia olivat vaikeat soveltaa. Kaupunginreviisorin mielestä kaupunki ei enää voinut tyytyä yhteen alitilittäjätyyppiin, mikä näkökohta oli otettava huomioon edellä mainittua johtosääntöä piakkoin uudistettaessa.

Kaupungin rahastoista annettujen lainain vakuuksia tarkastaessaan vuositilintarkastajat olivat havainneet kolmen saatavan kiinnitysvakuuden vanhentuneen heinäkuussa 1930, mistä eräässä tapauksessa saattoi koitua kaupungille n. 40,000 markan vahinko. Vuonna 1927 kaupunki oli hankkiakseen huoneiston Touhulan lastentarhalle ostanut Osakeyhtiö Neljäs linja 14 nimisen asunto-osakeyhtiön osakkeita, ja kun tämän yhtiön kiinteistö oli tilivuonna myyty pakkohuutokaupalla, kaupungin omistamat yhtiön osakkeet olivat menettäneet arvonsa. Erään kirjapainokoulun hallussa aikaisemmin olleen huoneiston vuokrasopimuksen irtisanomisen laiminlyöminen oli aiheuttanut kaupungille lähes 104,000 markan vahingon. Tilinpäätöksessä oli useissa tapauksissa vuoden 1930 määrärahain säästöjä siirretty käytettäväksi vuonna 1931 ilman että siihen oli hankittu kaupunginvaltuuston suostumusta ja siitä huolimatta, ettei näitä määrärahoja ollut talousarvioon merkitty siirtomäärärahoiksi. Tämä menettely oli ristiriidassa kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön määräysten kanssa. Epäkohtana mainittiin, että kunnallisen hammaspoliklinikan toiminta edelleen jatkui väliaikaisella pohjalla, klinikalla kun ei ollut ohjesääntöä. Köyhäinhoidon saatavain kirjanpito oli edelleenkin epätyytyttävästi järjestetty, ja samaten oli ratkaisematta sitkeä kysymys sähkön- ja kaasunkulutusmaksujen luottovakuutuksen järjestämisestä. Vuositilintarkastajat uudistivat aikaisemmissa tilintarkastuskertomuksissa esitetyt vaatimukset, että Suomen luottovakuutusosakeyhtiön toimisto oli poistettava kaupungin huoneistosta, kaupungin viranhaltijat vapautettava puuttumasta näihin vakuutusasioihin ja yhtiön toiminta vakuutuksien myöntäjänä kaupungin kaason- ja sähkönkulutuksesta lopetettava. Kahden puhtaanapitohallituksen jäsenen tehtyä valituksen eräistä puhtaanapitolaitoksessa vallitsevista epäkohdista kaupunginreviisori oli perinpohjaisesti tutkinut asiaa ja tällöin havainnut valitukset jossain määrin perustelluiksi toteamatta kuitenkaan väärinkäytöksiä.

Viitaten toteutettuun kaupunginhallinnon uudelleenjärjestelyyn kaupunginreviisori oli kiinnittänyt huomionsa vuositilintarkastajain johtosäännön tarkistamisen välttämättömyyteen sekä laatinut perustellun uuden johtosäännön ehdotuksen, jonka vuositilintarkastajat siihen tutustuttuaan olivat lähettäneet kaupunginhallitukselle.

Kaupunginreviisorin antaman selonteon vuositilintarkastajat oman tilintarkastuskertomuksensa ¹⁾ ohella lähettivät kaupunginvaltuustolle. Tarkastuksessa esiin tulleiden ja tässä lyhyesti kosketettujen seikkain johdosta vuositilintarkastajat halusivat lausua:

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 5.

että kaupungin viranhaltijoilta oli vaadittava huolellisempaa tehtäviensä täyttämistä;

että kaupungin viranhaltijain toimintaa oli entistä tehokkaammin valvottava;

että niin kauan kuin kaupungin kassa- ja tililaitoksen nykyinen johtosääntö oli voimassa, määrärahain säästöjä ei tullut saada siirtää seuraavaan vuoteen ilman että kaupunginvaltuusto oli niin päättänyt;

että kunnallisen hammaspoliklinikan johtosäännön laatimista oli joudutettava;

että kysymys köyhäinhoidon saatavain kirjaamisesta ja poistamisesta oli mahdollisimman pian lopullisesti ratkaistava;

että kaupungin kaasun- ja sähkönkulutusmaksujen luottovakuutuksen järjestämistä koskevan kysymyksen ratkaisemista oli joudutettava; sekä

ettei tavarain vastaanotto puhtaanapitolaitoksella ollut ollut kaikissa suhteissa tarkoituksenmukaisesti järjestetty, kuten tutkimuspöytäkirjoista kävi ilmi ja myöskin kaupunginreviisorin kaupunginhallituksen määräyksestä toimeenpanema tutkimus osoitti; että varasto-ostot eräissä tapauksissa todennäköisesti olivat olleet suuremmat kuin todellinen tarve olisi vaatinut, joissakin tapauksissa ilmeisesti siitä syystä, että vuosimäärärahoja oli ollut käyttämättä, mitä menettelytapaa ei voinut hyväksyä; sekä että vuositilintarkastajat, koska puhtaanapitohallitus jo oli ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin estääkseen mainittujen epäkohtain jatkumisen, kysymyksen silloisessa vaiheessa eivät pitäneet muita toimenpiteitä tarpeellisina.

Edelleen vuositilintarkastajat ilmoittivat, että revisionikonttori oli laskenut tilivuonna lunastetut kaupungin eri lainoihin kuuluvat obligatiot ja kupongit sekä sulkenut ne kuoriin, jotka oli varustettu revisionikonttorin sinetein ja sisällystä osoittavin merkinnöin, että vuositilintarkastajat olivat tarkastaneet ja verranneet rahatoimiston arvopaperien pääkirjaan kaupungin bilanssiin sisältyvät obligatiot, osakkeet, pankkisijoitukset ja velkakirjat sekä lahjoitusrahastojen samanlaatuiset arvopaperit samoin kuin laskeneet rahatoimiston kassan syyskuun 8 p:nä 1931; sekä että vuositilintarkastajat niinkään olivat tarkastaneet kiinteistötoimistossa säilytetyt velkakirjat ja vuokrasopimukset ynnä kaupungin lakimiehen hallussa olevat velkakirjat.

Viitaten tilintarkastuskertomukseensa vuositilintarkastajat ehdottivat

että kaupunginvaltuusto ryhtyisi vuositilintarkastajain johtosäännön uudistamista tarkoittaviin toimenpiteihin; sekä

että kaupunginvaltuusto myöntäisi rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallituksille, lautakunnille ja virastoille vastuuvapauden niiden vuoden 1930 toiminnasta ja tilityksestä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ kaikki vuositilintarkastajain esittämät lausunnot ja ehdotukset samalla päättäen asettaa kuusihenkisen komitean vuositilintarkastajain johtosääntöehdotusta laatimaan.

Kaupungin vuoden 1931 tilien ja hallinnon tarkastus. Kaupunginhallitus lähetti oman lausuntonsa ohella vuositilintarkastajain kertomuksen ²⁾ Helsingin kaupungin vuoden 1931 tilien ja hallinnon tarkastuksesta sekä siihen liitetyn kertomuksen revisionikonttorin toiminnasta samana vuonna.

Vuositolintarkastajat ilmoittivat tarkastaneensa kaupungin tilit ja tilinpäätöksen sekä läpikäyneensä kaupungin taloushallintoa koskevat pöytäkirjat ja revisionikonttorin tarkastuksistaan pitämät päiväkirjat havaitse-

¹⁾ Kvsto 13 p. huhtik. 7 §. — ²⁾ Kvston pain. asiakirj. n:ot 18 ja 19.

matta aihetta mainittaviin yksityiskohtaisiin muistutuksiin tai huomautuksiin. Päinvastoin todettiin yleisarvosteluna, että kaupunginhallitus tunnustusta ansaitsevilla tavalla oli selviytynyt kaikista pulan aiheuttamista vaikeuksista. Valitettava tosiasia oli, että huomattavaa määrää maksuunpantuja veroja ei ollut saatu perityksi. Tämä epäkohta tuntui johtuvan useista seikoista, joista tärkeimmät näyttivät olevan sellaisia, että kaupungin viranomaisilla ei ollut mahdollisuuksia niiden korjaamiseen, koska ne osaksi perustuivat voimassa olevien uloshaku-, ulosotto- ja verotuslakien puutteellisiin. Tärkeätä olisi kuitenkin, että suunniteltu väestörekisteri pian saataisiin aikaan. Tärkeätä olisi myöskin, että toimitettaisiin tarkka ja kaikinpuolinen tutkimus niistä veroista, joita ei ollut voitu saada perityksi. Vielä vuositilintarkastajat lausuiivat käsityksensä, että tonttiveron tuotto oli niin vähäinen, että oli epäiltävää, vastasiko siitä kertynyt tulo sen perimisestä aiheutuneita kustannuksia. Kaupunginreviisorien mielestä olisi luonnollisinta, että puheena oleva vero poistettaisiin.

Edelleen vuositilintarkastajat ilmoittivat tarkastaneensa ja verranneensa rahatoimiston arvopaperipääkirjaan kaupungin bilanssiin sisältyvät obligatit, osakkeet, pankkisijoitukset ja velkakirjat samoin kuin lahjoitusrahastojen samanlaatuiset arvopaperit; laskeneensa rahatoimiston kassan toukokuun 30 p:nä 1932; tarkastaneensa kiinteistötoimistossa olevat velkakirjat ja vuokrasopimukset samoin kuin kaupungin lakimiehen hallussa olevat asiakirjat tarpeellisilta osilta; laskeneensa tilivuoden kuluessa lunastetut obligatit ja kupongit sekä sulkeneensa ne kuoriin, jotka oli varustettu revisionikonttorin sinetillä ja sisällystä osoittavalla merkinnällä; sekä havainneensa kaupungin vuoden 1931 tilinpäätöksen oikeaksi.

Tutustuttuaan edellä mainittuihin selontekoihin kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ myöntää kaupunginhallitukselle sekä kaupungin muille hallituksille, lautakunnille ja laitoksille vastuuvapauden niiden vuoden 1931 toiminnasta ja tilityksestä.

Vastuuvapauden myöntäminen Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan lähetettyä kaupunginvaltuustolle kertomuksen mainittujen säätiöiden pientenlastenkoulujen toiminnasta vuonna 1931 sekä asianomaisten tilintarkastajain toimittamastaan koulujen saman vuoden tilien tarkastuksesta antaman kertomuksen valtuusto myönsi ²⁾ johtokunnalle vastuuvapauden sen hallinnosta mainittuna vuonna.

Kultaklausuli kaupungin lainasopimuksissa ³⁾. Suomen pankki oli kaupungin vuoden 1930 7 $\frac{1}{2}$ %:n obligatioiden haltijain edustajana viitaten kaupungin lainasopimusten kultaklausuliin vaatinut, että kaupunki suorittaisi puolivuotismaksunsa joulukuun 1 p:nä 1931 ja kesäkuun 1 p:nä 1932 soveltaen laskelmaa, että edellisessä tapauksessa 1.32352 paperimarkkaa ja jälkimmäisessä 1.46996 paperimarkkaa vastasi yhtä kultamarkkaa, ja tämän johdosta kaupunginhallitus oli ryhtynyt toimenpiteisiin hankkiakseen selvityksen siitä, miten muut kunnat, jotka olivat tehneet samanlaisia lainasopimuksia, aikoivat täyttää sitoumuksensa ⁴⁾. Tällöin oli ilmennyt, että Vaasan ja Viipurin kaupunkien ottamiin obligatiolainoihin kuuluvien obligatioiden haltijat olivat tuomioistuimissa vaatineet mainittujen kaupunkien velvoittamista lunastamaan obligatit ja korkokupongit kullalla sekä että raastuvanoikeus

¹⁾ Kvsto 7 p. jouluk. 1 §. — ²⁾ S:n 4 p. toukok. 29 § ja 25 p. toukok. 22 §.
— ³⁾ Ks. myös tämän kert. s. 195. — ⁴⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 173.

oli vapauttanut Vaasan kaupungin tästä velvollisuudesta, mistä päätöksestä oli vedottu ylempään oikeusasteeseen, kun taas asiaa Viipurin kaupungin osalta ei ollut käsitelty loppuun raastuvanoikeudessa. Vaasan kaupungin puolesta oli oikeudenkäynnissä huomautettu, että koska kulta oli maamme rahan ainoa arvonmitta, velkasitoumuksissa mainitut Suomen markat tarakoittivat rahalain mukaisia kultamarkkoja huolimatta siitä, oliko ne lainasopimuksessa nimenomaan mainittu kultamarkoiksi vai ei, koska rahan oikeudellinen merkitys oli, että se oli kaiken rahavelan laillinen maksuväline. Se seikka, ettei Suomen pankki lunastanut seteleitään kullalla, ei voinut aiheuttaa lainanottajalle korvausvelvollisuutta. Vastapuoli taas oli tulkinnut kultaklausulin siten, että velallisen tuli suorittaa velkakirjassa ilmaistu kultarahamäärä sellaisena tai myös sen arvo Suomen pankin noteeraaman kullankurssin mukaan. Kultaklausulin oikeata merkitystä koskevassa oikeudenkäynnissä kaupunginhallitus otaksui vedottavan aina ylimpään asteesseen saakka, joten lopullinen ratkaisu ei ollut odotettavissa lähitulevaisuudessa, ja ottaen huomioon tämän hallitus ehdotti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi Suomen pankin esittämän sovintoehdotuksen, jonka mukaan Helsingin kaupungin puheena olevain obligatioiden haltijat tyytyisivät 20 %:n lisämaksuun, jos kaupunki sitoutui sen suorittamaan, ennenkuin Viipurin kaupunkia vastaan vireillä oleva oikeudenkäynti oli ratkaistu ensimmäisessä oikeusasteessa. Koska oli mahdotonta tietää, milloin Suomen markka jälleen voitiin liittää kultaan eikä mikä sen arvo kullan arvoon verrattuna tuli olemaan, kaupunginhallitus oli sitä mieltä, että sopimuksen tuli koskea ainoastaan niitä määriä, jotka olivat erääntyneet tai erääntyivät maksettaviksi joulukuun 1 p:nä 1931 sekä kesäkuun 1 p:nä ja joulukuun 1 p:nä 1932. Kaupunginhallitus olikin edellyttäen, että jotakuinkin kaikki obligatioiden haltijat sitoutuivat luopumaan muista kultaklausuliin perustuvista vaatimuksistaan edellä mainittuina erääntymispäivinä tapahtuvien kaupungin suoritusten suhteen tehnyt Suomen pankin kanssa asiaa koskevan alustavan sopimuksen, joka tuli voimaan vasta, jos kaupunginvaltuusto sen ratifioi.

Asiaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ vahvistaa kaupunginhallituksen päätöksen vuoden 1930 kotimaisen 7 $\frac{1}{2}$ %:n obligatiolainan joulukuun 1 p:nä 1931 sekä kesäkuun 1 p:nä ja joulukuun 1 p:nä 1932 tapahtuvien puolivuotismaksujen suorittamisesta 20 %:n korotuksin ehdoin, että lähes kaikki obligatioiden haltijat sitoutuivat luopumaan kaikista muista kultaklausuliin perustuvista vaatimuksistaan puheena olevien suoritusten suhteen.

Kaupungin obligatiolainat. Saapuneen ilmoituksen mukaan sisäasiainministeriö joulukuun 8 p:nä 1931 oli vahvistanut kaupunginvaltuuston päätöksen ²⁾ 68,000,000 markan suuruisen obligatiolainan ottamisesta sekä näiden lainavaran käyttämisestä. Kaupunginhallitus ilmoitti, että kyseinen laina oli laskettu liikkeeseen Aktiebolaget Wilh. Bensow osakeyhtiön välityksellä, 40,000,000 markkaa 98 %:n kurssiin ja 28,000,000 markkaa parikurssiin, että obligatiot olivat sekä Suomen markan että Ruotsin kruunun määräisiä ja korko 8 %, että kuoletus tapahtuisi vuosina 1934—39 joko ostamalla tai arpomalla kahdesti vuodessa nimellisarvoon, että kaupungilla oli oikeus lainan konvertoimiseen heinäkuun 1 p:stä 1934 alkaen sekä että erääntyneiden korkolippujen ja arvottujen obligatioiden lunastuspaikkoina olivat rahatoimisto, Suomen pankki, Kansallis-osakepankki ja Pohjoismaiden yhdyspankki. Tämä ilmoitus merkittiin ³⁾ ainoastaan tiedoksi.

¹⁾ Kvsto 7 p. syysk. 11 §. — ²⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 44. — ³⁾ Kvsto 20 p. tammik. 5 §.

Edellä mainitusta vuoden 1932 ensimmäisestä 8 %:n obligatiolainasta oli saman vuoden talousarviossa määrätty 61,200,000 markan käyttö. Lainan pääoma-alennuksiin tarvittiin 2,160,000 markkaa, joten siis oli jäljellä 4,640,000 markkaa, mistä 1,260,000 markkaa käytettäisiin teurastuslaitoksen rakentamiseen ja 3,380,000 markkaa Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen. Päätös 68,000,000 markan käyttämisestä edellä mainittuihin tarkoituksiin oli alistettava ¹⁾ valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Kaupunginhallitus huomautti, että niin ankarasti kuin pyrittiinkin supistamaan vuoden 1933 talousarviota, ei voitu välttyä ottamasta siihen eräitä pääomansijoituksia, joita ei ollut rahoitettava verotus-, vaan lainavaroilla. Myöskin eräiden välttämättömien, tuottavaa laatua olevien yleisten töiden aiheuttamat kustannukset oli kaupunginhallituksen mielestä suoritettava pitkäaikaisilla lainavaroilla. Yleensä kaupunginvaltuusto oli talousarvion järjestelyn yhteydessä päättänyt lainain ottamisesta sekä sitä koskevien valtuuksien myöntämisestä, mutta rahamarkkinoilla vallitsevat epäsäännölliset olot tekivät välttämättömäksi poiketa tästä menettelystä samoin kuin oli tehty vuonna 1931. Jotta talousarviota vahvistettaessa oltaisiin selvillä kaupungin lainansaantimahdollisuuksista, kaupunginvaltuusto jo syyskuussa päätti ²⁾ ottaa joko kotimaisessa tai ulkomaisessa rahalajissa tai molemmissa ja yhtenä tai useampana eränä emittoitavan lainan kahta vuotta pitemmin maksuajoin ja enintään kahdenkymmenen vuoden kuoletusajoin, jonka lainan määrä sai olla enintään 55,000,000 markkaa tai sen vasta-arvo ulkomaan rahassa laskettuna kurssin mukaan, jonka kaupunginhallitus lainaa emittoitaessa sai määrätä, ja muuten ehdoin, jotka kaupunginhallitus valtuutettiin määräämään, käytettäväksi eräihin määrättyihin tarkoituksiin ³⁾.

Päätös alistettiin valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi ja kaupunginhallitus valtuutettiin ryhtymään kaikkiin siitä aiheutuviin toimenpiteisiin sekä rajoittamattomin valtuuksin edustamaan kaupunkia lainan ottamista koskevilla neuvotteluilla ja päätösten teossa sekä allekirjoittamaan kaikki tarpeelliset laina- ja vastuusitoumukset sekä muut asiakirjat.

Edellä oleva päätös julistettiin heti tarkistetuksi ja kiireellisenä täytännön pantavaksi.

Sitten sisäasiainministeriö ilmoitti, että valtioneuvosto marraskuun 4 p:nä oli alistuksen johdosta antanut seuraavan päätöksen: Sittenkuin Helsingin kaupunginhallitus on valtioneuvostolle ilmoittanut sitoutuvansa siihen, että puheena olevasta obligatiolainasta tänä vuonna emittoidaan enintään 20,000,000 markkaa; ettei sanottuun lainamäärään kuuluvia obligatioita sanomalehti-ilmoituksilla tarjota merkittäväksi sekä että kaupunginhallitus tulee lainan ehdoista neuvottelemaan valtiovarainministerin kanssa, ennenkuin se ryhtyy laskemaan liikkeelle ensi vuoden kuluessa emittoitavaa osaa lainasta, valtioneuvosto on asiaa tänään esiteltäessä sanotuina edellytyksin ja myös edellyttäen, että mainitussa neuvottelussa lainaehtoista sovitaan, noudatettavaksi vahvistanut puheena olevan kaupunginvaltuuston päätöksen ⁴⁾.

Muutettuaan vuoden 1933 talousarviota vahvistettaessa jonkin verran vuoden 1932 toisen obligatiolainan käyttösuunnitelmaa kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ alistaa valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi tämän päätöksensä, jonka mukaan lainavarat käytettäisiin seuraaviin tarkoituksiin:

¹⁾ Kvsto 21 p. jouluk. 1 §. — ²⁾ S:n 21 p. syysk. 20 §. — ³⁾ Ks. alemp. — ⁴⁾ Kvsto 7 p. jouluk. 5 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. jouluk. 1 §.

Kiinteistöostot	Smk	21,338,000: —
Teurastuslaitoksen rakentaminen	»	7,500,000: —
Teknillisten laitosten uudistykset	»	6,637,000: —
Satamaudistykset	»	16,810,000: —
Pääoma-alennukset ja vastedes määrättävät tarkoitukset	»	2,715,000: —
Yhteensä Smk		55,000,000: —

Lyhytaikainen luotto. Kaupunginhallitus oikeutettiin ¹⁾ vuonna 1933 ottamaan lyhytaikaista luottoa enintään 140,000,000 markkaa tai vasta-arvo ulkomaan rahassa laskettuna lainaa otettaessa käyvän kurssin mukaan.

Kaupungin varoista myönnettyjen lainain korko. Helsingin lähiympäristön omakotiyhdistys oli anonut, että yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisrahastosta myönnettyjen lainain korko alennettaisiin $5\frac{1}{4}\%$:iin. Puheena oleva korko oli alkujaan vahvistettu ²⁾ 6% :ksi, mistä $\frac{3}{4}\%$ oli kuolelusta, mutta koska tätä korkoa pidettiin liian alhaisena, oli vuonna 1921 määrätty ³⁾ kannettavaksi ylimääräistä koronlisäystä niin paljon, että vuotuismaksuun sisältyvä korko oli $1\frac{1}{4}\%$ alempi Suomen pankin kulloinkin noudattamaa alinta diskonttokorkoa, ja vuonna 1926 tätä lisämääräystä oli muutettu ⁴⁾ siten, että ylimääräistä koronlisäystä oli kannettava $2\frac{1}{2}\%$, jolloin vuotuismaksuun sisältyvä korko nousi $7\frac{3}{4}\%$:iin. Koska näitä ehtoja ei voinut pitää kohtuuttomina, varsinkaan katsoen siihen, että kaupunki itse maksoi osalle rahastoon siirrettyä pääomaa koron, joka oli suurempikin kuin siitä annetuille lainoille vahvistettu korko, kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾, ettei anomus aiheuttaisi toimenpidettä niiden lainain osalta, joiden ehdot oli vahvistettu vuosien 1913 ja 1921 päätösten mukaisesti, jota vastoin vuonna 1926 tehtyä päätöstä muutettiin siten, että ylimääräinen koronlisäys alennettiin $1\frac{3}{4}\%$:iin.

Ammattienedistämislaitoksen säätiö vapautettiin ⁶⁾ anomuksestaan suorittamasta kaupungilta saamansa 1,000,000 markan suuruisen lainan ⁷⁾ korkoja vuosilta 1931 ja 1932 ehdoin, että säätiö kahden vuoden aikana maksutta järjesti kurseja työttömille henkilöille, nimittäin talonmieskurssit n. 200 miehelle sekä silityskurssit n. 60 naiselle; jokaisen kurssin tuli käsittää 50 opetustuntia ja niiden johtajina tuli olla päteviä opettajia.

Tontin kauppahinnan suorittamisen lykkääminen. Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan r. y., joka vuonna 1929 osti kaupungilta XIII kaupunginosassa Runeberginkadun varrella sijaitsevan korttelin n:o 412 b tontin n:o 12 2,500,000 markan hinnasta⁸⁾, mistä 587,500 markkaa oli maksettu, piti lokakuussa 1931 suorittaa maksamattoman kauppahinnan kuoletusta ja korkoa yhteensä 327,250 markkaa, mutta yhdistys ilmoitti kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä, ettei sillä ollut varoja käytettävissään tähän tarkoitukseen, minkä tähden sen oli pakko anoa maksujen suorittamisen lykkäystä toistaiseksi tai sopivaksi katsottuun ajankohtaan saakka. Kiinteistölautakunta oli antanut lausuntonsa tästä anomuksesta ja ollut sitä mieltä, että koska kyseisen tontin rakennusaika päättyi vasta toukokuun 31 p:nä 1935, yhdistys siihen mennessä kenties voi suoriutua vaikeuksistaan, minkä vuoksi ja katsoen yhdistyksen luonteeseen sille kenties oli myönnettävä

¹⁾ Kvsto 21 p. jouluk. 1 §. — ²⁾ Ks. v:n 1913 kert. s. 144. — ³⁾ Ks. v:n 1921 kert. s. 67. — ⁴⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 46. — ⁵⁾ Kvsto 26 p. lokak. 8 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. tammik. 15 §. — ⁷⁾ Ks. v:n 1930 kert. s. 114. — ⁸⁾ Ks. v:n 1929 kert. s. 19.

jonkin verran helpotusta. Kaupunginvaltuusto päättikin ¹⁾ myöntää Kauppa-
korkeakoulun ylioppilaskunnalle korotonta lykkäystä lokakuussa 1931 mak-
settavaksi erääntyneen yhdistyksen tontin kauppahinnan kuoletuksen ja
koron suorittamisessa lokakuuhun 1932.

Korvaus rakennusoikeuden lisäämisestä. Kaupunginvaltuusto muutti ²⁾
vuonna 1931 tekemäänsä päätöstä ³⁾ Hämäläisten talo osakeyhtiölle rakennus-
oikeuden lisäämisestä maksettavan korvauksen suorittamisen lykkäämisestä,
myöntäen yhtiölle 375,000 markan suuruisia, kesäkuun 10 p:nä 1936 makset-
tavaa velkakirjaa vastaan maksun lykkäystä viimeksi mainittuun päivään
ehdoin, että velkakirjan yhtiötä enempää kuulematta sai kiinnittää sen kiin-
teistöön etuoikeuksin yhteensä 18,530,000 markkaan nousevien kiinnitysten
jälkeen sekä että velka niin kauan kuin talossa oli osakuntahuoneistoja sai
olla koroton, mutta että siitä muussa tapauksessa oli suoritettava Suomen
pankin kulloinkin voimassa oleva alin diskonttokorko.

Kunnallisverotuksen perusteet. Voimassa olevan verotuslainsäädännön
mukaan verotettavan tulon aliraja oli 4,000 markkaa, ja henkilöt, joiden
vuositulo oli 20,000 markkaa tai vähemmän, nauttivat veronhelpotusta,
minkä ohessa elatusvelvollisella henkilöllä oli oikeus vähentää verotettavasta
tulostaan enintään 1,200 markkaa jokaiselta 15 vuotta nuoremalta lapselta,
jonka hän elatusvelvollisuutensa nojalla oli verotusvuonna elättänyt. Nämä
määräykset ulottivat verovelvollisuuden laajoihin väestöryhmiin, jotka
eivät kyenneet tätä velvollisuutta suorittamaan, ja aiheuttivat kaupungille
verollepanosta, veronkannosta, pakkoperimisestä ja poistoista johtuvia
suoranaisia menoja. Taksoitus- ja tutkijalautakunta olivat tosin koettaneet
lieventää verovapaan tulon liian alhaisen alirajan aiheuttamia haittoja
tutkimalla in casu verovelvollisen henkilön maksukykyä ja säällittävässä
tapauksissa myöntämällä verovapauden tai veronhelpotusta, mutta tuntu-
van parannuksen aikaansaaminen näihin oloihin edellytti lainsäädännön
muuttamista. Vallitseva työttömyys ja alhainen palkkataso tekivät kauan
odotetun verotettavan tulon alirajan korottamisen entistäänkin suotavam-
maksi. Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ senvuoksi anoa valtioneuvostolta, että
kaupunkien verotuslainsäädäntöä muutettaisiin siten,

että verotettavan tulon aliraja eli n. s. perusvähennys korotettaisiin
4,000 markasta 10,000 markkaan;

että sen tulon yläraja, josta perusvähennys kokonaan tai osaksi oli
tehtävä, korotettaisiin vastaavasti;

että lapsivähennyksen määrää tuntuvasti korotettaisiin; sekä

että verovapauden ja veronhelpotuksen saannin edellytykset laajen-
nettaisiin yhdenmukaisiksi Helsingissä toimitetussa valtion tulo- ja omaisuus-
verotuksessa noudatettujen periaatteiden kanssa.

Verovelvollisen henkilön tulosta verotettaessa tehtävä vähennys. Vahvis-
taessaan vuodeksi 1932 ne määrät, jotka joulukuun 8 p:nä 1873 kaupunkien
kunnallishallinnosta annetun asetuksen 55 §:n 3 ja 4 kohdan mukaan, sellai-
sina kuin nämä esiintyvät tammikuun 20 p:nä 1922 mainitun asetuksen muut-
tamisesta annetussa laissa, kunnallisverotuksessa on vähennettävä verovel-
vollisen henkilön tuloista, kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾, että tällaisista
tuloista, milloin ne eivät ylittäneet 9,000 markkaa, sai vähentää 4,000 mark-
kaa sekä että verovelvollinen henkilö jokaisen lapsen osalta, jonka hän elatus-

¹⁾ Kvsto 10 p. helmik. 23 §. — ²⁾ S:n 10 p. helmik. 24 §. — ³⁾ Ks. v:n 1931
kert. s. 47. — ⁴⁾ Kvsto 13 p. huhtik. 8 §. — ⁵⁾ S:n 20 p. tammik. 11 §.

velvollisuutensa nojalla oli elättänyt ja joka verotusvuoden päättyessä ei ollut täyttänyt 15 vuotta, sai vähentää tuloistaan 1,200 markkaa.

Koiravero. Valtioneuvostolle osoittamassaan kirjelmässä kaupunginvaltuusto lausui, että koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvonta aiheutti kaupungille kustannuksia, että kaupungille sitäpaitsi koitui melkoiset menot koirien ruohokentille ja istutuksille aiheuttamien vahinkojen korjaamisesta sekä että koska koirat kaupungin kannalta katsoen olivat haitaksi, oli suotavaa, että niiden lukumäärää vähennettäisiin koiraveroa korottamalla, mikä toimenpide samalla hankkisi kaupungille tervetulleen lisätulon. Aikana, jolloin kaikki verot kohosivat ja välttämättömmimpiäkin kulutustarvikkeita yhä ankarammin verotettiin, oli täysi syy koettaa löytää verotusobjekteja, joita voitiin pitää ylellisyytenä. Jos kuitenkin veron korotuksen seurauksena olisi niin tuntuva koirain lukumäärän supistuminen, ettei kaupunki saisi sanottavasti tai ensinkään lisätuloa, olisi se kuitenkin hyödyksi kaupungin puistoille ja istutuksille. Edellä esitettyyn viitaten kaupunginvaltuusto anoi ¹⁾, että koiraverosta joulukuun 14 p:nä 1894 annettua asetusta muutettaisiin siten, että koiraveron suurin sallittu määrä kaupungissa korotettaisiin 200 markasta 500:aan.

Tuulaakin palauttaminen. Sen jälkeen kun tullihallitus marraskuun 14 p:nä 1931 tullin kantamisesta eräissä tapauksissa annetun lain nojalla oli Suomalaiselle Shell osakeyhtiölle maksanut takaisin vuoden 1931 marraskuun 24 p:n ja joulukuun 29 p:n väliseltä ajalta kannettuja tullimaksuja 1,847,289 markkaa, yhtiö oli anonut saada kaupungilta takaisin suorittamansa, edellä mainittujen tullimaksujen perusteella lasketut tuulaakimaksut, 36,945: 80 markkaa. Koska yhtiön anomus perustui lakiin, mutta satamalautakunnan poisto- ja peruutusmääräraha ei riittänyt vaaditun määrän suorittamiseen, kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ sallia puheena olevaa määrärahaa ylitettävän 36,945: 80 markkaa.

Väkijuomain liikennemaksut. Satamalautakunta huomautti, että voimassa oleva liikennemaksutariffi ³⁾ oli vahvistettu aikana, jolloin mainittavaa väkijuomain tuontia ei ollut olemassa. Kieltolain kumoamisen jälkeen ja väkijuomain tuontia muun kauppatavaran veroisiksi tuonti kuitenkin tuli huomattavasti lisääntymään, ja kaupungin oli oman etunsa vuoksi huolehdittava siitä, että se käytti hyväkseen Helsingin satamaa, ja tämän tarkoituksen saavuttamiseksi ehdottomasti alennettava mainittujen tavarain liikennemaksuja. Lautakunta olikin laatinut liikennemaksutaksan muutosehdotuksen, ja kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ hyväksyä ehdotetut uudet maksut noudatettaviksi toistaiseksi ja heti kaupunginvaltuuston päätöksen saatua lain voiman sekä kaupungin puolesta sitoutua palauttamaan maaliskuun 21 p:n jälkeen kannetut maksut siltä osalta, jolta ne ylittivät hyväksytyin taksan mukaiset määrät.

Kaasu- ja sähkölaitosten maksujen vakuusjärjestelmä. Vuonna 1928 kaupunginvaltuusto antoi rahatoimikamarille tehtäväksi ⁵⁾ yksissä neuvoin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kanssa tutkia kysymystä kaasuja ja sähkölaitosten maksujen vakuuttamisesta sekä antaa valtuustolle ehdotuksen tarpeelliseksi havaituiksi toimenpiteiksi. Kamari antoi asian komitean valmisteltavaksi, ja sittemmin antamassaan mietinnössä ⁶⁾ tämä ehdotti, että

¹⁾ Kvsto 20 p. tammik. 12 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 26 §. — ³⁾ Ks. Kunnall. asetuskok. v:ltä 1924 s. 79. — ⁴⁾ Kvsto 9 p. maalisk. 33 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 49. — ⁶⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 20.

voimassa oleva järjestelmä, jonka mukaan kuluttajat ottamalla luottovakuutuksen Suomen luottovakuutus osakeyhtiössä antoivat vakuuden maksujensa suorittamisesta kaupungin kaasu- ja sähkölaitoksille, poistettaisiin ja sen sijaan kannettaisiin n. s. liittymismaksut, joista muodostettaisiin erityinen rahasto käytettäväksi perimättä jäävien kaasu- ja sähkömaksujen tileistä poistamiseen. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus taas ei voinut kannattaa tätä ehdotusta, vaan oli sitä mieltä, että luottovakuutusjärjestelmää oli edelleen sovellettava ja hallituksen huoleksi annettava asian järjestäminen siten kuin se katsoi kaupungin ja laitosten edun vaativan.

Kaupunginhallitus lähetti kaupunginvaltuustolle asiassa syntyneet asiakirjat sekä oman kirjelmänsä, jossa hallitus aluksi selosti voimassa olevan järjestelmän soveltamista käytäntöön. Kaasulaitoksessa yksityisten kuluttajain alin vakuutusmäärä oli 200 markkaa ja vastaava vakuutusmaksu 20 markkaa ynnä 2 markkaa lomakemaksuna. Liikkeiden alin vakuutusmäärä oli niinikään 200 markkaa, kahvilain ja ravintolain 500 markkaa, mutta vakuutusmaksu oli 30 markkaa, lomakemaksu 2 markkaa. Kesäkuun 30 p:nä 1932 vakuutuskanta oli 10,614,115 markkaa. Vuodesta 1925 kesäkuun 30 p:ään 1932 oli vakuutusmaksuja suoritettu kaikkiaan 1,257,563: 50 markkaa ja korvauksia 350,039: 20 markkaa.

Sähkölaitoksessa vakuutusjärjestelmä oli suurin piirtein samanlainen. Asunnosta vakuutusmaksu oli 10 % vakuutusmäärästä, jonka suuruus vastasi n. puolentoista rahastuskauden kulutusmaksua; alin luottovakuutusmäärä oli 100 markkaa. Kaikille muille kuluttajille, kuten liikkeille, ravintoloille y. m., maksu oli 15 % vakuutusmäärästä. Jos vakuutusyhtiö oli maksanut laskut tämän velvollisuutensa laiminlyöneen kuluttajan puolesta, oli tämän saadakseen uudelleen sähkövirtaa suoritettava maksu, joka sekä asunnosta että liikehuoneistosta oli 20 % vakuutusmäärästä. Kesäkuun 30 p:nä 1932 vakuutuskanta nousi 12,189,945 markkaan. Vuodesta 1925 viimeksi mainittuun päivään oli vakuutusmaksuina maksettu 1,783,853: 65 markkaa ja korvauksia suoritettu 751,297: 05 markkaa.

Hankittu selvitys osoitti, että yhtiön maksamat korvaukset vakuutusmaksuihin verrattuina olivat vuosi vuodelta lisääntyneet, minkä johdosta järjestelmä ei suinkaan enää ollut niin edullinen yhtiölle kuin vuositilintarkastajat olivat koettaneet väittää. Niin ollen ja koska luottovakuutusten jatkuva lisääntyminen selvästi osoitti, että yleisö mieluummin otti niitä kuin suoritti käteisvakuudet, ei kaupunginhallituksen mielestä ollut mitään syytä luopua vallitsevasta järjestelmästä.

Luottotappioiden välttämiseksi kaupunginhallitus ehdotti, että kaasun ja sähkön kulutusmaksujen kanto järjestettäisiin etumaksun muodossa tapahtuvaksi siten, että suoritettu vakuutusmaksu tilaajan pyynnöstä maksettaisiin takaisin siinä tapauksessa, että tilaaja lakkasi kuluttamasta kaasua ja sähköä tai maksutapa muuttui sellaiseksi, että luottovakuutus oli aiheeton.

Hyväksyen kaupunginhallituksen ehdotuksen kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

että kaasun ja sähkön tilaajilta heidän ryhtyessään käyttämään näitä hyödykkeitä oli kannettava yhden rahastuskauden arvioitua kulutusta vastaava etumaksu sekä seuraavilta rahastuskausilta edellisen rahastuskauden kulutukseen perustuvan laskun suuruinen etumaksu; sekä

että tämän etumaksun tilaajain vapaan valinnan perusteella sai vaihtaa

¹ Kvsto 7 p. jouluk. 13 §.

asianomaisen laitoksen hyväksymään luottovakuutukseen kaasu- ja sähkömaksujen suorittamisesta.

Sähkövirran jakelutaksa. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus huomautti, että sähkölaitoksen pienjännitevirran jakelusta veloitettiin maksut taksan mukaan, jossa hinnat olivat erilaiset sen mukaan, nimitettiinkö virtaa valaistus-, voima-, talous- vai yövirraksi, ja jossa oli otettu huomioon kulutuksen suhde sähkölaitoksen kuormitusvaihteluihin sekä kulutusajan pituus. Nämä hinnat oli sovellettu siten, että ne olivat mahdollisimman oikeassa suhteessa sekä laitoksen omiin kustannuksiin että kulutuksen laatuun ja arvoon, t. s. sähköenergian kykyyn kilpailla muiden energiamuotojen kanssa. Tälle pohjalle perustuvat, siihen asti yleisesti sovelletut tariffit eivät kuitenkaan enää vastanneet sähkölaitoksen eivätkä kuluttajienkaan etuja. Kehittynyt tekniikka tarjosi sekä kotitaloudelle että teollisuudelle yhä lisääntyvän joukon sähköenergian käyttömuotoja, mutta voimassa olevien tariffien kankeus tai täydellinen sopimattomuus estivät niiden joutumisen laajempaan käytäntöön. Sähkölaitosten ja varsinkin niiden, jotka voivat pääasiallisesti jaella vesivoimaenergiaa, olisi senvuoksi edullisten kuormitussuhteiden aikaansaamiseksi järjestettävä myyntitariffinsa sellaiselle pohjalle, että edellä mainittu käytön lisäys kävi mahdolliseksi. Kuluttajain ja sähkölaitosten etujen yhdistämistä tarkoittavat pyrkimykset olivatkin kotitalouden alalla saaneet aikaan uuden tariffimuodon, jonka kaupungin teknillisten laitosten hallitus halusi saada käytäntöön Helsingissä, missä tarkoituksessa hallitus oli laatinut ehdotuksen uudeksi sähkövirran jakelutaksaksi. Tässä ehdotuksessa oli valaistustariffi ja voimatariffi säilytetty muuttumattomina, kun taas kotitaloustariffi rakentui Suomen sähkölaitosyhdistyksen laatimassa mietinnössä esitetyille perusteille ja tilastollisen aineiston pohjalle. Jotta tariffi vastaisi tarkoitustaan ja siis lisäisi kulutusta, oli kulutusmaksu ehdotettu niin pieneksi, että sähköön käyttäminen erilaisiin lämmitystarkoituksiin kävi taloudellisesti mahdolliseksi. Perusmaksu oli arvioitu aikaisempien kulutusnumeroitten keskiarvojen pohjalla pienehköin lisäyksen odotetun kuormituksen lisäyksen korvaukseksi. Edulliseksi kuluttajille tulisi uusi kotitaloustariffi vasta sitten, kun sähköön käyttö erilaisiin taloustarkoituksiin ylitti keskimääräisen valaistusvirran kulutuksen. Perusmaksun lisäksi suoritettaisiin 60 penniä kilowattitunnilta, ja vuotuinen keskihinta painuisi luonnollisesti sitä alemmaksi, mitä useammille kilowattitunneille perusmaksu jakautuisi. Uuden taloustariffin voimaantulo edellytti m. m., että entisen n. s. talousvirtatariffin nimitys muutettiin tehotariffiksi ja että tämän tariffin perusmaksu alennettiin 140 markasta 120 markkaan kulutusmaksun kohotessa 50 pennistä 60 penniin kilowattitunnilta. Tilatun tehon ylittäneestä kulutuksesta suoritettava maksu oli ehdotuksessa alennettu 5 markasta 3 markkaan kilowattitunnilta ja yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi oli n. s. yötariffi alennettu 65 pennistä 60 penniin kilowattitunnilta, kun taas sallittu kulutusaika oli tehty 1 tuntia pitemmäksi aamulla. Esitettyjen periaatteellisten määräysten soveltamisessa todennäköisesti ilmaantuvien vähäisten epäselvyyksien selvittäminen oli sopivimmin uskottava kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle. Samalla tavalla olisi meneteltävä sellaisten määräysten suhteen, joita kehitys usein vaati muutettavaksi ja joita olivat m. m. radiotariffi sekä mittarinen yhdistämistä, erottamista ja tarkistamista koskevat määräykset.

Kaupungin teknillisten laitosten hallitus valitti, että ehdotus uudeksi taksaksi esitettiin tällaiselle uudistukselle tavallaan sopimattomana ajankohtana. Taloudellinen pulatila vaikutti näet epäilemättä siihen suuntaan,

etteivät kuluttajat läheskään riittävästi voineet käyttää hyväkseen uuden tariffin myöntämiä etuja. Budjettiteknillisistä syistä sähkölaitoksen oli ollut pakko laskea taksan perusmaksut ottaen huomioon, ettei laitoksen tulo-sääntöön syntynyt vajausta, mistä oli ollut seurauksena, että uusi tariffi useimmille kuluttajille ei ollut niin edullinen, että se olisi kihoittanut kulu-tusta. Hallitus ehdotti kuitenkin uuden taloustariffin otettavaksi käytäntöön viipymättä, koska se sellaisenaankin aiheuttaisi tuntuja etuja kuluttajille, jotka halusivat käyttää sähkövoimaa muihin kuin valaistustarkoituksiin, sekä koska oli tarkoituksenmukaista kokeilla tariffia. Sopivinta olisi, että tariffi otettaisiin käytäntöön valinnaisena ja rinnan aikaisempien tariffien kanssa. Hallitus piti todennäköisenä, että perusmaksuja voitiin alentaa niin pian kuin taloudellinen tilanne oli parantunut, t. s. kun laajemmilla kuluttaja-piireillä oli varaa sähköä käyttävien kotitalouskojeiden hankkimiseen.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ vahvistaa kaupungin tek-nillisten laitosten hallituksen ehdottamat muutetut tariffit kaupungin sähkö-laitoksen sähkövirran myyntiä varten sovellettaviksi ensimmäisestä mittarin-lukemisesta vuoden 1932 kesäkuun 1 p:n jälkeen;

että taloustariffi otettaisiin käytäntöön valinnaisena ja aikaisempien tariffimuotojen rinnalla;

oikeuttaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen soveltamaan näitä tariffimääräyksiä, milloin yksityistapaukset käytännössä sitä vaativat; sekä

valtuuttaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ratkaisemaan kysymykset, jotka koskivat mittarien yhdistämistä ja erottamista sekä tarkistamista samoin kuin muita käytännöllisiä toimenpiteitä, jotka useimmin vaativat määräysten muuttamista.

Vahvistaessaan Helsingin kaupungin vuoden 1933 tulo- ja menoarvion kaupunginvaltuusto samalla päätti ²⁾ vuoden 1933 alusta korottaa pienjän-nitteisen voima- ja valovirran hintoja 10 penniä kilowattitunnilta ja teho-tariffia samassa suhteessa.

Raitiotiekäyttöön tarvittavan sähkövirran hinta korotettiin 58 pennistä 75 penniin kilowattitunnilta.

Kulosaaren silta. Vuonna 1920 valtioneuvosto oikeutti Kulosaaren ja Sörnäisten niemen välisen sillan silloisen omistajan, Brändö spårvägs-aktiebolag nimisen yhtiön, kantamaan sillan liikennöimisestä 50 pennin hen-kilömaksun, 1 markan maksun ajoneuvoista ajureineen sekä 1: 50 markkaa kuorma-ajoneuvoista. Sittemmin Helsingin kaupunki osti ³⁾ mainitun sillan samoin kuin myöskin Kulosaaren ja Kuloniemen välisen sillan 2,000,000 mar-kan kauppahinnasta, ja tämän kauppasopimuksen nojalla oli sen jälkeen kau-pungille kannettu edellä mainittuja siltamaksuja. Kun kuitenkin erääntä Kulo-saaren asukkaat olivat anoneet kyseisen siltamaksun poistamista ja maaherra oli lähettänyt heidän anomuksensa valtioneuvostolle, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö oli käsityksensä lausunut, että Kulosaaren sillalla ei enää voitu kantaa siltamaksua Brändö spårvägsaktiebolag nimiselle yhtiölle vuonna 1920 myönnetyn toimiluvan perusteella, joka oli myönnetty yksityi-sistä rautateistä huhtikuun 15 p:nä 1889 annetun asetuksen nojalla ja joka lähinnä tarkoitti Kulosaaren raitiotien rakentamis- ja liikennöimisoikeutta. Sen jälkeen kun mainittu raitiotie oli siirtynyt Helsingin raitiotie- ja omnibus-osakeyhtiölle ja sitä liikennöitiin niiden raitioteiden yhteydessä, joita mai-

¹⁾ Kvsto 25 p. toukok. 10 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 68. — ²⁾ Kvsto 21 p. jouluk. 1 §. — ³⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 14.

nittu yhtiö oli rakennuttanut kunnallisten viranomaisten myöntämällä luvalla, kyseinen toimilupa oli tullut tarpeettomaksi, minkä johdosta kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö oli ollut sitä mieltä, että myöskin toimilupaan liittyvä siltamaksujen kantamisoikeus oli lakannut olemasta voimassa.

Saatuun ilmoituksen ministeriön edellä mainitusta mielipiteestä kaupunginhallitus oli saattanut sen kaupunginvaltuuston tietoon ja samalla huomauttanut, että siihen asti kukaan ei ollut epäillyt kaupungin oikeutta aikoinaan vahvistettujen siltamaksujen kantamiseen sillan omistajana. Kaupunki oli sillan oston jälkeen yksin kustantanut sen kunnossapidon ja korjaukset siltäkin osalta kuin silta sijaitsi Kulosaaren kunnan hallintoalueella, ja tähän tarkoitukseen uhrannut pyörein luvuin 750,000 markkaa vuonna 1929, 80,000 markkaa vuonna 1930 ja 440,000 markkaa vuonna 1931. Usein mainitusta kaupasta lähtien kaupunki omisti sekä koko sillan että Sörnäisten niemen ja Kulosaaren välisen vesialueen samoin kuin sillan molemmat maatuet.

Kulosaaren asukkaiden tekemän, siltarahakysymystä koskevan aloitteen johdosta kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö oli kehoittanut Uudenmaan läänin maaherraa viipymättä ryhtymään toimenpiteisiin, jotta puheena oleva silta, sikäli kuin se sijaitsi Kulosaaren kunnan alueella, julistettaisiin kunnantieksi tai siinä tapauksessa, ettei mainittu kunta ottanut huolehtiakseen sen kunnossapidosta, kylätieksi; jälkimmäisessä tapauksessa tien kunnossapito lain mukaan jakautuisi niiden kesken, jotka säännöllisesti sitä käyttivät tai siitä muutoin hyötyivät. Kyseisen osan siltaa muodostivat Kuoresaaren yli vievä tie, 110 m, Kulosaaren puoleinen siltatuki, 33 m, sekä näiden välinen puusilta, 138 m. Kaupunginhallituksen käsityksen mukaan oli, koska kaupunki kustansi viimeksi mainitunkin sillan osan kunnossapidon, siltamaksuja kannettava, kunnes laillista järjestystä noudattaen oli vahvistettu, kenelle näiden menojen suorittaminen kuului ja mitä kaupungilla oli oikeus saada korvaukseksi siitä, että se luovutti sillanosan yleiseksi tieksi. Hallituksen mielestä voitiin siltamaksun kantaminen sekä Kulosaaren kunnan alueella että Helsingin kaupungin hallintoalueella olevalla sillalla lakauttaa vasta sen jälkeen kun Helsingin ja Porvoon välille suunniteltu uusi maantie oli rakennettu ja julistettu yleiseksi maantieksi.

Edelleen kaupunginhallitus huomautti, että siltamaksujen poistaminen viivyttaisi pienemmän kivisillan rakentamista Sörnäisten niemen ja Kulosaaren välille sekä pakottaisi kaupungin anomaan valtionapua tähän tarkoitukseen.

Kaupunginhallituksen esittämien perusteiden nojalla ja koska voimassa oleva tielainsäädäntö ei estänyt silta- ja lauttamaksujen kantamista kaupungeissa, mikä ilmeni m. m. siitä, että korkein hallinto-oikeus joulukuun 19 p:nä 1928 oli vahvistanut taksan, jonka mukaan Porin kaupunki sai kantaa maksuja Kokemäenjoen yli rakennetun sillan käyttämisestä, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ yhtyä kaupunginhallituksen asiasta tekemään ehdotukseen sekä niin ollen määrätä

että kaupungin alueella sijaitsevalla osalla Kulosaaren siltaa oli kannettava seuraavat siltamaksut: 50 pennin henkilömaksu, 1 markan maksu ajoneuvoista ajureineen sekä 1: 50 markkaa kuorma-ajoneuvoista;

että mainittuja siltamaksuja kannettaisiin, kunnes Helsingin ja Porvoon välille suunniteltu uusi maantie oli rakennettu ja julistettu yleiseksi maantieksi.

¹⁾ Kvsto 15 p. kesäk. 10 §.

Kaupunkien kunnallislain 41 §:ään viitaten kaupunginvaltuusto anoi, että valtioneuvosto vahvistaisi valtuuston edellä mainitun päätöksen ensimmäisen kohdan.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö oli sen jälkeen pyytänyt kaupunginviranomaisten lausuntoa kysymyksestä, olisiko mahdollista siirtää ehdotettujen siltamaksujen ylijäämä rahastoon, jonka varat käytettäisiin Helsingin kaupungin ja Kulosaaren välisen uuden sillan rakentamiseen. Tämän johdosta ja koska voimassa olevan kaupunkien kunnallislain 22 § ilmeisesti oli tulkittava siten, että erikoistarkoituksiin käytettäviä kunnallisia rahastoja voi eräin edellytyksin perustaa, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ vuoden 1933 alusta perustaa Kulosaaren siltarahaston, johon siltamaksujen nettoylijäämä siirrettäisiin, sekä saattaa tämän päätöksen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön tietoon samalla ilmoittaen, että siltamaksuista kertynyt bruttotulo viime vuosina oli arvioitu 700,000 markaksi, mistä keskimäärin 300,000 markkaa oli varattu sillan korjauksiin. Nettomäärä, joka vuosittain voitaisiin siirtää rahastoon, oli niinmuodoin n. 400,000 markkaa.

Rahatoimistossa tapahtuneet kavallukset. Vuositilintarkastajat olivat kaupunginvaltuustolta saamansa tehtävän ²⁾ mukaisesti tutkineet niitä syitä, jotka olivat tehneet rahatoimiston ent. kassanhoitajalle W. Erikssonille mahdolliseksi kavaltaa hänen haltuunsa uskottuja virkavarajoja. Tämän tutkimuksen tulokset esitettiin sittemmin mietinnössä ³⁾, jonka pääsisällys oli seuraava:

Työläispalkkain kassanhoitaja Eriksson maksoi palkat työmailla rakennuskonttorin laatiman työpalkkaluettelon mukaisesti asianomaisen työnjohtajan ollessa saapuvilla. Jokaisen työntekijän oli Erikssonin huudettua hänen nimensä otettava vastaan hänelle tarkoitettu rahamäärä, mutta ellei huudettu ollut saapuvilla, kassanhoitaja kirjoitti hänelle sinisen lipun, johon merkittiin hänen nimensä, hänelle tuleva palkkamäärä, tilipäivä, työnjohtajan nimi sekä kassanhoitajan allekirjoitus. Näiden sinisten lippujen kanta-vihkoja ei ollut vertailtu kaupunginkassaan reversaaliksi jätettyyn, kassanhoitaja Erikssonin laatimaan luetteloon toistuvina maksuaikoina nostamattomista työläispalkoista eikä tätä tehtävää ollut määrätty kenellekään. Edelleen oli näiden reversaalien ja asianomaisten työntekijäin sittemmin maksun tapahtuessa pääkassassa kuittaamien ja menotodisteina pidettyjen alkuperäisten sinisten lippujen vertailu rahatoimiston kirjanpito-osastolla suoritettu vitkastellen ja hyvin taitamattomasti ja huolimattomasti. Näiden seikkain vuositilintarkastajat katsoivat tehneen Erikssonille mahdolliseksi anastaa työläispalkkain maksamiseen tarkoitettuja kaupungin varoja.

Lisämahdollisuuden varain kavaltamiseen kassanhoitaja Eriksson oli saanut, kun hänelle huhtikuussa 1929 uskottiin tehtäväksi toimia rahatoimikonttorissa vararikko- y. m. s. asiain selvittäjänä, jolloin hänen oli otettava haltuunsa vararikkopesistä y. m. tulolähteistä perityt varat ja suoritettava ne kaupunginkassaan. Kavaltamismahdollisuuksia lisäsi se seikka, että rahastajalle luovutettiin perimisvaltakirjoja, joihin ei ollut merkitty nostettavien varojen määrää, ja että niillä nostettavien varojen suorittaminen jätettiin valtakirjan saajan tai selvittäjän vapaan harkinnan varaan ilman että valtakirjan antaja, kaupunginkamreeri tai asianomainen kassanhoitaja, joka oli saanut ne ynnä niiden jäljennökset edelleen toimitettaviksi, olisi aikanaan vaatinut tilitystä nostetuista varoista. Kavalletun määrän suuruutta lisäsi ennen muita se seikka, että Eriksson oli saanut kaksi valtakirjaa nostaakseen

¹⁾ Kvsto 12 p. lokak. 5 §. — ²⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 47. — ³⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 1.

117,416 markkaa Asunto-osakeyhtiö Alppikatu 15:n kiinteistön huutokaupasta kertyneitä varoja ja 140,126:55 markkaa Asunto-osakeyhtiö Helsinginkatu 8:lta pakkotoimin perittyjä varoja.

Sen laiminlyönnin, joka oli aiheuttanut työläispalkkain maksamiseen aiottujen varain kavalluksen, vuositilintarkastajat katsoivat ensi sijassa rahatoimiston kirjanpitäjän J. Norbäckin syyksi, koska hän törkeästi oli laiminlyönyt hänelle uskotun tarkastustehtävän. Vastuussa oli luonnollisesti myöskin kirjanpito-osaston päällikkö E. Jernström, jonka Norbäckin lähimpänä esimiehenä tuli valvoa, että tämä tyydyttävästi hoiti tehtävänsä. Kaupunginkamreeriakaan ei voinut kokonaan vapauttaa vastuusta, koska hänen velvollisuuksiinsa johtosäännön mukaisesti kuului lähinnä valvoa rahatoimiston eri osastojen työtä sekä erikoisesti johtaa ja valvoa kassaosaston tehtäviä.

Kaupunginkamreerin viaksi jäi sitäpaitsi, että hän oli määrännyt Erikssonin vararikko- y. m. s. asiain selvittäjäksi sekä antanut toisen niistä valtakirjoista, joilla Eriksson oli saanut haltuunsa edellä mainitut varat pakko-huutokaupoista, kun taas kirjanpito-osaston päällikkö E. Jernström kaupunginkamreerin edustajana oli antanut toisen.

Vuositilintarkastajat olivat myöskin tutkineet kysymystä, olivatko rahatoimenjohtaja ja revisionikonttori puheena olevassa tapauksessa mahdollisesti laiminlyöneet valvontatehtävänsä suorittamisen, ja lausuiivat käsityksensä, ettei näiden voinut katsoa tehneen itseään syypäiksi mihinkään nimitettyyn laiminlyöntiin.

Selvityksensä tulokset vuositilintarkastajat kokosivat seuraaviin lopputulauksuntoihin:

että kirjanpitäjä J. Norbäckin laiminlyönnit suoranaisesti ja suurella määrällä olivat vaikuttaneet siihen, että työläispalkkain maksamiseen aiottujen kaupungin varain kavaltaminen oli käynyt mahdolliseksi, sekä että nämä laiminlyönnit olivat voineet vuosikautia jatkaa sen johdosta, että osastopäällikkö E. Jernström oli liian heikosti valvonut Norbäckin puheena olevaa toimintaa ja kaupunginkamreeri P. J. Björk jättänyt mainitut palkkaasiat valvomatta; sekä

että Erikssonin muut kavallukset olivat tulleet mahdollisiksi siten, ettei kaupunginkamreeri Björk ollut ajoissa vaatinut tilityksiä niistä varoista, jotka hänen allekirjoittamillaan perimisvaltakirjoilla ja kuiteilla oli uskottu hänen alaisilleen virkailijoille, eikä valvonut, että perityt varat olisi aikanaan suoritettu kaupunginkassaan.

Esityksen tekemistä siitä, mihin toimenpiteisiin edellä mainittujen viranhoidossa tapahtuneitten laiminlyöntien johdosta oli ryhdyttävä syyllisten suhteen, vuositilintarkastajat eivät katsoneet asiakseen.

Tutustuttuaan edellä esitettyyn lausuntoon kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ ainoastaan antaa kaupunginkamreeri P. Björkille varoituksen kassanhoitaja Erikssonin kavallusten yhteydessä esiin tulleiden seikkojen johdosta.

Palkkakysymyksiä koskevien päätösten vahvistaminen. Saapuneen ilmoituksen mukaan oikeusministeriö huhtikuun 9 p:nä oli vahvistanut²⁾ kaupunginvaltuuston päätöksen³⁾ raastuvanoikeuden ylimääräisten neuvosmiesten ja avustavan kaupunginvoudin palkkain alentamisesta, edellyttäen kuitenkin, että näille viranhaltijoille kuluvaksi vuodeksi annetut virkamääräykset eivät sitä estäneet.

Samaten sisäasiainministeriö oli vahvistanut²⁾ kaupunginvaltuuston

¹⁾ Kvsto 9 p. maalisk. 20 §. — ²⁾ S:n 4 p. toukok. 4 §. — ³⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 54.

päätöksen ¹⁾) kaupunginkamreerin ja toisen kaupunginlääkärin palkkain alentamisesta saatuaan tietoonsa, että edellisen viran haltija vapaaehtoisesti oli suostunut palkanalennukseen sekä että jälkimmäinen virka oli avoinna.

Kaupungin viranhaltijain palkkain alentaminen. Kaupunginhallitus lähetti valtuustolle ehdotuksen kaupungin viranhaltijain palkoista, jotka kuluvana vuonna oli suoritettu alennetuin määrin, lausuen mielipiteenään, että koska kaupungin talousarvion saaminen tasapainoon vallitsevan pulakauden johdosta aiheutti erittäin suuria vaikeuksia, palkkain alentamisesta koituvaa säästöön oli pakko turvautua myöskin vuonna 1933. Kaupunginvaltuuston vuonna 1931 tekemän päätöksen ¹⁾) mukaisesti oli kaikkia pohjapalkkoja alennettu 5 % perheenelättäjiltä ja 10 % huoltovelvollisuutta vailla olevilta, mikä periaate hyvin alhaisiin palkkoihin sovellettuna saattoi käydä liian raskaaksi palkansaajalle. Kaupunginhallituksen mielestä oli sentähden vahvistettava aliraja, jonka alapuolella palkkaa ei saanut vähentää, esim. 500 markan kuukausipalkka päävirasta. Aviopuolisoilta, jotka molemmat olivat kaupungin virassa, oli, jos he olivat lapsettomia, kuluvana vuonna vähennetty kummaltakin 10 % palkasta, mutta kaupunginhallitus piti kohtuullisena, että jos aviopuolisot elättivät jonkun varattoman omaisen, suurempipalkkaiselta heistä vähennettäisiin palkasta ainoastaan 5 %. Edelleen hallitus oli sitä mieltä, että hautausapua suoritettaessa sen määrä oli vahvistettava alentamattoman palkan perusteella kuluvana vuonna eläkkeiden suhteen noudatetun periaatteen mukaisesti. Eräät kaupungin viranhaltijat eivät olleet irtisanottavissa, minkä johdosta heidän ei ollut pakko alistua palkkain alentamista koskevaan päätökseen. Kuluvana vuonna nämä kuitenkin kaikki yhtä poikkeusta lukuun ottamatta olivat vapaaehtoisesti suostuneet palkkojensa alentamiseen, kuitenkin ainoastaan 5 %:n vähennykseen eräissä tapauksissa, joissa valtuuston vahvistamat periaatteet olisivat edellyttäneet 10 %:n vähennystä. Hallitus oli kuitenkin antanut eduskunnalle esityksen, että sellaisten kaupungeilta palkkaa nauttivien viranhaltijain, jotka eivät ole viroistaan irtisanottavissa, palkkoja voitaisiin vuonna 1933 alentaa asianomaisen kaupungin päätöksen mukaisesti, ei kuitenkaan enempää kuin valtion virkamiesten palkkain alentamisesta samana vuonna oli säädetty, ja jos esitys hyväksyttiin, ei kyseisen viranhaltijaryhmän palkkain alentaminen aiheuttanut Helsingin kaupungille vaikeuksia. Kaupunginvaltuusto oli aivan samaa mieltä kuin kaupunginhallituskin kaupungin palkkamenojen supistamisen välttämättömyydestä samoin kuin palkkain alentamistavasta, ainoastaan sellaisin poikkeuksin, että se katsoi vähentämättömänä suoritettavan palkan alirajaa olevan korotettava, ja määräsi ²⁾) sen johdosta että kaupungin viranhaltijain palkkausohjesääntöä vuonna 1933 oli sovellettava siten, että viranhaltijain peruspalkkain ja palkkioiden määristä vähennettiin huoltovelvollisilta 5 % ja viranhaltijoilta ilman huoltovelvollisuutta 10 %;

että sopimuspalkkaisten viranhaltijain, talousarvioon merkitsemättömien pysyväisten virkain haltijain sekä työmäärärahoista palkattujen samoin kuin muidenkin kuukausipalkkaa nauttivien viranhaltijain palkat ja palkkiot oli alennettava samojen perusteiden mukaisesti;

että alennus ei saanut koskea palkkoja, jotka olivat pienemmät kuin 1,000 markkaa kuukaudelta päätoimesta, ja että alennetut palkat eivät saaneet alittaa 1,000 markkaa kuukaudelta;

¹⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 54. — ²⁾ Kvsto 21 p. syysk. 3 §.

että kaupunginhallitus sai ratkaista viranhaltijain huoltovelvollisuutta koskevat kysymykset noudattaen seuraavia periaatteita: huoltovelvolliseksi katsotaan perheenisä huolimatta siitä, onko hänellä lapsia vai ei; perheenäiti, joka on leski ja jolla on lapsia tai jonka miehellä ei ole tuloja, ja naimaton henkilö, jolla on huollettavanaan varaton läheinen omainen tai jolla on kasvattilapsi; jos viranhaltijat ovat keskenään naimisissa ja ovat lapsettomia, vähennetään kummankin palkasta 10 %; jos heillä on lapsia tai joku muu henkilö huollettavana ja molemmilla on ansiotuloja, vähennetään suurempi-palkkaiselta 5 % ja toiselta 10 %;

että myönnettävät eläkkeet ja hautausavut oli vahvistettava alentamattomien palkkojen perusteella;

että edellä mainittu päätös palkkain alentamisesta koski kaupungilta palkkaa nauttivia viranhaltijoita, jotka eivät olleet irtisanottavissa, edellyttäen, että laki tällaisten viranhaltijain palkkojen vähentämisoikeudesta säädettiin;

että kaupunginhallituksen tuli asianomaisten lautakuntain ja virastojen välityksellä saattaa niiden viranhaltijain tietoon, joita päätös koski, että palkat tammikuun 1 p:stä 1933 saman vuoden loppuun alennettiin edellä mainitulla tavalla, sekä hankkia viranhaltijalta vahvistus tästä tiedoksiannosta;

että palkat oli merkittävä talousarvion menopuolelle vähentämättömin määrin ja tulopuolelle merkittävä edellä mainitulla tavalla tapahtuvan palkkain alentamisen aiheuttama säästö; sekä

että kaupunginvaltuuston päätös raastuvanoikeuden ylimääräisten neuvosmiesten, avustavan toisen kaupunginvoudin, kaupunginkamreerin ja toisen kaupunginlääkäriin palkkain alentamisesta oli alistettava valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Nämä päätökset julistettiin kiireellisinä täytäntöön pantaviksi. Talousarvion järjestelyssä näitä muutettiin ¹⁾ sikäli, että viranhaltijain palkoista vuonna 1933 asianomaisten huoltovelvollisuudesta riippumatta oli vähennettävä 10 %.

Tietäen, että kaupunginkamreerinviran haltija oli vapaaehtoisesti suostunut päätettyyn palkanalennukseen ja että toisen kaupunginlääkäriin virka oli vakinaisesti täyttämättä, sisäasiainministeriö lokakuun 26 p:nä vahvisti ²⁾ kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen, mikäli se koski näitä viranhaltijoita, ja lokakuun 28 p:nä oikeusministeriö vahvisti saman päätöksen raastuvanoikeuden ylimääräisten neuvosmiesten ja avustavan toisen kaupunginvoudin palkkain alentamisesta edellyttäen, etteivät mainituille viranhaltijoille vuodeksi 1933 annetut virkamääräykset sitä estäneet ¹⁾.

Korvauksen myöntäminen aluelääkäreille kodissakäynneistä. Kaupunginvaltuuston vuonna 1931 myönnettyä ³⁾ aluelääkäreille korvauksen enintään 20 kodissakäynnistä terveydenhoitolautakunta teki asiaa koskevan uuden esityksen ja ilmoitti siinä puheena olevien viranhaltijain työtaakan yhä vieläkin lisääntyneen ja heidän mahdollisuutensa yksityisen lääkärintammatin harjoittamiseen vähentyneen. Lautakunta ehdotti sentähden, että lääkäreille vuoden 1933 alusta myönnettäisiin korvausta varattomien potilaiden koeluihin tehdyistä käynneistä enintään 1,500 markkaa kuukaudelta. Siten aluelääkärien palkkiot paremmin kuin pohjapalkkaa lisäämällä saataisiin heidän todellista työtaakkaansa vastaaviksi. Tämän esityksen johdosta kaupungin-

¹⁾Kvsto 21 p. jouluk. 1 §.— ²⁾S:n 16 p. marrask. 2 §.— ³⁾Ks. v:n 1931 kert. s. 56.

valtuusto päätti ¹⁾, että aluelääkäreille vuonna 1933 sai suorittaa ehdotettua korvausta samojen perusteiden mukaisesti kuin aikaisemmin eli 40 markkaa päivä- ja 80 markkaa yökäynniltä ilman oikeutta matkarahain saamiseen sekä enintään 1,500 markkaa kuukaudelta.

Apulaiskaupunginkamreerin palkka. Apulaiskaupunginkamreerin palkkaamiseen kuluvana vuonna kaupunginvaltuusto osoitti ²⁾ 42,400 markkaa talousarvioon uusien virkain palkkoja ja palkankorotuksia varten merkityistä käyttövaroistaan.

Kansakoulunjohtajan palkkio. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan valittua johtajan Toukolan koulutaloon sijoitetuille ³⁾ kansakoululuokille kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾ tälle kuluvalta vuodelta 1,500 markan johtajanpalkkion suoritettavaksi talousarvioon uusien virkain palkkoja ja palkankorotuksia varten kaupunginvaltuuston käytettäväksi merkitystä määrärahasta.

Suomenkielisten kansakoulujen opettajain laulukuoron johtajan palkkio. Sen jälkeen kun suomenkielisten kansakoulujen opettajakuoron johtajan palkkiomääräraha oli poistettu talousarviosta, koulujen johtokunta oli määrännyt mainitun palkkion maksettavaksi tarverahoistaan, mitä menettelyä vastaan kaupunginreviisori oli tehnyt muistutuksen vaatiessa, että palkkio oli maksettava takaisin kaupunginkassaan. Koska kuitenkin kyseisen laulukuoron toiminta oli jatkunut jo useita vuosia ja kaupunki oli palkannut sen johtajan sekä koska johtajanpalkkion periminen takaisin jo suoritettun työn jälkeen tuntui kohtuuttomalta, kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ osoittaa pääluokkaan Opetus- ja sivistyslaitokset merkityistä käyttövaroistaan 1,000 markkaa edellä mainittujen palkkakustannusten peittämiseen.

Kaupunginarkkitehdin palkkaedut. Arkkitehti G. Taucher oli tammikuun 1 p:stä 1924 toiminut kaupunginarkkitehtinä sopimuspalkoin, joka vuoden 1926 loppuun saakka oli ollut 7,000 markkaa ja sen jälkeen 8,000 markkaa kuukaudelta ⁶⁾. Koska kaupunginarkkitehdinvirka oli luettu 18 palkkaluokkaan, jossa pohjapalkka oli 6,900 markkaa kuukaudelta, ja arkkitehti Taucherilla uuden virkasäännön määräysten nojalla oli oikeus kolmeen 460 markan ikäkorotukseen kuukaudelta, nousi hänen kuukausipalkkansa virkasäännön mukaan 8,280 markkaan, jota vastoin hän sopimuksen mukaisesti tosiasiallisesti sai ainoastaan 8,000 markkaa. Kaupunginarkkitehti Taucher anoi tähän viitaten, että kaupungin ja hänen välinen sopimus purettaisiin ja hänet oikeutettaisiin tammikuun 1 p:stä lukien saamaan palkkasäännön mukainen palkka, ja kaupunginvaltuusto myöntyikin ⁷⁾ hänen anomukseensa.

Palkankorotuksia. Rahatoimiston veronkannantaosaston osastopäällikön toimi siirrettiin ⁸⁾ 10:nneksi 13 palkkaluokkaan huhtikuun 1 p:stä lukien.

Elätilasten hoidon valvontalääkärin virka korotettiin ⁹⁾ 9 palkkaluokasta 11:nteen, koska sen haltijan työ oli hyvin tuntuvasti lisääntynyt Sofianlehdon pikkulastenkodin ja Reijolan lastenkodin perustamisen jälkeen.

Puhtaanapitolaitoksen vahtimestarintoiimi siirrettiin ¹⁰⁾ 1:sestä 2 palkkaluokkaan toukokuun 1 p:stä lukien. Päätöksestä kuluvana vuonna aiheutuva

¹⁾ Kvsto 12 p. lokak. 15 §. — ²⁾ S:n 9 p. maalisk. 8 §; ks. tämän kert. s. 124. — ³⁾ Vrt. tämän kert. s. 21. — ⁴⁾ Kvsto 15 p. kesäk. 41 §. — ⁵⁾ S:n 26 p. lokak. 12 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 157 ja v:n 1926 kert. s. 48. — ⁷⁾ Kvsto 10 p. helmik. 13 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. maalisk. 30 §; vrt. v:n 1931 kert. s. 57. — ⁹⁾ Kvsto 12 p. lokak. 21 §. — ¹⁰⁾ S:n 4 p. toukok. 16 §.

lisämeno, 12,000 markkaa, oli suoritettava talousarvion määrärahasta Uusien virkain palkat ja palkankorotukset.

Evättyjä palkankorotusanomuksia. Maidontarkastamon näytteidenottajain anomuksen, että heidän virkansa siirrettäisiin 5:nnestä 6 palkkaluokkaan, kaupunginvaltuusto epäsi ¹⁾, koska se paremmin sopi käsiteltäväksi kaupungin viranhaltijain yleistä palkkajärjestelyä koskevan kysymyksen yhteydessä.

Edelleen valtuusto epäsi ²⁾ terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajan anomuksen, että laboratorin assistentinvirka siirrettäisiin 9:nnestä palkkaluokasta 12:nteen ja laboraattorinvirka 6:nnestä 7 luokkaan, samoin kuin terveydenhoitolautakunnan anomuksen saman laboratorin vahtimestarintoimen siirtämisestä 5:nnestä 6 luokkaan.

Kouluhammasklinikan johtaja oli anonut, että kaksi luokittelemattomien pysyväisten toimien ryhmään kuuluvaa klinikan avustavan kouluhammaslääkärin tointa merkittäisiin vakinaiseen palkkasääntöön ja luutattiin 7 palkkaluokkaan, että eräs kirjanpitäjänvirka siirrettäisiin 4:nnestä 6 luokkaan ja klinikanapulaisenvirat 2 luokasta 4:nteen, että keskusklinikan ylimääräisen kouluhammaslääkärin toimi, joka oli luokittelematon sopimusvirka 1,000 markan kuukausipalkoin, merkittäisiin vakinaiseen palkkasääntöön 3 palkkaluokkaan kuuluvana sekä että vahtimestarintoimi niinkään merkittäisiin vakinaiseen menosääntöön 3 palkkaluokkaan kuuluvana. Kaupunginvaltuusto epäsi ³⁾ tämän anomuksen.

Henkisesti sairaiden huoltotoimiston johtajan anomuksen, että henkisesti sairaiden naisten keskuskodin toinen sairaanhoitajattarenvirka siirrettäisiin 5:nnestä 6 palkkaluokkaan ja toinen sairaanhoitajattarenvirka 4:nnestä 5 luokkaan, kaupunginvaltuusto epäsi ⁴⁾.

Kaupunginvaltuusto epäsi ⁵⁾ köyhäinlaitokunnan anomuksen köyhäinhoidon kassa- ja tiliviraston kamreerinviran, lautakunnan kanslian apulaisjohtajanviran ja asiamiesosaston apulaisasiamiehenviran siirtämisestä 13:nnestä 14 palkkaluokkaan.

Maistraatin ja raastuvanoikeuden viransijaisuuspalkkioiden suorittaminen. Joulukuun 18, 23 ja 31 p:nä 1931 annetuilla tuomioilla Uudenmaan läänin maaherra oli hyväksynyt varatuomari Å. Pircklénin, varatuomari C. Oker-Blomin, hovioikeudenauskultantti A. Wennergqvistin ja lakitieteen ylioppilaan E. Jokisen valitukset kaupunginvaltuuston päätöksestä⁶⁾, jolla heiltä oli evätty määräraha sijaisen palkkaamiseen virkavapauden ajaksi, sekä velvoittanut Helsingin kaupungin suorittamaan mainituille henkilöille heidän vaatimansa rahamäärät, vastaavasti 1,659: 90 markkaa, 11,066: 50 markkaa, 6,951: 60 markkaa sekä 2,433: 33 markkaa vähentämällä näistä määristä puheena olevien henkilöiden virkavapauden ajalta saamat pohjapalkat.

Tyytymättömänä näihin päätöksiin kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ anoa korkeimmalta hallinto-oikeudelta niiden kumoamista ja lausui anomuksensa tueksi seuraavaa:

Kesäkuun 29 p:nä 1926 valtion virkain tai pysyväisten toimien haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain 22 §:n 1 kohdan säännösten samoin kuin erinäisten muiden samasta asiasta annettujen määräysten mukaan pormestarin- ja neuvos-

¹⁾ Kvsto 7 p. syysk. 38 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 18 §. — ³⁾ S:n 12 p. lokak. 16 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 17 §. — ⁵⁾ S:n 12 p. lokak. 20 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 58 — 60. — ⁷⁾ Kvsto 20 p. tammik. 8 §.

miehenvirkain haltijat nimityksensä johdosta saavuttamiensa oikeuksien puolesta ovat samassa asemassa kuin valtion virkamiehet. Tästä syystä ja koska kyseiset viranhaltijat yleistenkin periaatteiden mukaan ovat rinnastettavat valtion virkamiehiin, kaupunginvaltuusto oli ollut sitä mieltä, että heihin analogisesti oli sovellettava myöskin joulukuun 29 p:nä 1923 annetun, valtion viroista ja pysyväisistä toimista suoritettavan palkkauksen perusteita koskevan lain määräyksiä. Viimeksi mainitun lain 11 § määräsi, että viransijaisuuspalkkiota varten tarvittava virkavapaan viranhaltijan pohjapalkan osa on pidätettävä sijaisen palkkaamiseen. Tästä aiheutuvat kustannukset eivät siis periaatteellisesti olleet valtion, vaan asianomaisen virkamiehen suoritettavat. Tähän nojautuen kaupunginvaltuusto oli katsonut, että kaupunki, jonka tosin tuli suorittaa m. m. kunnallispormestarin ja maistraatin oikeusneuvosmiehen palkat, lain mukaan ei ollut velvollinen sen lisäksi myöntämään varoja heidän sijaistensa palkkaamiseen siltä ajalta, jonka he sairauden tai muun laillisen syyn takia nauttivat virkavapautta.

Jos Helsingin kaupungin palvelusehtosäännön 18 §:ää vastoin saman säännön 21 §:n määräystä, että palvelusehtosäännön edellä mainitut ehdot ja määräykset olivat voimassa viranhaltijoista ainoastaan sikäli kuin yleisessä laissa tai asetuksessa ei ollut toisin säädetty, sovellettiin edellä mainittuihin virkamiehiin, tultiin varsin omituisiin tuloksiin. Ensiksikin oli kaupungin velvollisuus suorittaa elatusapua kesäkuun 29 p:nä 1926 annetussa virkamieslaissa tarkoitetuille virkamiehille sairasloman kahden ensimmäisen kuukauden aikana paljoa suurempi kuin valtion vastaava velvollisuus omia virkamiehiään kohtaan, mutta vaikkakin virkamieslain 5 §:n 2 kohdan säännös takasi virkamiehelle oikeuden virkaan kuuluviiin etuihin, kunnes hän ruumiinvamman tai sairauden takia oli tullut pysyväisesti kykenemättömäksi hoitamaan virkaansa, lakkasi siitä huolimatta kaupungin velvollisuus palkan maksamiseen sairauden ajalta jo kahden kuukauden kuluttua, vaikkakin, kuten aikaisemmin on mainittu, puheena olevat virkamiehet olivat virkamieslain alaisia.

Edellä esitetystä ilmeni, että kunnan palvelusehtosäännön 18 § ei koskenut nyt puheena olevia viranhaltijoita. Muistakaan syistä ei tätä määräystä käynyt soveltaminen oikeusneuvosmies Gottlebenin viransijaiseen. Mainittu pykälä takasi näet siinä tarkoitetuille viranhaltijoille täydet palkkaedut ainoastaan siinä tapauksessa, että viranhaltija sairauden takia oli estynyt virkaansa hoitamasta, t. s. virantoimitukseen kykenemätön, mutta ei, jos hän, kuten tässä tapauksessa oli laita, oli saanut virkavapautta ainoastaan terveytensä hoitamista varten. Tämä ilmeni selvästi pykälän jälkimmäisen osan määräyksestä.

Virkavapauden myöntäminen pormestarille ja neuvosmiehille sekä heidän sijaistensa määrääminen ei kuulunut kunnallisille itsehallintoelimille, joiden valvonnan alla heidän palkkansa määrättiin maksettavaksi, vaan Turun hovioikeudelle, raastuvanoikeudelle tai maistraatille. Käytännöllisistä syistä oli sen vuoksi Helsingissä jo vanhastaan noudatettu sitä menetettyä sijaisten palkkaamisessa näiden viranhaltijain sairauden ajaksi, että täydet palkkaedut oli määrätty maksettavaksi virkavapautta nauttivalle, joka taas itse oli suorittanut sijaisensa palkkion. Tämä käytäntö oli vähitellen tullut säännöksi ja luonut paikallisen oikeusohjeen, joka sisälsi sen, ettei Helsingin kaupungilla ollut edes oikeutta pidättää mitään osaa näiden viranhaltijain palkoista sairasloman ajalta. Heillä oli oikeus virkavapauden pituudesta riippumatta saada palkkaetunsa vähentämättöminä, ja he olivat siis myöskin

velvolliset itse palkkaamaan sijaisensa. Pormestari ja neuvosmiehet olivat siis samassa asemassa kuin valtion virkamiehet joulukuun 29 p:nä 1923 annetun lain mukaan, kuitenkin siten, ettei sijaisuuspalkkioksi tarkoitettua pohjapalkan osaa vähennetty palkkaa maksettaessa, vaan että virkavapaa viranhaltija itse suoritti sen sijaiselleen.

Koska oikeusneuvosmies Gottleben, joka huhtikuun 1 p:stä 1928 lähtien yhtäjaksoisesti oli hoitanut Helsingin kunnallispormestarinvirkaa, sairaslomansa aikana oli saanut kaupungilta pormestarinvirkaan liittyvän pohjapalkan vähentämättömänä ja sitäpaitsi neuvosmiehenvirassaan ansaitsemansa ikäkorotukset, tuli hänen itse palkata sijaisensa.

Kaupunginvaltuuston mielestä maaherralla ei ollut ollut lakiin perustuvaa syytä vahvistaa varatuomari Oker-Blomin viransijaisuuspalkkiota kunnallispormestarinviran pohjapalkkaa vastaavaan määrään, 8,300 markaksi kuukaudelta, vaan olisi se ollut vahvistettava paljoa pienemmäksi. Tässä yhteydessä valtuusto huomautti, että kunnallispormestarinvirkaan liittyvien virkasivutulojen voitiin arvioida nousevan vähintään 1,000 markkaan kuukaudelta.

Varatuomari Oker-Blomilla, jonka maistraatti oli määrännyt ylimääräiseksi ulosottomieheksi ulosottolain 5 §:n 1 luvun määräysten nojalla, ei kaupunginvaltuuston mielestä ollut oikeutta saada kaupungilta palkkaa tästä ylimääräisestä tehtävästä toukokuulta, jolloin hän maistraatin määräyksestä oli v. t. kunnallispormestarina ja kaupunki suoritti täyden palkan hänen sijaansa määrätylle ylimääräiselle ulosottomiehelle.

Uudistaen maaherralle antamassaan selityksessä ¹⁾ esittämänsä väitteet kaupunginvaltuusto edellä mainituin perustein anoi ²⁾, että korkein hallinto-oikeus kumoten valitusten aiheena olleen maaherran päätöksen hylkäisi vastapuolen vaatimukset.

Kesälomasijaisten palkkiot. Lastentarhain johtokunnan ilmoitettua, että Ebeneserkodin henkilökunnassa ei ollut ketään, joka olisi pätevä toimimaan kodin lastenseimen johtajattaren sijaisena tämän kesäloman aikana, minkä vuoksi oli palkattava sijainen laitoksen ulkopuolelta, kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ myöntää Opetus- ja sivistyslaitokset nimiseen pääluokkaan sisältyvistä käyttövaroistaan 2,800 markan määrärahan kyseisen sijaisen palkkaamista varten.

Kaupunginvaltuusto myönsi ⁴⁾ pääluokkaan Opetus- ja sivistyslaitokset merkityistä käyttövaroistaan 1,000 markan määrärahan ylimääräisen lastenhoitajattaren palkkaamiseksi Kotikallion lastenseimeen kahdeksi kuukaudeksi, jolloin kahdella vakinaisella hoitajattarella oli kummallakin yhden kuukauden kesäloma.

Viransijaisuuspalkkiot. Kunnallinen ammattientarkastaja S. Lehmuskallio oikeutettiin ⁵⁾ siltä ajalta, jona hän hoiti avointa ammattienylitarkastajanvirkaa, oman palkkansa lisäksi saamaan ammattientarkastajan- ja ammattienylitarkastajanvirkein pohjapalkkain välinen erotus, ja voimistelunopettajatar T. Saastamoiselle, joka samana aikana hoiti herra Lehmuskallion virkaa, määrättiin tästä 2,100 markan kuukausipalkkio.

Oikeus palkkaetujen nauttimiseen sairauden takia myönnetyn virkavapauden ajalta. Seuraavat viranhaltijat kaupunginvaltuusto oikeutti heille sairauden takia myönnetyn virkavapauden ajalta virkasäännössä taattujen etujen lisäksi nauttimaan alla mainittuja palkkaetuja:

¹⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 59. — ²⁾ Kvsto 20 p. tammik. 8 ja 30 §. — ³⁾ S:n 25 p. toukok. 16 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. syysk. 32 §. — ⁵⁾ S:n 25 p. toukok. 13 §; ks. myös tämän kert. s. 129.

terveydenhoitolautakunnan kaitsijan R. Hömanin saamaan $\frac{2}{3}$ palkastaan ynnä ikäkorotuksensa heinäkuun 15 p:n ja syyskuun 15 p:n väliseltä ajalta ¹⁾; sitävastoin valtuusto kaitsija Hömanin saatua jatkettua sairaslomaa epäsi ²⁾ hänen anomuksensa saada edelleen nostaa edellä mainitut palkkaedut joulukuulta, koska hän oli ollut kaupungin virassa ainoastaan n. 5 vuotta ja tästäkin ajasta ollut suuren osan sairaslomalla, niinpä lokakuun 15 p:stä 1931 lähtien yhteensä 7 kuukautta, siitä 2 kuukautta täysin palkkaeduin ja 5 kuukautta oikeutettuna saamaan $\frac{2}{3}$ pohjapalkastaan ynnä ikäkorotuksensa;

rahatoimiston toimistoapulaisen M. Scholinin saamaan puolet pohjapalkastaan ynnä ikäkorotuksensa helmikuun 23 p:n ja huhtikuun 30 p:n väliseltä ajalta ³⁾; sitä vastoin evättiin ⁴⁾ rouva Scholinin anomus saada nostaa osa palkkaeduistaan hänelle elokuun 1 p:stä marraskuun 1 p:ään myönnetyn sairasloman ajalta, koska hän viimeisten 12 kuukauden aikana oli ollut virkavapaana täysin palkkaeduin 2 kuukautta, saaden $\frac{2}{3}$ pohjapalkastaan ynnä ikäkorotuksensa 3 kuukautta sekä saaden puolet pohjapalkastaan ynnä ikäkorotuksensa helmikuun 23 p:stä huhtikuun 30 p:ään; sekä

sähkölaitoksen koneenkäyttäjän A. Kerälän saamaan 1,600 markkaa kuukaudelta huhtikuun 5 p:n ja kesäkuun 30 p:n väliseltä ajalta ⁵⁾.

Oikeus lukea hyväkseen virkavuosia. Avustava rakennustarkastaja A. Toivonen oikeutettiin ⁶⁾ lukemaan ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi se 3 vuoden 3 kuukauden 15 päivän aika, jonka hän oli toiminut sosialilautakunnan sihteerinä.

Sähkölaitoksen rahastaja J. E. Lindberg, joka oli ollut toiminimi Otto A. Blomqvistin palveluksessa toukokuun 1 p:stä 1898 heinäkuun 1 p:ään 1910, jolloin kunta otti huostaansa toiminimen sähkövirranhankinnan kaupungin keskiosiin, ja Aktiebolaget Gottfr. Strömberg osakeyhtiön palveluksessa viimeksi mainitusta päivästä joulukuun 31 p:ään 1912, jolloin tämä yhtiö lakkasi antamasta sähkövirtaa Kallioon, oikeutettiin ⁷⁾ eläkkeen saamiseksi lukemaan hyväkseen ne ajat, jotka hän oli ollut edellä mainittujen toiminimien palveluksessa.

Kaupungin lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, varapuheenjohtajain ja jäsenten palkkioiden alentaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, että kesäkuun 12 p:nä 1929 ja joulukuun 17 p:nä 1930 tehdyissä päätöksissä mainitut ja muut niihin verrattavat palkkiot vuonna 1933 jatkuvasti oli suoritettava 10 % alennettuun määrin.

Majoituslautakunnan jäsenten palkkiot. Kaupunginvaltuusto päätti ⁹⁾ anoa Uudenmaan läänin maaherralta, että majoituslautakunnan puheenjohtajan palkkio vuodelta 1931 vahvistettaisiin 150 markaksi kokoukselta eli kolmesta kokouksesta yhteensä 450 markaksi sekä varapuheenjohtajan ja jäsenen palkkio 50 markaksi kokoukselta eli kumpaisellekin 150 markaksi kolmesta kokouksesta.

Teurastamon rakennustoimikunnan puheenjohtajan palkkio. Vuonna 1928 kaupunginvaltuusto vahvisti ¹⁰⁾ teurastamon rakennustoimikunnan puheenjohtajan palkkion 20,000 markaksi kerta kaikkiaan. Silloin oli edellytetty noudatettavan mainitun rakennusyrityksen jo laadittua suunnitelmaa ainoastaan rahatoimikamarin esittämän ehdotuksen mukaisesti jonkin verran supistettuna, mutta pian oli osoittautunut tarpeelliseksi laatia työn suori-

¹⁾ Kvsto 7 p. syysk. 28 §. — ²⁾ S:n 16 p. marrask. 21 §. — ³⁾ S:n 23 p. maalisk. 17 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. marrask. 22 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. toukok. 27 §. — ⁶⁾ S:n 12 p. lokak. 27 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. maalisk. 16 §. — ⁸⁾ S:n 21 p. syysk. 4 §; ks. myös v:n 1931 kert. s. 63. — ⁹⁾ Kvsto 9 p. maalisk. 13 §. — ¹⁰⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 30.

tusta varten kokonaan uusi ohjelma. Tämä oli tietenkin suuresti lisännyt puheenjohtajan työtaakkaa, ja samaan suuntaan vaikutti se seikka, että rakennusyrityksen arkkitehdin terveydellisistä syistä oli ollut pakko vetäytyä syrjään ja että hänen sijaansa oli ollut otettava toinen henkilö, joka ei ollut perehtynyt esitöihin. Näissä oloissa pidettiin vahvistettua palkkiota liian vähäisenä, ja kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ senvuoksi luopuen aikaisemmasta päätöksestään myöntää rakennustoimikunnan puheenjohtajalle koko toimikaudelta suoritettavan 1,500 markan kuukausipalkkion.

Teurastamolautakunnan jäsenten palkkiot. Teurastamolautakunnan puheenjohtajan palkkio vahvistettiin²⁾ 9,000 markaksi vuodelta ja lautakunnan jäsenten palkkio 100 markaksi kokoukselta. Kuluvan vuoden palkkiot oli suoritettava talousarvion valiokunta- ja komiteamenojen määrärahasta.

Kotitalouslautakunnan puheenjohtajan palkkio. Koska kotitalouslautakunnan puheenjohtajalla, joka sai palkkionsa kokouksilta, oli runsaasti työtä kokousten väliajoillakin, kaupunginvaltuusto katsoi³⁾ kohtuulliseksi myöntää hänelle vuoden 1933 alusta lukien 3,000 markan vuosipalkkion, jota varten oli merkittävä määräraha mainitun vuoden menosääntöön.

Kurssierotukset. Koska vuoden 1931 talousarvioon kurssierotuksia varten merkitty määräraha oli käynyt riittämättömäksi sen valuuttatappion johdosta, joka oli syntynyt sen jälkeen kun oli luovuttu kultakannasta ja ulkomaisen rahan kurssit sen johdosta olivat nousseet ja siten lisänneet kaupungin ulkomaisten velkojen korko- ja kuoletusmenoja, rahatoimisto oikeutettiin⁴⁾ ylittämään kyseistä määrärahaa 7,455,904: 93 markkaa.

Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori oikeutettiin⁵⁾ ylittämään tilapäisen työvoiman määrärahaa 18,000 markkaa, painatus- ja sidontamäärärahaa 3,000 markkaa ja tarverahamäärärahaa niinkään 3,000 markkaa.

Toisen kaupunginvoudin konttori oikeutettiin ylittämään vuoden 1931 talousarviossa ollutta tarverahamäärärahaansa 721: 75 markkaa⁶⁾ sekä saman vuoden luokiteltujen palkkain määrärahaa 97,200 markkaa⁷⁾.

Raatihuoneen arkisto. Kaupunginvaltuusto oikeutti⁸⁾ raatihuoneen arkiston ylittämään tarverahatililään 10,000 markkaa.

Rahatoimisto oikeutettiin⁹⁾ ylittämään vuoden 1931 talousarvioon tilapäistä työvoimaa varten merkittyä määrärahaansa 3,569: 95 markkaa.

Salamalautakunnan määräraha-in ylittäminen. Koska satamalautakunnan määrärahat eivät riittäneet raittiuslautakunnan ensiksi mainitulle lautakunnalle luovuttaman moottoriveneen korjaus- ja käyttökustannuksiin, kaupunginvaltuusto päätti¹⁰⁾ sallia lautakunnan kaluston kunnossapitomäärärahaa ylitettävän 1,500 markkaa ja sen moottoriveneiden käyttökulujen määrärahaa 2,500 markkaa.

Satamajäänsärkijän korjaus. Kaupunginhallitus oli oikeuttanut satamalautakunnan 285,214 markan kustannuksin suorituttamaan satamajäänsärkijä Herculeksen tarpeelliseksi havaitut korjaukset, ja tämän toimenpiteen kaupunginvaltuusto hyväksyi¹¹⁾ sallien, koska lautakunnan tällaisiin tarkoituksiin varatuista määrärahoista oli käytettävänä ainoastaan 28,214 markkaa, kaluston kunnossapitotiliä ylitettävän 257,000 markkaa.

Työnvälitystoimisto oikeutettiin¹²⁾ ylittämään tilapäisen työvoiman määrärahaa 53,760 markkaa sen käytyä riittämättömäksi sen johdosta, että suun-

¹⁾ Kysto 13 p. huhtik. 10 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 9 §. — ³⁾ S:n 7 p. jouluk. 28 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. huhtik. 11 §. — ⁵⁾ S:n 26 p. lokak. 6 §. — ⁶⁾ S:n 10 p. helmik. 22 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. maalisk. 24 §. — ⁸⁾ S:n 7 p. syysk. 9 §. — ⁹⁾ S:n 15 p. kesäk. 27 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. syysk. 27 §. — ¹¹⁾ S:n 26 p. lokak. 20 §.

nattomasti lisääntynyt työmäärä oli pakottanut toimiston vuoden varrella käyttämään aputyövoimia runsaammin kuin talousarviota järjestettäessä oli voitu olettaa.

Oikeusaputoimiston johtokunta oikeutettiin ¹⁾ ylittämään vuoden 1931 tarverahamäärää 132:85 markkaa.

Ammattinäytteiden tarkastus. Ammattioppilaiden suorittamien tarkastettavien ammattinäytteiden lukumäärä oli vuonna 1931 suuresti lisääntynyt, mistä oli ollut seurauksena, että tarkastajain palkkioiksi varattu määräraha ei riittänyt tarkoitukseensa. Kaupunginvaltuusto oikeutti ²⁾ senvuoksi ammattioppilaslautakunnan ylittämään puheena olevaa määrärahaa 8,625 markkaa.

Vaalikustannukset. Maistraatti oikeutettiin ³⁾ ylittämään vuonna 1931 kansanäänestystä varten myönnettyä ⁴⁾ määrärahaa 40,000 markkaa.

Sairasauton korjaus. Palotoimikunnan anottua 18,000 markan määrärahaa erään palolaitoksen sairausauton korjaamiseen, kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾, että laitoksen palokaluston kunnossapitomäärärahaa sai ylittää mainitulla määrällä.

Hälytyslaitteiden asettaminen katuristeyksiin. Palotoimikunta oli lausunut, että tapaturmanvaara oli suuri palokunnan lähtiessä liikkeelle sekä että palokunnan varsinkin pääpaloaseman läheisyydessä oli sivuutettava eräitä vaikeita risteyksiä, joihin katuyleisölle varoitukseksi olisi asetettava hälytyslaitteet. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus ehdotti, että hälytysmerkit annettaisiin paloasemalta pitkin Helsingin puhelinyhdistyksen heikkovirtajohtoja, jotka yhdistys oli sitoutunut luovuttamaan 600 markan vuosi- vuokrasta ja jotka jokaisessa kulmassa releiden avulla sulkisivat valo- ja äänimerkinantolaitteeseen kuuluvan vahvavirtapiirin, ja että merkinantolaitteena olisi n. 6 metrin korkeuteen ripustettu 750 W punainen lamppu ja seinään asennettava sireeni. Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ merkitä vuoden 1933 talousarvioon 44,000 markan määrärahan edellä kuvailtujen hälytyslaitteiden asettamiseksi Korkeavuorenkadun ja Ratakadun, Korkeavuorenkadun ja Pienen Roobertinkadun, Korkeavuorenkadun ja Etel. Esplanaadikadun, Kasarminkadun ja Etel. Esplanaadikadun sekä Mikonkadun ja Aleksanterinkadun risteykseen.

Palotoimikunta oikeutettiin ⁷⁾ ylittämään palolaitoksen tarverahamäärää 2,000 markkaa.

Muuttoilmoituslomakkeet. Koska poliisilaitoksen muuttoilmoituslomakevarasto oli loppumaisillaan eikä sen painatus- ja sidontamääräraha riittänyt tarpeelliseen uuden varaston hankkimiseen, kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, että puheena olevaa määrärahaa sai ylittää 5,675 markkaa.

Terveystenhoitolautakunnalle myönnettiin ⁹⁾ Terveystenhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä kaupunginvaltuuston käyttövaroista tarpeen vaatimia lisäyksiä 2,000 markkaa lautakunnan tarverahoihin ja 15,000 markkaa tarveainemäärärahaan.

Varattomien lääkärinapu. Kaupunginvaltuusto määräsi ²⁾, että vuoden 1931 talousarvion Lääkärit, eläinlääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta nimiseen lukuun merkittyä tilapäisen työvoiman määrärahaa, joka oli käynyt

¹⁾ Kvsto 9 p. maalisk. 24 §. — ²⁾ S:n 10 p. helmik. 22 §. — ³⁾ S:n 10 p. helmik. 4 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 67. — ⁵⁾ Kvsto 25 p. toukok. 17 §. — ⁶⁾ S:n 15 p. kesäk. 32 §. — ⁷⁾ S:n 26 p. lokak. 17 §. — ⁸⁾ S:n 7 p. syysk. 33 §. — ⁹⁾ S:n 26 p. lokak. 16 §.

riittämättömäksi varattomille annettavan lääkärinavun tapausten suuren lisääntymisen johdosta, sai ylittää 2,000 markkaa.

Määräraha Sörnäisten aluelääkärinhoitoa varten. Terveystenhoitolautakunnan huomautettua, että varattomien potilaiden lukumäärä Sörnäisten alueella oli lisääntynyt niin huomattavasti, että sikäläinen aluelääkäri tarvitsi apulaisen, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ oikeuttaa lautakunnan palkkaamaan Sörnäisten alueelle ylimääräisen apulaisaluelääkärin, jonka tehtävänä olisi lautakunnan määräysten mukaisesti hoitaa joko aamu- tai ilta-päivävastaanotot; että vastaanottohuoneisto lämpöineen, valoineen ja siivouksineen asetettaisiin lääkärin käytettäväksi jonkin köyhäinhoidon avustuskanslian yhteydestä, että tarpeellinen kalusto, puhelin, valaistuslaitteet, rekisterikortit y. m. hankittaisiin terveydenhoitolautakunnan toimesta; sekä että tästä päätöksestä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen merkittäisiin vuoden 1933 talousarvioon yhteensä 31,500 markkaa, siitä 19,200 markkaa lääkärinpalkkiota, 6,000 markkaa vuokraa ja 1,800 markkaa siivousta varten sekä 2,000 markkaa tarverahoiksi ja 2,500 markkaa kaluston ostoon.

Lisämäärärahoja maidontarkastamolle. Koska maidontarkastamon kaluston kunnossapitomääräraha ei riittänyt aseman keskipakoiskoneiden tarpeelliseksi katsottuun korjaamiseen, kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ tarvittavan lisämäärärahan, 1,500 markkaa, Terveystenhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan.

Maidontarkastamon muutettua uuteen huoneistoon oli sen vaatteiden-pesumäärärahasta maksettu myöskin viiden bakteriologisen osaston viranhaltijan vaatteidenpesu, joka aikaisemmin oli kustannettu lihantarkastamon määrärahoilla. Seurauksena oli, että edellinen määräraha kävi riittämättömäksi, ja terveydenhoitolautakunnan anomuksesta kaupunginvaltuusto myönsi ³⁾ siihen edellä mainituista käyttövaroistaan 2,500 markan lisäyksen.

Samoista varoista myönnettiin ⁴⁾ maidontarkastamolle edelleen lisämäärärahoja yhteensä 12,300 markkaa, siitä 1,000 markkaa tilapäisen työvoiman määrärahaan, 9,300 markkaa lämpö- ja 2,000 markkaa tarverahamäärärahaan.

Terveystieteellisten tutkimusten laboratorio. Maidontarkastamon muutettua samaan taloon, jossa terveystieteellisten tutkimusten laboratorioin huoneisto sijaitisi, mitattiin sen vedenkulutus laboratorioin mittarilla, mistä oli seurauksena, että tämän laitoksen vedenkulutusmääräraha kävi riittämättömäksi, minkä johdosta kaupunginvaltuusto myönsi ⁵⁾ siihen Terveystenhoito nimiseen pääluokkaan sisältyvistä käyttövaroistaan 8,000 markan suuruisen lisäyksen.

Terveystoimistolle myönnettiin ⁶⁾ kaupunginvaltuuston edellä mainituista käyttövaroista 1,000 markan lisäys tarverahoihin.

Kaluston osto Vallilan kouluhammasklinikkaan. Sen jälkeen kun oli todettu, että Vallilan uuden kouluhammasklinikan ⁵⁾ sisustuskustannukset oli arvioitu liian alhaisiksi, kaupunginvaltuusto myönsi ⁶⁾ pääluokkaan Terveystenhoito merkityistä käyttövaroistaan tarpeen vaatiman lisämäärärahan, 6,716: 35 markkaa.

Kallion lastenpoliklinikka. Lääketieteellisensiaatti R. Granholm oli ilmoittanut, ettei hän voinut kaupungin myöntämällä 42,000 markkaan

¹⁾ Kvsto 21 p. jouluk. 1 §. — ²⁾ S:n 25 p. toukok. 12 §. — ³⁾ S:n 7 p. syysk. 29 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. lokak. 16 §. — ⁵⁾ Ks. tämän kert. s. 116. — ⁶⁾ Kvsto 7 p. jouluk. 22 §.

alennetulla apurahalla ylläpitää Kalliossa olevaa lasten poliklinikkaa, ja terveydenhoitolautakunta oli todennut, ettei pätevää lääkäriä ollut mahdollista saada alennetun avustuksen turvin jatkamaan lääketieteenlisensiaatti Granholmin polikliinillistä toimintaa. Terveydenhoitolautakunta ilmoitti tämän kaupunginvaltuustolle ja lausui samalla käsityksensä, että lasten poliklinikka oli ehdottomasti välttämätön Kalliossa ja että sitä sopivasti voitiin ylläpitää siten, että kaupunki luovutti huoneiston kalustoineen, kojeineen ja puhelimineen pätevän lääkärin käytettäväksi, joka varmaan 3,000 markan kuukausipalkkiosta ottaisi tehtäväkseen poliklinikan lääkärinhoidon antaen myös hoitoa asianomaisten koululääkärien sinne lähettämille koululapsille, ja kustantaisi tarpeellisen apuhenkilökunnan, linavaatevaraston, lääkkeet sekä side- ja muut kulutustarpeet. Lautakunnan ehdotuksen toteuttamisesta olisi arvion mukaan kustannuksia 43,000 markkaa kesäkuun 1 p:stä vuoden loppuun, ja tähän tarkoitukseen oli käytettävissä lääketieteenlisensiaatti Granholmin avustuspäämäärärahasta jäljellä oleva osa, 24,500 markkaa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ terveydenhoitolautakunnan esityksen ja myönsi Terveydenhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan lautakunnalle tarpeen vaatiman 18,500 markan suuruisen määrärahan käytettäväksi Kallion lastenpoliklinikan ylläpitämiseen.

Määrärahoja sairaaloille. Pääluokkaan Sairaanhoito sisältyvistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi ²⁾ 42,000 markkaa lisäystä kulkutautisairaalan vedenkulutusmäärärahaan, 60,000 markkaa Kivelän sairaalan lämpö määrärahaan sekä 161,000 markkaa erinäisiin Nikkilän sairaalan määrärahoihin, nimittäin 20,000 markkaa sairaslomasijaisten määrärahaan, 5,000 markkaa tarverahoihin, 20,000 markkaa lääkkeiden ja sairaanhoito-tarvikkeiden, 6,000 markkaa kuljetus- ja matkakustannusten sekä 110,000 markkaa perhehoitomaksujen määrärahaan.

Kivelän sairaala. Kaupungin sairaalain hallitus oli esittänyt erinäisiä Kivelän sairaalan uuden paviljongin käyttämistä koskevia ehdotuksia ja sen yhteydessä anonut eräitä toimia perustettavaksi ja määrärahoja myönnettäväksi paviljongin sisustus- ja käyttökustannuksiin. Kaupungin ja Helsingin yliopiston konsistorin kesken käytiin kuitenkin neuvotteluja Kivelän sairaalan luovuttamisesta opetustarkoituksiin, eikä edellä mainitun paviljongin sisustus- ja käyttöohjelmaa voitu lopullisesti vahvistaa, ennenkuin tämä kysymys oli ratkaistu. Toisaalta oli ehdottomasti välttämätöntä jo kesällä panna sisustustyöt alulle, jotta uusi sairaalaosasto voitaisiin ottaakäytäntöön jo seuraavana syksynä. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ sentähden toistaiseksi osoittaa 2,500,000 markkaa Sairaanhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginhallituksen määräyksen mukaisesti käytettäväksi Kivelän sairaalan uuden paviljongin kalustamiseen.

Köyhäinhoitolautakunta oikeutettiin ⁴⁾ ylittämään erinäisiä vuoden 1931 menosäännön köyhäinhoitotarkoituksiin varattuja määrärahoja 3,184,275: 15 markkaa, nimittäin sairaanhoitokustannusten määrärahaa 59,275: 15 markkaa, lääkemäärärahaa 100,000 markkaa, suoranaisten avustusten määrärahaa 3,000,000 markkaa ja päivähoitokustannusten määrärahaa 25,000 markkaa.

Koska vallitseva pula-aika vaati kaupungin köyhäinhoidolta enemmän kuin talousarviota järjesteltäessä oli voitu edellyttää, tähän tarkoitukseen

¹⁾ Kvsto 25 p. toukok. 14 §. — ²⁾ S:n 16 p. marrask. 14 §. — ³⁾ S:n 15 p. kesäk. 19 §. — ⁴⁾ S:n 10 p. helmik. 17 §.

osoitetut varat pian olivat osoittautuneet riittämättömiksi. Kaupunginvaltuuston oli senvuoksi pakko myöntää Köyhäinhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan lisäyksiä 50,000 markkaa painatus- ja sidontamäärärahaan ja 7,348,200 markkaa suoranaisten avustusten määrärahaan, 150,000 markkaa tilapäisen työvoiman määrärahaan, 25,000 markkaa tarve-rahoihin, 250,000 markkaa lääkkeiden ja sairaanhoitotarvikkeiden määrärahaan ja 25,000 markkaa päivähoitokustannusten määrärahaan¹⁾. Sitäpaitsi köyhäinhoitolautakunta oikeutettiin ylittämään suoranaisten avustusten määrärahaa enintään 11,151,800 markkaa.

Köyhäinhoitolautakunnan rekisterikortiston uudistaminen. Köyhäinhoitolautakunta lausui, että sen rekisteritoimisto, jonka tarkoituksena oli edistää lautakunnan ja yksityisten hyväntekeväisyysyhdistysten yhteistoimintaa sekä antaa lautakunnalle paremmat mahdollisuudet köyhäinhoitotyön kehityksen seuraamiseen, piti kaikista avunsaajista korttiluettelo, joka oli järjestetty osin katasteripöytiin, osin n. s. apulaatikkoihin pystykorttijärjestelmän mukaisesti, osin taas Acmekaaappeihin. Tarkoituksena oli ollut vähitellen kokonaan siirtyä viimeksi mainittuun järjestelmään. Kolmen eri järjestelmän samanaikaisesta noudattamisesta oli kuitenkin aiheutunut paljon epämukavuutta ja ajanhukkaa, varsinkin aikoina, jolloin avunanojain lukumäärä oli poikkeuksellisen suuri, ja samaten tämä järjestely vaikeutti köyhäinhoitotyötä valaisevan luotettavan tilaston nopeata laatimista. Lautakunta oli senvuoksi tutkinut yhtenäiseen järjestelmään siirtymisen mahdollisuuksia ja tällöin havainnut, että kortiston uudistamisesta Acmejärjestelmän mukaiseksi olisi kustannuksia yli 200,000 markkaa, mutta että kansikorttijärjestelmäkin täyttäisi kaikki kohtuulliset vaatimukset ja aiheuttaisi kustannuksia ainoastaan kolmanneksen edellä mainitusta määrästä. Kesän aikana voitiin tällaiseen korttijärjestelmään siirtää n. 30,000 korttia, minkä arvioitiin tulevan maksamaan n. 35,000 markkaa. Tämän esityksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti²⁾ osoittaa Köyhäinhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 35,000 markkaa köyhäinhoitolautakunnan keskuskanslian rekisterikortiston järjestämiseen uudelleen jonkin kansikorttijärjestelmän mukaisesti.

Uuden avustuskanslian perustaminen. Köyhäinhoitolautakunnan anottua avuntarvitsijain lukumäärän suureen lisääntymiseen viitaten, että Sörnäisiin perustettaisiin yksi avustuskanslia lisää, kaupunginvaltuusto päätti³⁾ myöntyen tähän esitykseen osoittaa pääluokkaan Köyhäinhoito merkityistä käyttövaroistaan uuden kanslian ylläpitämiseen kuluvana vuonna 97,000 markkaa, siihen luettuna köyhäinhoitolautakuntaan tässä yhteydessä valittujen⁴⁾ uusien jäsenten palkkiot.

Työkoneen osto työlaitokselle. Köyhäinhoitolautakunta oli ilmoittanut, että työlaitos tarvitsi n. s. yhdistetyn puutyökoneen voidakseen suorittaa m. m. Nilsiäntien kansakoulutalon kalustotilauksen⁵⁾, ja kaupunginhallitus oli tästä esityksestä antamassaan lausunnossa pitänyt sitä hyvin perusteltuna ja lisäksi huomauttanut, että suunniteltu kaupungin tuotantolaitosten tuotteiden standardisoiminen edellytti näiden laitosten saattamista teknillisesti ajanmukaiselle kannalle. Kaupunginvaltuusto päättikin⁶⁾ myöntää Köyhäinhoito nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 19,800 markkaa puheena olevan koncen ostamista varten.

¹⁾ Kvsto 15 p. kesäk. 33 § ja 21 p. syysk. 7 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 34 §. —

³⁾ S:n 7 p. syysk. 30 §. — ⁴⁾ Ks. tämän kert. s. 120. — ⁵⁾ Vrt. tämän kert. s. 23.

— ⁶⁾ Kvsto 15 p. kesäk. 36 §.

Lastensuojelulautakunta oikeutettiin¹⁾ ylittämään vuoden 1931 menosäännön yksityishoitoannoksen ja jatko-opetuksen määrärahaa 146,615: 60 markkaa.

Vastaanottokoti. Lastensuojelulautakunta lausui, että vastaanottokoti talvella oli ollut niin yliasutettu, että valtion viranomaiset olivat siitä useita kertoja huomauttaneet samalla uhaten kodin menettävän valtionapunsa, ellei sen huoneistoa parannettu. Samalla lautakunta huomautti, että jonkin verran helpotusta voitiin saada aikaan siten, että kodin johtajan asuinhuoneisto luovutettiin hoidokeille, enintään 12 nuorelle tytölle, ja sensijaan vuokrattiin johtajalle asunto kodin lähetytyiltä. Kaupunginhallitus voi puolestaan yhtyä lautakunnan ehdotukseen ja oli laskenut, että sen toteuttaminen aiheuttaisi vuoden 1933 menosääntöön 60,400 markan ja tulosääntöön 25,776 markan lisäyksen. Lautakunta katsoi, että johtaja oli oikeutettava itse hankkimaan itselleen huoneisto, joka lastensuojelulautakunnan kuitenkin oli hyväksyttävä. Koska johtaja siten menettäisi asuntoetunsa, tulisi hänen saada palkkansa ilman vähennystä, joka siihen asti oli ollut 10,224 markkaa vuodelta, mutta sen lisäksi hänelle olisi myönnettävä 4,800 markan vuotuinen vuokra-avustus.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ lastensuojelulautakunnan anomuksen vastaanottokodin laajentamisesta kaupunginhallituksen ehdottamalla tavalla.

Kansakouluille myönnetty määräraha. Porthaninkadun ja Toukolan kansakoulutalojen tultua luovutetuiksi suomenkielisille kansakouluille tarvittiin uutta kalustoa, jonka hankkimiseen talousarvion määrärahat eivät riittäneet, ja sitäpaitsi osa kalustoa oli korjausten tarpeessa, m. m. Vallilan kansakoulussa sattuneen tulipalon johdosta. Kaupunginvaltuusto myönsi³⁾ senvuoksi Opetus- ja sivistyslaitokset nimiseen pääluokkaan sisältyvistä käyttövaroistaan 10,000 markan lisäyksen suomenkielisten kansakoulujen kaluston hankintamäärärahaan ja 20,000 markan lisäyksen niiden kaluston kunnossapitomäärärahaan.

Määrärahoja kansakouluille. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunta oli ilmoittanut, ettei sen suoranaisten avustusten määräraha riittänyt tarkoitukseensa, koska oppilasmäärä kertomusvuonna oli lisääntynyt ja ruoka- ja vaatetusavustuksia sitäpaitsi oli annettu enemmän kuin aikaisemmin, puute kun vallitsi niin monissa kodeissa. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ myöntää kyseiselle tilille tarpeen vaatiman 130,000 markan suuruisen lisäyksen, josta 50,000 markkaa sai siirtää koulujen koulutarvikemäärärahasta jäävästä säästöstä ja 80,000 markkaa osoitettiin pääluokkaan Opetus- ja sivistyslaitokset merkityistä valtuuston käyttövaroista.

Koska ruotsinkielisen apukoulun muutto Oikokadun taloon n:o 7 oli aiheuttanut edeltäpäin arvaamattomia menoja, olivat erinäiset ruotsinkielisten kansakoulujen talousarvion määrärahat käyneet riittämättömiksi, minkä johdosta kaupunginvaltuusto myönsi⁵⁾ Opetus- ja sivistyslaitokset nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan lisämäärärahoja 8,600 markkaa kaluston hankintaa, 3,000 markkaa kaluston kunnossapitoa ja 1,000 markkaa matka- ja kuljetuskustannuksia varten.

Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi⁶⁾ 25,000 markan lisäyksen ruotsinkielisten kansakoulujen koulutarvikemäärärahaan.

¹⁾ Kvsto 10 p. helmik. 18 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 22 §. — ³⁾ S:n 15 p. kesäk. 42 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. marrask. 16 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. syysk. 31 §. — ⁶⁾ S:n 16 p. marrask. 17 §.

Ammattikouluille myönnetyt määrärahat. Ammattiopetuslaitosten johtokunta oikeutettiin ¹⁾ ylittämään valmistavan poikain ammattikoulun vuoden 1931 vuokramäärärahaa 1,500 markkaa, valmistavan tyttöjen ammattikoulun kaluston hankinta- ja kunnossapitomäärärahoja 7,100 markkaa sekä saman koulun tarverahamäärärahaa 3,600 markkaa.

Koska valmistavan tyttöjen ammattikoulun leipomon liike oli muodostunut suuremmaksi kuin talousarviota järjestettäessä oli voitu otaksua, ruokintamääräraha, josta ostot leipomon tarpeisiin oli aiottu suoritettavaksi, oli osoittautunut riittämättömäksi. Sama koski tarverahoja, joilla koulun leipämyymälän kulut oli peitettävä. Menojen lisääntymistä vastasi suunnilleen samansuuruinen leipomon arviotulojen lisäys. Ammattiopetuslaitosten johtokunnan anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ myöntää Opetus- ja sivistyslaitokset nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 45,000 markan ja 4,000 markan suuruiset lisäykset edellä mainittuihin talousarvion määrärahoihin.

Samoina varoista kaupunginvaltuusto osoitti ³⁾ 3,500 markkaa valaistuslaitteiden hankkimiseen valmistavan tyttöjen ammattikoulun laboratoriokeittiöön.

Kotitalouslautakunnalle myönnettiin ⁴⁾ Opetus- ja sivistyslaitokset nimiseen pääluokkaan sisältyvistä kaupunginvaltuuston käyttövaroista tarpeen vaatima 1,500 markan suuruinen lisäys lautakunnan siivousmäärärahaan.

Lisämäärärahoja lastentarhoille. Koska lastentarhain sairaslomasijaitten määräraha oli käytetty loppuun vuoden kahdeksana ensimmäisenä kuu-kautena, kaupunginvaltuusto myönsi ⁵⁾ tähän tarkoitukseen 30,000 markan suuruisen lisämäärärahan.

Koska talousarviosta erehdyksestä oli jäänyt pois määräraha palkan suorittamiseen Touhulan lastentarhan keittäjättärelle hänen kesän aikana suorittamastaan työstä, kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ oikeuttaa lastentarhain johtokunnan maksamaan mainitulle henkilölle hänelle kuuluvan palkkion, 630 markkaa, sekä tämän verran ylittämään mainitun vuoden talousarvion tilapäisen työvoiman määrärahaa.

Määräraha kaupunginkirjastolle. Opetus- ja sivistyslaitosten pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi ⁷⁾ tarpeen vaatiman 12,500 markan suuruisen lisäyksen kaupunginkirjaston valaistuspäämäärärahaan.

Musiikkilautakunta oikeutettiin ⁸⁾ 5,100 markalla ylittämään vuoden 1931 talousarviossa ollutta tarverahamäärärahaansa, joka oli käynyt riittämättömäksi sen johdosta, että lautakunnan mainittuna vuonna oli ollut pakko uhrata edustusmenoihin tavallista enemmän varoja.

Lisämääräraha vesijohtolaitokselle. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoitettua, että eräät vuoden 1931 talousarvioon sisältyvät vesijohtolaitoksen määrärahat olivat olleet riittämättömiä, kaupunginvaltuusto määräsi ⁹⁾, että lukuun Vesijohtolaitos sisältyvistä kaupunginvaltuuston käyttövaroista sai siirtää 60,000 markkaa lisäyksiä johtoverkon, palopostien, venttiilien ja säiliön korjaus- ja kunnossapitomäärärahaan, 4,000 markkaa vesijohdon laskemiseksi Toisen ja Kolmannen linjan väliseen osaan Silta-saarenkatua myönnettyyn määrärahaan sekä 82,000 markkaa määrärahaan, joka oli myönnetty turbogeneraattorin asettamiseksi Vanhaankaupunkiin.

¹⁾ Kvsto 20 p. tammik. 22 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 24 §. — ³⁾ S:n 26 p. lokak. 22 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. jouluk. 27 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. syysk. 16 §. — ⁶⁾ S:n 10 p. helmik. 21 §. — ⁷⁾ S:n 16 p. marrask. 18 §. — ⁸⁾ S:n 20 p. tammik. 23 §. — ⁹⁾ S:n 20 p. tammik. 20 §.

Edelleen kaupungin teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin ylittämään viimeksi mainittua määrärahaa 218,000 markkaa.

Kaasumittarien osto. Koska kaasumittarien kysyntä oli ollut hyvin vilkasta, oli mainittujen kojeiden ostoa varten myönnetty määräraha osoittautunut riittämättömäksi, minkä johdosta kaupungin teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin ¹⁾ ylittämään sitä 300,000 markkaa.

Sähkölaitos oikeutettiin ²⁾ ylittämään vuoden 1931 menosääntöön sähkökatuvalaistuksen kunnossapitoa ja kustannuksia varten merkittyä määrärahaa 175,811: 95 markkaa.

Lisämääräraha yleisiä töitä varten. Yleisiä töitä varten varatuista käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi ³⁾ tarpeen vaatimia lisäyksiä 50,000 markkaa kuluvan vuoden talousarvioon laitureita ja rantaverhusta varten merkittyyn määrärahaan, 40,000 markkaa satamain ruoppausmäärärahaan, 30,000 markkaa mittauksia ja tutkimuksia varten varattuun määrärahaan sekä 10,000 markkaa täytemaan vastaanottoon rannoille varattuun määrärahaan.

Tapaturmavakuutukset. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin ⁴⁾ ylittämään yleisten töiden pääluokkaan tapaturmavakuutusmaksuja varten merkittyä määrärahaa 225,000 markkaa.

Katujen puhtaanapito. Koska vuoden 1931 talvi oli erittäin luminen, puhtaanapitolaitoksen katujen puhtaanapitomäärärahat olivat osoittautuneet liian niukoiksi, eikä laitos voinut suoriutua edes myönnettyillä lisämäärärahoilla ⁵⁾, minkä johdosta kaupunginvaltuusto oikeutti ⁶⁾ puhtaanapitohallituksen ylittämään vuoden 1931 kaupungin katuosuuksien puhtaanapitomäärärahaa 894,842: 25 markkaa ja saman vuoden yksityisten katuosuuksien puhtaanapitomäärärahaa 26,253: 65 markkaa.

Puhtaanapitolaitos oikeutettiin ⁷⁾ sittemmin ylittämään eräitä kuluvan vuoden menoarvion määrärahoja 338,000 markkaa.

Keskuskeittolan johtokunta, joka vuonna 1931 oli oikeutettu ylittämään keittolan mainitun vuoden ruokintamäärärahaa 260,000 markkaa, oikeutettiin ylittämään samaa määrärahaa vielä 127,702: 95 markkaa ⁸⁾ sekä eräitä kuluvan vuoden menosäännön määrärahoja yhteensä 3,691,500 markkaa ⁹⁾ niiden käytyä riittämättömiksi keittiölle kertomusvuonna uskottujen moninaisten tehtävien johdosta.

Lisämääräraha virastotaloa varten. Kiinteistölautakunnan ilmoitettua, että vuoden 1931 menosäännön Talo-osaston alaiset kiinteistöt nimiseen lukuun sisältyneet tilapäisen työvoiman määräraha ei riittänyt virastotalon ylimääräisten ovenvartijain ja siivoojattarien palkkaamiseen, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁰⁾ valtuuttaa lautakunnan ylittämään mainittua määrärahaa 12,829: 90 markkaa.

Kiinteistölautakunnan määrarahain ylittäminen. Kiinteistölautakunta oikeutettiin ¹¹⁾ edelleen ylittämään kertomusvuoden menosäännössä olevaa matkakulumäärärahaansa 4,500 markkaa, maatilain tilapäisen työvoiman määrärahaa 45,000 markkaa, maatilain kaluston kunnossapitomäärärahaa 5,000 markkaa, maatilain tarverahoja 2,500 markkaa ja maatilain rakennusten määrärahaa 15,000 markkaa, poliisihuoneistojen valaistusmäärärahaa 30,000 markkaa ja kauppahallien valaistusmäärärahaa 15,000 markkaa, kansan-

¹⁾ Kvsto 21 p. syysk. 9 §. — ²⁾ S:n 10 p. helmik. 16 §. — ³⁾ S:n 16 p. marrask. 11 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. marrask. 10 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 71. — ⁶⁾ Kvsto 20 p. tammik. 21 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. jouluk. 21 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. maalisk. 21 §. — ⁹⁾ S:n 7 p. ouluk. 29 §. — ¹⁰⁾ S:n 20 p. tammik. 16 §. — ¹¹⁾ S:n 7 p. jouluk. 18 §.

puistojen eläinten ruokintamäärärahaa 35,000 markkaa sekä lautakunnan tilapäisen työvoiman määrärahaa 3,600 markkaa sen tultua riittämättömäksi sen johdosta, että oli katsottu tarpeelliseksi palkata siirtolapuutarhaneuvojalle kesä—syyskuuksi ammattitaitoinen apulainen¹⁾).

Normaalikellojen kunnossapito. Kaupunginvaltuusto määräsi²⁾, että vuoden 1931 talousarvion normaalikellojen kunnossapitomäärärahaa sai ylittää 2,318: 05 markkaa.

Määräraha matkakustannuksia varten. Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto osoitti³⁾ 4,432 markkaa Hangossa pidetyille VII kaupunkipäiville ja Suomen satamaliiton kokoukseen valittujen kaupungin edustajien matkakustannusten suorittamiseen.

Oikeus määrärahaan siirtämiseen vuodesta toiseen. Kaupungin sairaalain hallitus oikeutettiin⁴⁾ siirtämään vuoden 1933 tileihin vuosien 1932 ja 1933 vaihteessa jäljellä oleva osa Kivelän sairaalan uuden paviljongin sisustusmäärärahasta.

Valtion ja kaupungin yhteinen sairaalakomitea oikeutettiin⁵⁾ siirtämään vuoteen 1932 komitealle vuosina 1930 ja 1931 kaupungin varoista myönnetyistä määrärahoista tilittämättä oleva osa.

Kaupunginhallitus ilmoitti oikeuttaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen siirtämään vuoteen 1932 500,000 markkaa rakennuskonttorin konepajarakennusten määrärahasta, 50,000 markkaa määrärahasta, joka oli myönnetty tuberkuloosisairaalan itäisessä paviljongissa olevan kellarin muuttamiseen varastohuoneeksi, 200,000 markkaa virastohuoneistojen järjestämiseksi kaupungintaloon ja virastotaloon myönnetystä määrärahasta sekä 100,000 markkaa Nikkilän sairaalan uuden sairaspaviljongin rakennusmäärärahasta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁶⁾ kamarin toimenpiteen ja määräsi⁷⁾ lisäksi, että myöskin Kaisaniemen puiston järjestelymäärärahasta käyttämättä jääneen osan, 40,000 markkaa, sai siirtää vuoteen 1932.

Tilisiirto. Kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ oikeuttaa terveydenhoitolautakunnan siirtämään tuberkuloosihuoltotoimiston lääke- ja sairaanhoitotarvike määrärahasta, josta tuli jäämään säästöä, 2,000 markkaa toimiston siivousmäärärahaan, 3,500 markkaa tarverahamäärärahaan ja 2,000 markkaa vaatteidenpesumäärärahaan. Mainittujen määrärahaan riittämättömyyden syynä oli, että Kotkankadun talossa n:o 5 olevalle tuberkuloottisten miesten kodille oli vuoden varrella vuokrattu kolme huonetta lisää, sekä tarverahain osalta postimaksujen kohoaminen.

Köyhäinhoidollisten saatavain kirjaaminen ja poistaminen tileistä. Köyhäinhoitolautakunnan päätettyä⁹⁾, ettei köyhäinhoidon saatavia enää merkittäisi kaupungin järjestelmälliseen kirjanpitoon, revisionikonttori oli rahatoimikamarille osoittamassaan kirjelmässä mielipiteenään lausunut¹⁰⁾, että edellä mainittu päätös oli voimassa olevien määräysten vastainen. Kamari antoi kysymyksen selvittämisen tehtäväksi vartavasten asetetulle komitealle, joka sittemmin antamissaan mietinnöissä¹¹⁾ ehdotti, että köyhäinhoitolautakunta veloitettaisiin köyhäinhoidon saatavain kirjaamisessa ja tileistä poistamisessa noudattamaan kassa- ja tililaitoksen johtosäännön määräyksiä sekä että rahatoimikamarin ohjesäännön 10 §:ään, köyhäinhoidon ohjesään-

1) Kvsto 15 p. kesäk. 39 §. — 2) S:n 10 p. helmik. 22 §. — 3) S:n 7 p. syysk. 13 §; vrt. tämän kert. s. 140 ja 141. — 4) Kvsto 16 p. marrask. 15 §. — 5) S:n 13 p. huhtik. 18 §. — 6) S:n 20 p. tammik. 13 §. — 7) S:n 20 p. tammik. 18 §. — 8) S:n 26 p. lokak. 16 §. — 9) Ks. v:n 1926 kert. s. 21*. — 10) Ks. v:n 1927 kert. s. 261 ja 26*. — 11) Kvston pain. asiakirj. n:o 9.

nön 4 §:ään sekä kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön 18 ja 32 §:ään otettaisiin komitean tarkemmin määrittelemät edellä mainittujen saatavain kirjaamista, poistoa ja palautusta koskevat säännökset. Tutustuttuaan komitean mietintöihin sekä köyhäinhoitolautakunnan niistä antamaan epäävään lausuntoon kaupunginhallitus oli pyytänyt lausuntoa hallintoneuvos I. Ahavalta. Tämä oli sitä mieltä, että köyhäinhoitolaissa mainitun avustuksen antaminen ei aikaansaanut kunnalle saatavaa avustuksensaajalta, vaikkakin kunnalla eräiden edellytysten vallitessa oli oikeus vaatia korvausta apua saaneelta, elatusvelvolliselta, toiselta kunnalta tai valtiolta. Korvauksen ottaminen oli aktiivista, funktionaalista tulon hankintaa, eikä pelkkä rahan tai tavaramäärän suoritus näyttänyt riittävän synnyttämään tuloa, saatikka semmoista, joka oli merkittävä kunnan tileihin. Köyhäinhoitolautakunnan oli harkittava ja todettava sen henkilön maksukyky ja muukin asema, johon maksuvaatimus lain mukaan oli kohdistettava, ja vasta lautakunnan vahvistettua kunnan oikeuden maksun ottamiseen korvausvelvolliselta lain mukaisesti, oli syntynyt tulo, joka aikanaan saattoi kertyä kunnan rahastoon tai jäädä sinne tulematta, jolloin se oli poistettava tileistä. Kysymyksestä, kenelle poistamista koskevan päätöksen tekeminen kuului, voitiin olla eri mieliä, mutta hallintoneuvos Ahava puolestaan katsoi ratkaisuoikeuden kuuluvan köyhäinhoitolautakunnalle.

Asiassa syntyneet asiakirjat kaupunginhallitus lähetti kaupunginvaltuustolle lausuen omana mielipiteenään, että köyhäinhoitotoiminta pula-ajan johdosta oli laajentunut ja suoranaiset avustukset suuresti lisääntyneet, minkä vuoksi ajankohtaa oli pidettävä sangen sopimattomana komitean ehdotuksen toimeenpanemiseen. Edelleen oli otettava huomioon, että suuri osa puheena olevista saatavista jo etukäteen oli arvottomia ja että ne vietyinä järjestelmälliseen kirjanpitoon kaupungin tilinpäätöstasessa antaisivat erehdyttävän kuvan kaupungin varoista. Toisaalta oli näiden saatavain perimisen tehokas tarkkailu mahdollinen, vaikka niitä ei merkittykään järjestelmälliseen kirjanpitoon. Kaupunginhallitus esitti, että revisionikonttorin aloite ja edellä mainitun komitean sen johdosta antama ehdotus eivät aiheuttaisi muuta toimenpidettä kuin että kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön 18 §:ään lisättäisiin seuraava kohta: Köyhäinhoitokorvausten tileistä poistoa koskevat asiat ratkaisee köyhäinhoitolautakunta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ kaupunginhallituksen esityksen.

Pakkohuutokaupoissa huudettujen kiinteistöjen menot ja tulot. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾, että pakkohuutokaupoissa kaupungin saatavien turvaamiseksi huudettujen vuokra- y. m. tonttien tulot ja menot toistaiseksi ja kunnes toisin päätettiin kirjattaisiin talousarvion ulkopuolella, mistä olisi se etu, että heti voitaisiin todeta, miten paljon jokainen näistä kiinteistöistä oli maksanut kaupungille.

Kaupungin työntekijäin palkat ³⁾. Sosiaalidemokraattiset kaupunginvaltuutetut olivat tekemässään aloitteessa anoneet, että kaupunginvaltuusto muuttaen aikaisempaa päätöstään ⁴⁾ määräisi alimmaksi palkaksi kaupungin palveluksessa olevalle työntekijälle 6:50 markkaa tunnilta ja työntekijättärelle 4:50 markkaa tunnilta lokakuun 1 p:stä lukien, että rakennuskonttori ja puhtaana-pitolaitos aloitteentekijäin laatiman ehdotuksen mukaisesti muuttaisivat voimassa olevan palkkatariffin nimikkeitä ja niihin merkittyjen työntekijäin

¹⁾ Kvsto 15 p. kesäk. 35 §. — ²⁾ Sn 21 p. jouluk. 1 §. — ³⁾ Ks. myös tämän kert. s. 32. — ⁴⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 74.

palkkoja sekä että muutokset soveltuvilta osilta vahvistettaisiin koskemaan myöskin teknillisten laitosten työntekijöitä. Esitys lähetettiin kaupunginhallitukseen valmisteltavaksi.

Tästä esityksestä antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus huomautti osin, että esityksessä mainittujen naisten tuntipalkka jo oli 4: 50 markkaa, osin, että hallituksen hankkima selvitys osoitti, etteivät yksityisten työnantajain maksamat palkat mainittavasti ylittäneet kaupungin töistä suoritettuja, vaan useissa tapauksissa alittivatkin ne. Asiain näin ollessa oli tavallista vaikeampaa tarkalleen määritellä määrättyjen työntekijäryhmäin palkkatasoa, mutta hallitus piti täysin luonnollisena, että kaupungin töissä suoritettut palkat alittivat yksityisten työnantajain korkeimmat palkat, koska kunnan työntekijöillä oli useita etuja, jotka puuttuivat yksityisillä työmarkkinoilla toimivilta työntekijöiltä. Edellä lausuttuun viitaten kaupungin yleisten töiden hallitus ehdotti aloitteen evättäväksi, kaupungin teknillisten laitosten hallitus lausui, että vallitseva taloudellinen tilanne vaikeutti työntekijäin palkkakysymysten tyydyttävää ratkaisua, minkä vuoksi kysymys olisi jätettävä lepäämään toistaiseksi, ja puhtaana-pitohallituskin piti palkankorotusta aiheettomana muiden työntekijäin paitsi apurien osalta, joiden tuntipalkkaa hallituksen mielestä kohtuullisesti voitiin korottaa 25 penniä. Kaupunginhallitus oli sitä mieltä, ettei ajankohtaa ollut sopiva yleiseen palkkain korottamiseen, mutta että kysymys oli otettava harkittavaksi niin pian kuin suhdanteet olivat parantuneet, ja edellä mainittujen ammattiviranomaisten lausumien mielipiteiden mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾, ettei aloite sillä kertaa aiheuttaisi toimenpidettä.

Kaupungin työntekijäin sairas- ja hautausapu. Kaupunginhallituksen kehoituksesta kaupungin yleisten töiden hallitus oli ottanut harkittavakseen, voitaisiinko kaupungin työntekijäin sairas- ja hautausapua koskevia määräyksiä muuttaa kaupungin viranhaltijain virkasäännössä ²⁾ omaksuttujen perusteiden mukaisesti, ja tällöin havainnut ³⁾, että työntekijäin asema ei ollut verrattavissa viranhaltijain asemaan, minkä johdosta hallitus ei myöskään voinut puoltaa yhtä laajan sairasapuoikeuden myöntämistä edellisille kuin jälkimmäisille. Voimassa olevien säännösten mukaan työntekijällä oli oikeus olla saman kalenterivuoden kuluessa sairauden takia virkavapaana täysin palkkaeduin 8 viikkoa, jos hän 5 vuotta yhtäjaksoisesti oli ollut kaupungin palveluksessa, 6 viikkoa, jos hänen palvelusaikansa oli 3 vuotta, 4 viikkoa, jos se oli 2 vuotta, ja 3 viikkoa, jos se oli enintään 1 vuosi, sekä enintään 2 viikkoa, jos palvelusaika oli 1 vuotta lyhyempi. Näitä etuja kaupungin yleisten töiden hallitus katsoi mahdolliseksi lisätä siten, että työntekijälle, joka vähintään 1 vuoden oli ollut kaupungin palveluksessa, sairauden takia myönnetyn virkavapauden ajalta edellä mainittujen määräysten nojalla maksettujen etujen lisäksi myönnettäisiin puoli palkkaa yhtä pitkältä ajalta kuin hän palvelusaikansa perusteella oli saanut täyden palkan. Työntekijöille, joiden palvelusaika oli 1 vuotta lyhyempi, hallitus sensijaan ei katsonut voivansa ehdottaa silloisesta parannettuja etuja, koska sekä loukkaantumisia että sairastumisia hyvin usein sattui jo ensimmäisinä työpäivinä. Näiden periaatteiden mukaisesti hallitus oli laatinut ehdotuksen Helsingin kaupungin työntekijäin sairas- ja hautausapua koskeviksi mää-

¹⁾ Kvsto 23 p. maalisk. 11 §. — ²⁾ Ks. v:n 1931 kert. s.113 ja Kunnall. asetus-kok. v:lta 1931 s. 18. — ³⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 4.

räyksiksi. Tämän ehdotuksen, johon kaupungin teknillisten laitosten hallitus ja puhtaanapitohallitus kaikilta osiltaan olivat yhtyneet, kaupunginhallitus lähetti kaupunginvaltuustolle ilmoittaen yhtyvänsä kaupungin yleisten töiden hallituksen käsitykseen, ettei virkasäännön määräyksiä voinut kirjaimellisesti soveltaa työntekijöihin. Samalla kaupunginhallitus kuitenkin lausui suotavaksi, että työntekijäin sairasapua koskevat uudet määräykset vahvistettaisiin ottaen huomioon virkasäännössä hyväksytyt perusteet, mikäli käytännölliset ja taloudelliset seikat eivät tätä estäneet. Niinpä oli kaupunginhallituksen mielestä työntekijälle jatkettua sairasloman ajalta myönnettävä oikeus saada kaksi kolmannelta palkastaan yhtä pitkältä ajalta kuin hänellä oli ollut oikeus saada täysi palkka. Tämän oikeuden myöntäminen tuskin aiheuttaisi kaupungille varsin suuria lisäkustannuksia, koska jatkettu sairasloma oli tarpeellinen ainoastaan poikkeustapauksissa. Ottaen huomioon edellä esitetyt näkökohdat kaupunginhallitus oli muovannut kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotusta uusiksi määräyksiksi työntekijäin sairas- ja hautausavusta, ja tämän uuden ehdotuksen kaupunginvaltuusto tehtyään siihen erään pienen muutoksen hyväksyi ¹⁾ noudatettavaksi heinäkuun 1 p:stä alkaen.

Sairasavun myöntäminen työntekijöille. Sähkölaitoksen kattilahuoneen apumiehelle O. W. Soiniselle, joka syyskuun 10 p:nä oli tapaturmaisesti loukkaantunut laitoksen pääasemalla ja joka lääkärin lausunnon mukaan kykeni työhön aikaisintaan seuraavan helmikuun alussa, myönnettiin ²⁾ hänen ohjesäännön mukaisesti saatuaan sairasapua kahdeksalta viikolta anomuksesta täysi palkka yhtä pitkältä lisäajalta vähentäen kuitenkin se vahingonkorvaus, joka hänen tuli saada asianomaiselta vakuutuslaitokselta.

Sitävästoin kaupunginvaltuusto epäsi ³⁾ sähkölaitoksen ylim. koneenkäyttäjän P. Lahtisen anomuksen saada nauttia sairasapua säädettyä neljän viikon aikaa pitemmältä ajalta, koska Lahtinen ei ollut perheen huoltaja ja oli ollut kaupungin palveluksessa ainoastaan vuodesta 1929.

Työntekijän oikeus lukea hyväkseen palvelusvuosia. Sähkölaitoksen kirvesmies J. D. Uramo, joka oli ollut n. 9½ vuotta kaupungin vuonna 1912 haltuunsa ottaman Helsingin sähkövalaistusosakeyhtiön palveluksessa, oikeutettiin ⁴⁾ eläkkeen saamiseksi lukemaan hyväkseen mainittu aika.

Varatöiden järjestäminen ⁵⁾. Kaupunginhallitus lähetti kaupunginvaltuustolle selonteon työttömyystilanteesta ja ilmoitti samalla antaneensa valtuuston suostumuksella ⁶⁾ varatöiden vuodenvaihteen jälkeen jatkaa samana laajuisina kuin vuoden 1931 lopussa. Edelleen hallitus ilmoitti, mitkä määrät Helsingissä kotipaikka-oikeuden omaavia henkilöitä oli hallituksen toimesta välitetty valtion varatöihin. Neuvoteltuaan kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa kaupunginhallitus ehdotti, että kaupungin varatöissä pidettäisiin alla mainitut määrät työntekijöitä: tammikuussa 2,540 miestä ensimmäisenä ja toisena viikkona ja 3,060 miestä kolmantena ja neljäntenä, helmikuussa 3,140 miestä, maaliskuussa 3,120 miestä, huhtikuussa 2,670 miestä ensimmäisenä, 2,220 miestä toisena, 1,770 miestä kolmantena ja 1,320 miestä neljäntenä viikkona sekä toukokuussa 1,010 miestä. Työntekijät sijoitettaisiin osin Herttoniemen satamarakennustöihin, osin seuraaviin kaupunginvaltuuston aikaisemmin päättämiin ⁷⁾ töihin, jotka suoritettaisiin loppuun kevään

¹⁾ Kvsto 13 p. huhtik. 9 §; ks. Kunnall. asetuskok. s. 59. — ²⁾ Kvsto 10 p. helmik. 27 §. — ³⁾ S:n 4 p. toukok. 27 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. syysk. 39 §. — ⁵⁾ Ks. myös tämän kert. s. 31 ja 172. — ⁶⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 35. — ⁷⁾ S:n s. 34—35.

kuluessa: Helsinginkadun ja Vaasanrinteen välisen Sturenkadun osan sekä Topeliuksen- ja Mechelininkatujen välisen Kammionkadun osan tasoitustöihin sekä Hesperiankadulla ja Salmisaaressa suoritettaviin louhintatöihin. Sitäpaitsi kaupunginhallitus oli päättänyt antaa varatyönä panna kuntoon Ruskeasuon kaatopaikan, minne köyhäinhuolautuskunta oikeutettiin lähettämään n. 50 työtöntä nuorta miestä.

Vuoden talousarvioon oli merkitty 17,000,000 markan suuruinen varatyömääräraha, mutta siitä oli jo ennakolta käytetty 2,991,000 markkaa, ja samasta määrärahasta oli asianmukaisesti suorittanut myöskin kaupungin Nordenskiöldinkadun rautatienalikäytävän laajentamiskustannuksiin myöntämä ¹⁾ avustus, 1,000,000 markkaa. Herttoniemen töitä varten oli käytetty 18,000,000 markkaa talousarviovaroja. Kevätkaudeksi ehdotetun ohjelman toteuttamiseen oli laskettu tarvittavan 20,421,400 markkaa, siitä 12,442,975 markkaa yleisiä varatöitä ja 7,978,425 markkaa Herttoniemen töitä varten.

Kaupunginhallituksen kevätkaudeksi laatiman miesten keskuudessa vallitsevan työttömyyden vastustamisohjelman kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ sellaisenaan päättäen yleisten varatöiden järjestämiseen varatuista käyttövaroistaan myöntää 12,450,000 markkaa hallituksen käytettäväksi edellä mainittujen töiden kustantamiseen tammi—toukokuun aikana sekä 1,000,000 markkaa maksettavaksi valtiolle valtionviranomaisten kanssa Nordenskiöldinkadun rautatienalikäytävän laajentamisesta tehtävän sopimuksen mukaisesti.

Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen toimenpiteen, että Ruskeasuon kaatopaikan kuntoonpanotyöt oli pantu alulle varatyönä.

Kesäkuun 15 p:nä myönnettiin ³⁾ sittemmin yleisiä töitä varten varatuista valtuuston käyttövaroista 3,895,000 markkaa ja syyskuun 21 p:nä hyväksyttiin ⁴⁾ laaja työohjelma, jonka toteuttamiseen osoitettiin varoja yhteensä 6,276,000 markkaa.

Selonteko toimenpiteistä, joihin kaupunki oli ryhtynyt työttömyyden lieventämiseksi. Helsingin ammatillisen paikallisjärjestön työttömyyskomitea lausui kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä, että ne toimenpiteet, joihin kaupunki oli ryhtynyt työttömyyden lieventämiseksi ja torjumiseksi, olivat riittämättömiä, ja anoi viitaten siihen, että työttömyystilanne edelleenkin oli hyvin vaikea ja etteivät mitkään merkit antaneet toiveita sen helpottumisesta lähiaikoina, että valtuusto ottaisi käsiteltäväkseen työttömyyskysymyksen kokonaisuudessaan ja ryhtyisi kiireellisesti kaikkiin käytettävissään oleviin keinoihin toimeentulonedellytysten hankkimiseksi kunnan työttömille jäsenille. Tämän esityksen johdosta kaupunginhallitus lähetti valtuustolle yksityiskohtaisen selonteon ⁵⁾ niistä toimenpiteistä, joihin vuonna 1931 sekä kuluvana vuonna oli kaupungin taholta ryhdytty työttömyyden torjumiseksi ja sen seurausten lieventämiseksi. Tästä selonteosta kävi ilmi, että vuonna 1931 oli osoitettu kaikkiaan 39,034,760 markkaa varatöitä, työtupia, erilaisia kursseja, ilmaisia aterioita, vuokra- y. m. avustuksia y. m. s. varten, ja vuoden 1932 tammi—toukokuussa 22,135,986 markkaa samoihin tarkoituksiin. Edellisestä määrärahasta oli n. 550,000 markkaa palautettu käyttämättömänä kaupunginkassaan. Kaupunginhallitus oli kulkulaitosten ja

¹⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 35. — ²⁾ Kvsto 10 p. helmik. 11 §. — ³⁾ S:n 15 p. kesäk. 37 §; ks. myös tämän kert. s. 31. — ⁴⁾ Kvsto 21 p. syysk. 5 §; ks. myös tämän kert. s. 32. — ⁵⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 10.

yleisten töiden ministeriön luvalla itse toiminut työttömyyslautakuntana, mutta asettanut erityisen komitean valmistelemaan työttömyyttä koskevia kysymyksiä. Vuonna 1931 annettiin suoranaisia avustuksia työttömille henkilöille köyhäinhoidon elinten välityksellä, mutta koska tästä avustusmuodosta saatiin huonoja tuloksia, luovuttiin siitä kokonaan jo mainitun vuoden loppupuolella. Kysymyksiä yöpymispaikkain, ilmaisten aterien ja erilaisten kurssien järjestämisestä olivat valmistelleet erikoiskomiteat, joista kahden viimeksi mainitun tehtäviin myöskin oli kuulunut tehtyjen päätösten soveltaminen käytäntöön. Valtion työttömyyselinten kanssa kaupunginhallitus oli käynyt ahkerasti neuvotteluja saadakseen valtion ryhtymään toimenpiteihin työmahdollisuuksien hankkimiseksi Helsingin työttömille. Valtio olikin järjestänyt erilaisia maantie- ja rautatietöitä Uudenmaan läänissä sekä Helsingissä eräitä töitä, joihin oli otettu Helsingistä kotoisin olevia henkilöitä. Loviisan seuduilla käynnissä oleviin maantietöihin voitiin työttömiä kuitenkin saada lähtemään vasta sen jälkeen kun erityinen henkilö oli palkattu huolehtimaan heistä sekä heidän asunnoistaan ja heille oli annettu vaate-, matka- y. m. apua. Muutkin maaseudulla oleville työmaille lähteneet työntekijät saivat matka-avustuksia kaupungin varoista. Kaupunginhallituksen esityksestä korotettiin myöskin Loviisan tienoilla suoritetuissa tietöissä maksettu tuntipalkka 2: 40 markasta 2: 70 markkaan. Hallituksen kääntymisestä valtioneuvoston puoleen anoen raha-avustusta valtion varoista Helsingissä vallitsevan työttömyyden torjumiseksi oli ollut tuloksena ainoastaan määrärahan myöntäminen työn järjestämiseen naisille. Vuonna 1931 saatiin tähän tarkoitukseen 199,800 markkaa, mikä määrä annettiin avustukseksi kaupunkilähetyksen työtöville, ja kuluvana vuonna kaupunki oli saanut 300,000 markkaa ammattikurssien järjestämiseen ja kaupunkilähetys 241,000 markkaa niinkään kurssien ylläpitämiseen työttömille naisille. Marraskuussa 1931 kaupunginhallitus oli kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta päättänyt, että kaupungin vakinaisista töistä irtisanotun työntekijän määrätyn edellytyksin sai siirtää suoraan kaupungin varatöihin.

Pyrkien lieventämään työntekijäin hädänalaista asemaa jo rahatoimikamari oli määrännyt, että laissa edellytetyn kolmanneksen sijaan ainoastaan viidennen osan varatyöntekijäin palkasta sai ulosmitata maksamattomien kunnallisverojen suorittamiseksi, ja kaupunginhallitus oli tässä kohden myöntänyt vieläkin suurempia helpotuksia. Näiden toimenpiteiden merkitys oli kuitenkin vähentynyt sen jälkeen kun ulosmittausta koskevia lainmääräyksiä oli muutettu siten, että hyvin pieniä työpalkkoja ei yleensä saanut ulosmitata.

Vielä vuoden 1931 alussa suoritettiin osa varatöistä vuorotoina, jotta mahdollisimman monille henkilöille voitaisiin järjestää ansiota, mutta palkkojen alentamisen jälkeen oli tästä järjestelmästä luovuttava. Vakinaisissaakaan töissä ei ollut katsottu mahdolliseksi järjestää vuorotyötä, mutta sen sijaan oli työviikko lyhennetty viisipäiväiseksi kaikissa niissä rakennuskonttorin töissä, joissa työn laatu teki sen mahdolliseksi.

Toimenpiteenä, joka ilmeisesti oli ollut omiaan parantamaan työttömyystilannetta talvella 1931—32, kaupunginhallitus mainitsi päätöksen, jonka mukaan tonttien ostajille oli myönnetty alennusta tonttien hinnoista ehdoin, että ostetulla tontilla viipymättä ryhdyttiin rakennustöihin.

Edelleen kaupunginhallitus mainitsi sen arvokkaan työn, jonka lukuisat yksityiset hyväntekeväisyysyhdistykset olivat suorittaneet työttömyydestä

johtuneen hädän lieventämiseksi. Syksyllä 1931 asetettiin keskitystoimikunta, jonka tarkoituksena oli toimia yhdistävänä renkaana eri avustusjärjestöjen kesken ja siten edistää niiden työn järjestelmällisyyttä ja tehoa. Kaupunki luovutti tämän toimikunnan käytettäväksi kalustetun huoneiston ja myönsi sen kulujen suorittamiseen 20,000 markan määrärahan.

Vallitsevan hädän poistamis- ja lieventämistapaa koskevia kysymyksiä valmisteltaessa oli mikäli mahdollista erotettu toisistaan tapaukset, jotka lähinnä kuuluivat virallisen köyhäinhoidon alaan, ja muut tapaukset, joissa kunnan apu oli tarpeen. Suoranaisten avustusten antaminen työttömyysmäärärahoista oli niinmuodoin lopetettu ja naisten työtuvista oli poistettu kaikki ilmeisesti köyhäinhoidolliset ainekset. Kuitenkaan ei ollut ollut mahdollista aina tehdä mainittua erotusta. Köyhäinhoidon elimiä oli m. m. käytetty jaettaessa matka-avustuksia toisille paikkakunnille siirtyville työttömille, ja lukuisille varatyöntekijöille niukka ansio ei riittänyt, vaan heidän oli ollut pakko sen lisäksi turvautua köyhäinhoitoon. Kaupunginhallitus lopetti selontekonsa huomauttaen, että töitä oli järjestetty niin runsaasti kuin kaupungin taloudellisen kantokyvyn oli laskettu kestävän sekä ottaen huomioon, ettei pula-aika suinkaan ollut voitettu, vaan että olosuhteet voivat kehittyä vieläkin vaikeammiksi. Senvuoksi ei jo hyväksyttyä varatyöohjelmaa¹⁾ olisi sanottavasti muulettava. Talousarviossa tällaisia töitä varten varatuista määrärahoista jäljellä oleva osa oli ehdottomasti varattava odotettavissa olevan vaikean syystyöttömyyden lieventämiseen. Sitävastoin kaupunginhallitus saattoi puoltaa eräiden kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamien töiden, joihin voitiin ottaa 200—220 miestä, suorittamista kesän aikana.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ kaupunginhallituksen ehdotuksen ja päätti, etteivät edellä mainitun työttömyyskomitean esitys eikä kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämä jonkin verran laajennettu työohjelma aiheuttaisi muita toimenpiteitä.

Opinto- ja ammattikurssien järjestäminen työttömille nuorille miehille. Kaupunginhallituksen tätä tarkoitusta varten asettama komitea oli katsonut sopivaksi jakaa työttömät, joiden avustamisesta tässä oli kysymys, kolmeen ryhmään, 18 vuotta nuorempiin nuorukaisiin, varsinaisiin ammattityöntekijöihin ja ammattitaidottomiin 18—25 vuotiaihin, poikkeustapauksissa enintään 35-vuotiaihin henkilöihin. Ensimmäiselle ryhmälle komitea ehdotti järjestettäväksi ammattikursseja Kansakoulukadun ammattikoulutalossa, missä 8 luokkahuonetta ja 2 piirustussalia oli tähän tarkoitukseen käytettävissä ja n. 300 oppilasta voi saada opetusta oman valintansa mukaan kolmessa seuraavista aineista: äidinkiielessä, laskennossa, kansalaistiedossa, kirjanpidossa, ammattiopissa ja piirustuksessa, 3 tuntia päivässä 2 kuukauden aikana. Tietopuolisen opetuksen täydentämiseksi annettaisiin iltaisin ammattikoulujen työpajoissa käytännöllistä ohjausta metallitöissä, puutöissä ja sähkötöissä. Ammattiopetuslaitosten johtokunta oli suostunut luovuttamaan kursseja varten tarpeelliset työpajat ja luokkahuoneet ehdoin, että opetukseen käytettiin asianomaisia ammattikoulujen opettajia, jotka olivat vastuussa koulujen opetus- ja työvälineistä.

Varsinaisia ammattikursseja henkilöille, jotka eivät olleet 18 vuotta nuorempia eivätkä 35 vuotta vanhempia, komitea ehdotti järjestettäväksi ammattienedistämislaitoksessa, joka oli ilmoittanut suostuvansa järjestä-

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 31. —²⁾ Kvsto 15 p. kesäk. 37 §.

mään tällaisia kursseja 520 ammattityöntekijälle ja 300 ammattitaidottomalle miehelle korvauksesta, joka vastasi laitoksen omia kustannuksia paitsi huoneistojen vuokraa. Luennot pidettäisiin suomenkielellä, mutta jokainen oppilas saisi käytännöllisen ohjauksen äidinkielellään. Ohjelmaan sisältyi kolme kuukautta kestävä metalliteknikan kurssi 200 ammattimiehelle, 225 opetustuntia; kaksi kuukautta kestävä kaasu- ja sähköhitsauskurssi 30 pannu-, levy-, putki- ja takosepälle, 150 opetustuntia; kaksi kuukautta kestävä sähkötyökurssi 60 sähköalan ammattimiehelle, 150 opetustuntia; kaksi kuukautta kestävä maalarien kurssi 50 ammattimaalarille, 200 opetustuntia; kaksi kuukautta kestävä verhoilijain kurssi 40 ammattiverhoilijalle, 225 opetustuntia; kaksi kuukautta kestävä puuseppäin kurssi 40 ammattityöntekijälle, joista puolet sai olla vasta-alkajia, 250 opetustuntia; kahden kuukauden kurssi muurareille ja rappaaajille, 150 opetustuntia; sekä kolme kurssia, jokainen 100 ammattitaitoa vailla olevalle miehelle, jotka kehitettäisiin talonmiehiksi, kaikkiaan 129 opetustuntia eli 43 tuntia kurssia kohden. Kurssien osanottajille järjestettäisiin yhteensä 20 opetuselokuvaesitystä.

Koska ainoastaan 300 miestä voitiin ottaa talonmiesten kursseille ja työnvälitystoimiston kirjoissa oli yhteensä 1,180 ammattitaidotonta 18—25 vuoden ikäistä työtöntä miestä, oli muille järjestettävä muuta sopivaa askartelua. Komitea ehdotti siinä mielessä, että työväenopistoon järjestettäisiin 13 viikon kursseja erilaisissa tietopuolisissa aineissa 400 työttömälle, jotka jaettaisiin enintään 42 henkilöä käsittäviin ryhmiin. Varsinaisen opetuksen rinnalla heille järjestettäisiin tilaisuus liittyä opintopiireihin, harjaantua kokousten pitoon, keskusteluun y. m. s., ja he saisivat lausua ajatuksiaan kurssien järjestelystä ja niiden toiminnasta.

Edelleen komitea oli pitänyt suotavana erilaisten virkistystilaisuuksien järjestämistä työttömille aineellisesta hädästä johtuvan toivottomuuden ja mielenmasennuksen lieventämiseksi. Tällöin voivat ensi sijassa tulla kysymykseen esitelmät, joiden aiheet olivat omiansa kiinnostamaan työttömiä, retkeilyt taidenäyttelyihin, museoihin, kirjastoihin y. m.

Kurssien järjestelyyn suhteen komitea oli suunnitellut, että oppilaiden minimimäärä kullakin kurssilla olisi 20, mutta jos tämä määrä alitettiin sen johdosta, että oppilaille ennen kurssin päättymistä tarjottiin ansiotyötä, tuli heidän asiaa harrastavien toveriensa saada jatkaa työtä niin kauan kuin heitä oli vähintään 10. Jos lukumäärä siitäkin väheni, oli kurssi yhdistettävä toiseen tai keskeytettävä. Ainoastaan työnvälitystoimisto sai välittää oppilaita kursseille, ja kurssien johtajat oli oikeutettava lähettämään toimistoon takaisin henkilöt, joilta oli havaittu puuttuvan edellytyksiä menestykselliseen kurssiopiskeluun, samoin kuin henkilöt, jotka käyttöksensä vuoksi tai muusta syystä katsottiin sopimattomiksi osallistumaan niihin. Kun joku henkilö merkittiin jonkin puheena olevan kurssin osanottajaksi, oli hänen luovutettava työttömyyskorttinsa, mutta hän jäi edelleen työnvälitystoimiston kirjoihin, jotta ei menettäisi työnsaantimahdollisuuttaan. Köyhäinhuoltolautakunnalle oli annettava luettelo kaikista kurssien osanottajista, jotta se voisi lakkauttaa samoille henkilöille mahdollisesti myöntämänsä ruoka-avustukset.

Rahapalkkaa komitea ei katsonut sopivaksi maksaa kursseihin osallistuville työttömille, mutta ehdotti sensijaan, että heille kahdesti päivässä tarjotaisiin ilmainen aterialla, jolla ruoka oli hiukan vaihtelevampaa kuin kaupungin julkisissa vapaaruokaloissa. Saadakseen ottaa osaa näihin ilmaiisiin aterioihin tuli työttömän säännöllisesti käydä ainakin yhdellä kurssilla. Kaupungin keskuskeittolan ja ammattienedistämislaitoksen kanssa käydyt neuvottelut

olivat osoittaneet, että ruoantarjoilu voitiin järjestää Sturenkadun taloon n:o 27 sekä edellä mainitun laitoksen omistamassa Töölönkadun talossa n:o 28 olevaan saliin, joka ilmaiseksi luovutettiin tähän tarkoitukseen edellyttäen, että kaupunki suoritti sen kuntoonpanokustannukset, 10,000 markkaa.

Komitean ehdotuksen mukaan eri kurssit työskentelisivät itsenäisinä, omine johtajineen, mutta kuitenkin yhteisen komitean alaisina, joka saisi käytettäväkseen tarkoitukseen myönnettävät varat.

Kurssien kustannuslaskelma päättyi 747,495 markkaan, siitä 79,250 markkaa nuorukaisten kursseja, 147,125 markkaa ammattikursseja, 131,720 markkaa työväenopiston kursseja, 5,000 markkaa virkistystilaisuuksia ja retkeilyjä, 374,400 markkaa ruokamenoja ja 10,000 markkaa ruokalan kuntoonpanoa varten. Osan näistä kustannuksista kaupunki voi odottaa saavansa korvatuksi valtion varoista.

Kaupunginhallitus lähetti komiteanmietinnön kaupunginvaltuustolle ilmoittaen, että se pääkohdittain voi yhtyä siinä esitettyihin ehdotuksiin, mutta kuitenkin oli sitä mieltä, että kursseille haluavien henkilöiden lukumäärä oli arvioitu liian suureksi. Edelleen hallituksen mielestä ei myöskään ollut tarpeellista tarjota kurssilaisille muuta kuin päivällinen, koska he hyvin voivat nauttia aamiaisensa kaupungin yleisissä vapaissa ruokailupaikoissa. Nämä komitean ohjelman supistukset vähensivät sen toteuttamiskustannukset 380,000 markkaan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen ainoastaan siten muutettuna, että kaikki 20 vuotta nuoremmat työttömät oli luettava nuorukaisten ryhmään, ja päätti ¹⁾ niin ollen

valtuuttaa kaupunginhallituksen järjestämään työttömille, Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaaville miehille tammi—huhtikuun ajaksi pääasiallisesti edellä esitetyn ohjelman mukaiset opetuskurssit alle 20 vuotiaille nuorukaisille, ja vanhemmille työttömille miehille osin ammattikursseja, osin tietopuolisista opintokursseja;

osoittaa kurssien sekä niiden osanottajain ruokinnan kustantamiseksi 380,000 markkaa kaupunginhallituksen käytettäväksi työttömyyden seurausten lieventämiseen varatusta määrärahasta; sekä

antaa kaupunginhallitukselle tehtäväksi anoa valtionapua edellä mainittuja kursseja varten.

Kurssit järjestettiin sen jälkeen, ja koska niistä saatiin hyvä kokemus, kaupunginhallitus otti harkittavakseen, olisiko kyseistä toimintaa jatkettava syksyllä. Työttömyystilanne kun tuntui kehittyvän entistäänkin vakavamaksi. Komitea, jolle hallitus oli antanut tehtäväksi asian valmistelun, ehdotti, että nuorukaisten opetuskurssit järjestettäisiin suurin piirtein saman ohjelman mukaan, jota oli noudatettu edellisenä talvena ja keväänä. Niille otettaisiin n. 300 nuorta miestä, joille annettaisiin tietopuolista opetusta Kansakoulukadun ammattikoulutalossa ja käytännöllistä ohjausta Pietarinkadun varrella olevissa valmistavan poikain ammattikoulun työpajoissa. Ammattienedistämislaitos oli ilmoittanut olevansa valmis omia kustannuksiaan vastaavasta korvauksesta järjestämään kurssit 50 puusepälle, yhteensä 405 opetustuntia, 100 putkityöntekijälle, 135 tuntia, 50 sähkötyöntekijälle, 225 tuntia, 40 levysepälle, 380 tuntia, ja 225 talonmiehelle, 225 tuntia. Sitäpaitsi komitea piti suotavana, että työväenopistoon järjestettiin erilaisia tietopuolisten aineiden kursseja 400 työttömälle. Osanottajille olisi kuten aikaisemminkin päivittäin annettava ateria, ja sen lisäksi komitea ehdotti,

¹⁾ Kvsto 20 p. tammik. 14 §.

että heille maksettaisiin pieni palkkio, joka olisi omansa kannustamaan heidän harrastustaan. Tämän ohjelman toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset arvioitiin 836,782: 25 markaksi edellyttäen, että kaikki kurssilaiset saivat palkan, ja 521,226 markaksi, jos palkka maksettiin ainoastaan varsinaisilta työtunneilta. Edellisillä kursseilla osanottajat olivat saaneet pitää valmistamansa esineet, jota vastoin nyt aiottiin myydä kaupungin rakennuskonttorille nuorukaisten kursseilla valmistetut valimotuotteet ja niistä saatu tulo vastedes ottaa huomioon kurssien tilityksessä; ammattienedistämislaitoksessa valmistetuista töistä saadulla tulolla korvattaisiin työaine- ja työvälinekustannukset. Valtiolta voitiin valtioneuvoston kesäkuun 16 p:nä tekemän, ryhtymistä työttömyyden lieventämisestä tarkoittaviin toimenpiteihin koskevan päätöksen nojalla toivoa saatavan avustusta enintään puolet kaikista kurssien aiheuttamista kustannuksista.

Kaupunginhallitus voi muuten yhtyä komitean ehdotuksiin, mutta ei pitänyt palkan maksamista kurssien osanottajille sopivana. Jos se jäisi pois, laskettiin 300,000 markan suuruisen määrärahan riittävän suunniteltuja kursseja varten kahdeksi kuukaudeksi, m. m. koska osanottajamääräkin siinä tapauksessa todennäköisesti vähenisi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen ja päätti ¹⁾ valtuuttaa kaupunginhallituksen järjestämään työttömille miehille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä, edellä selostettua ohjelmaa noudattaen seuraavat kurssit, jotka alkaisivat noin loka-marraskuun vaihteessa ja kestäisivät kaksi kuukautta: 16—20-vuotiaitten nuorukaisten opetuskurssit, puuseppäin, putkityöntekijäin, sähkötyöntekijäin, levyseppäin ja talonmiesten kurssit 20—35 vuoden ikäisille miehille sekä tietopuoliset opintokurssit mainittuihin ikäluokkiin kuuluville miehille;

myöntää kurssien järjestämiseen ja ruokalippujen jakamiseen osanottajille 300,000 markan suuruisen määrärahan ja oikeuttaa kaupunginhallituksen tällä määrällä ylittämään työttömyyden seurausten lieventämistä varten myönnetyn määrärahan; sekä

antaa kaupunginhallitukselle tehtäväksi anoa kursseille valtionapua sekä päättää kurssien laajuudesta valtionavun määrän mukaan.

Edellä oleva päätös julistettiin heti tarkistetuksi ja kiireellisenä täytäntöön pantavaksi.

Maksuton ruoantarjoilu työttömille ²⁾). Menosääntöön oli maksuttomien aterian järjestämiseen työttömille henkilöille merkitty 700,000 markan suuruisen määräraha³⁾, jonka oli laskettu riittävän tarkoitukseensa n. huhtikuun 1 p:ään saakka. Maksutonta ruoanjakelua valvova komitea oli kuitenkin katsonut olosuhteiden vaativan toiminnan jatkamista ainakin toukokuun 15 p:ään, m. m. koska kaupungin varatöitä oli aikomus tuntuvasti supistaa huhtikuussa. Kustannusten vähentämiseksi toimikunta oli päättänyt maaliskuun 1 p:stä rajoittaa annosten lukumäärän henkilöä ja päivää kohden 4:stä 3:een eli 1½ litraan keittoruokaa sekä 300 grammaan leipää. Tämän ohjelman mukaista työttömien ruokintaa varten tarvittaisiin tammikuun 1 p:n ja toukokuun 15 p:n väliseksi ajaksi määrärahoja yhteensä 1,110,000 markkaa, mistä 700,000 markkaa oli jo myönnetty, mutta tämän kaupungin menojenlisäyksen vastapainoksi köyhäinhuoltolautakunnan ruokatavarain ja ruokalippujen jakelu ilmaisen ruoantarjoilun johdosta voitiin lopet-

¹⁾ Kvsto 12 p. lokak. 8 §. — ²⁾ Ks. myös tämän kert. s. 242. — ³⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 74.

taa ja siten säästää n. 430,000 markkaa. Kaupunginhallitus, joka täydellisesti yhtyi komitean esittämiin näkökohtiin, anoi, että sille työttömien henkilöiden maksuttoman ruoanjakelun jatkamiseen kevätkauden ajaksi myönnettäisiin 410,000 markkaa työttömyyden seurausten lieventämiseen varatusta määrärahasta, ja kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ tämän anomuksen.

Sittemmin kaupunginhallitus ilmoitti, että vapaaruokalainen ruokavieraiden lukumäärä huhtikuussa oli ollut arvioitua tuntuvasti suurempi sekä että hallitus, koska työttömyystilanteen lieventymisestä ei näkynyt merkkejä, oli katsonut välttämättömäksi jatkaa edellä mainittua avustustoimintaa kesäkuun 18 p:ään, minkä vuoksi sitä varten myönnetty määrärahat eivät riittäneet, vaan tarvittiin 505,000 markan suuruinen lisämääräraha. Edelleen hallitus ilmoitti aikoneensa keskeyttää maksuttoman ruoanjakelun kesän ajaksi saadakseen siten työttömät etsimään työtä maaseudulta, mutta neuvoteltuaan kunnallisen ruoanjakelukomitean sekä köyhäinhoitoviranomaisten kanssa päätyneensä siihen vakaumukseen, ettei lämmin vuoden aika sanottavasti parantaisi työttömyystilannetta sekä että maksuttoman ruoanjakelun lopettaminen pakottaisi suuren osan aikaisemmista ruokavieraista turvautumaan köyhäinlaitokseen, jolle tämä avustettavien lisäys kävisi ylivoimaiseksi. Hallitus oli sitä mieltä, että kunnallista ruoanjakelua oli jatkettava kesän aikana sekä että, koska sitä, kuten aluksi oli ajateltu, ei enää voitu pitää tilapäisenä hätäapuna, ruoansaaajilta olisi vaadittava jonkinlaista vastasuoritusta työn muodossa.

Kaupunginvaltuusto myöntyi²⁾ tähän esitykseen päättäen hyväksyä ruoanjakelun jatkamista kesäkuun 18 p:ään koskevat kaupunginhallituksen toimenpiteet; myöntää työttömyyden seurausten lieventämiseen varatuista käyttövaroistaan pyydetyn 505,000 markan suuruisen lisäyksen ruoanjakelumäärärahaan; oikeuttaa jatkamaan maksutonta ruoanjakelua kesäkuun 18 p:stä lokakuun 1 p:ään ja myöntää sitä varten 493,000 markkaa edellä mainituista käyttövaroistaan sekä oikeuttaa kaupunginhallituksen ylittämään samaa tiliä 600,000 markkaa; sekä valtuuttaa kaupunginhallituksen vaatimaan puheena olevain kaupungin ruokailupaikkain ruokavierailta työvastasuoritusta, mikäli se oli järjestettävissä sopivalla tavalla.

Koska työttömyys syksyn kuluessa yhä kiristyi, huomattiin mahdottomaksi lokakuun 1 p:nä lopettaa yleisillä varoilla kustannettu ruoanjakelu hätää kärsiville, minkä vuoksi kaupunginhallitus oikeutettiin³⁾ jatkamaan puheena olevaa toimintaa vuoden loppuun ja tätä varten ylittämään työttömyyden lieventämiseen varattuja valtuuston käyttövaroja vieläkin 1,200,000 markkaa.

Maksuttomien asuntojen järjestäminen työttömille. Helsingin ammatillisen paikallisjärjestön työttömyyskomitea oli anonut, että kaupungin toimesta järjestettäisiin maksuttomia asuntoja sellaisille Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaaville työttömille henkilöille, jotka pitkäaikaisen työttömyyden köyhdyttiminä olivat joutuneet asunnottomiksi, ja tämän johdosta kaupunginhallitus oli ilmoittanut käsitelleensä kysymystä tilapäisten yöpymispaikkain järjestämisestä talvikuukausiksi etupäässä yksinäisille kodittomille miehille, mutta tällöin havainneensa, että jo olemassa olevat yömajat suurin piirtein tyydyttivät tarpeen Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen avattua uuden yömajan eräässä kaupungin vuokratta luovuttamassa huoneistossa. Muutkin viranomaiset, joilta asiaa oli tiedusteltu, olivat ehdotta-

¹⁾ Kvsto 9 p. maalisk. 9 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 38 §. — ³⁾ S:n 21 p. syysk. 6 §.

neet esityksen evättäväksi, ja kaupunginvaltuusto päättikin ¹⁾, ettei se aiheuttaisi muita toimenpiteitä.

Työttömien konttoristien avustaminen. Helsingfors svenska kontorist-förening nimiselle yhdistykselle myönnettiin ²⁾ työttömyyden seurausten lieventämiseen varatusta määrärahasta 12,000 markan suuruinen avustus kurssien järjestämiseksi työttömille konttoristeille sekä sen tappion peittämiseksi, jonka syksyllä 1931 järjestetyt samanlaiset kurssit olivat yhdistykselle aiheuttaneet. Avustuksen saamisen ehdoksi määrättiin, että työnvälitystoimistoon ilmoittautuneille konttoristeille oli varattava tilaisuus ottaa osaa kursseihin, vaikkakaan he eivät olleet yhdistyksen jäseniä. Samalle yhdistykselle myönnettiin ³⁾ sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä kaupunginvaltuuston käyttövaroista 50,000 markan määräraha käytettäväksi ruokalippujen ostoon kaupungin keskuskeittolasta työttömille konttoristeille, jotka vähintään yhden vuoden ajan olivat olleet henkikirjoissa Helsingissä, ehdoin, että määrärahan käyttö tilitettiin sekä että yhdistys antoi köyhäinhuoltalautakunnan rekisteritoimistoon tiedot annetuista avustuksista ja avustuksensaajista sekä työnvälitystoimistoon niinkään avustuksensaajista. Samoista varoista valtuusto myönsi lisäksi 2,500 markkaa ruokalippujen jakelukustannusten peittämiseksi.

Konttorityöntekijäin osasto n:o 44 niminen yhdistys ilmoitti aikovansa järjestää työttömille konttoristeille kirjanpidon, liikekirjanpidon, konekirjoituksen, konelaskennon, myynti- ja mainosopin sekä ikkunakoristelun opetusta ja luentoja tilaston merkityksestä kaupalle sekä sosialipolitiikan, talusmaantiedon, sosialipsykologian ja tietokritiikin alalta. Kurssit olivat suunnitellut kestämään 36 työpäivää 5 tuntia päivässä ja osanottajat saivat päivittäin 10 markan avustuksen ynnä ruoka-aterian. Näitä kursseja varten yhdistys anoi avustusta kaupungin varoista.

Myöskin Liikealalla toimivien keskusavustustoimisto r. y. ilmoitti aikovansa järjestää liikealalla toimineille työttömille henkilöille kurssit, jotka kestäisivät kaksi kuukautta, 5 päivää viikossa, 3 tuntia päivässä. Opetusaineet olisivat myymäläapulaisille ikkunamainostus, myymälän järjestely, myyntitaito, varaston hoito ja järjestely sekä suomen- ja ruotsinkieli, kauppamäkustajille myyntitaito, tavaraoppi sekä suomen- ja ruotsinkieli; konttoriapulaisille kauppakirjeenvaihto ja tyylioppi, pikakirjoitus, konttori-koneisto ja korttijärjestelmät, liikelaskentaoppi, tavaraoppi sekä suomen-, ruotsin-, saksan- ja englanninkieli; kaikille osanottajille järjestettäisiin yleisiä luentoja ammatti nkunnioittamisesta, tilaston merkityksestä kaupalle sekä kansantalouden, kauppahistorian ja liiketaloustiedon alalta. Tätä toimintaa varten valtio oli erinäisin ehdoin myöntänyt 100,000 markan avustuksen, ja yhdistys anoi, että kaupunki sen rahoittamisen avustamiseksi myöntäisi yhtä suuren määrän.

Kahden viimeksi mainitun esityksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ myöntää sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan edelliselle yhdistykselle 40,000 markan ja jälkimmäiselle 75,000 markan suuruisen määrärahan, kummassakin tapauksessa ehdoin, että kurssille otettiin ainoastaan Helsingissä kotipaikka- oikeuden omaavia liikealan työttömiä, että yhdistykset asettuivat yhteyteen muiden samanluontoisten yhtymien kanssa ehkäistäkseen sen, että kurssien osanottajat kurssi-

¹⁾ Ksvto 9 p. maalisk. 31 §. — ²⁾ S:n 10 p. helmik. 25 §; vrt. v:n 1931 kert. s. 77. — ³⁾ Ksvto 16 p. marrask. 23 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. marrask. 24 ja 25 §.

ajalta saisivat avustusta muilta yhdistyksiltä; että yhdistykset antoivat köyhäinholtolautakunnan rekisteritoimistoon tiedot kurssien osanottajista ja annetuista avustuksista ja työnvälitystoimistoon niinkään avustuksensaajista, että kaupungille varattiin tilaisuus kurssien valvomiseen; sekä että kurs-sien päätyttyä kaupunginhallitukselle annettiin kertomus kurssitoiminnasta sekä selonteko varain käyttämisestä.

10,000 markan suuruinen avustus oli annettava kahtena 15,000 markan ja yhtenä 10,000 markan suuruisena eränä ja 75,000 markan avustus kolmena 25,000 markan suuruisena eränä. Viimeinen erä maksettaisiin kummallekin yhdistykselle vasta kurssien päätyttyä ja kaupunginhallituksen hyväksyttyä tilityksen ja todettua, että määrättyjä ehtoja oli noudatettu.

Suoranaisten avustusten myöntämistä työttömille koskevien anomusten epääminen. Kaupunginvaltuusto epäsi ¹⁾ Helsingin ammatillisen paikallisjärjestön työttömyyskomitean anomuksen, että suoranaisia avustuksia kaupungin varoista annettaisiin työttömille henkilöille komitean ja kaupungin yhteisesti asettaman avustuskomitean välityksellä.

Samaten valtuusto epäsi ²⁾ Helsingin kaupunkilähetyksen anomuksen, että sille kaupungin varoista myönnettäisiin 60,000 markan määräraha käytettäväksi suoranaisten avustusten jakamiseen kaupunkilähetyksen työttömille suojateille.

Suurtelakan sijoittaminen Helsinkiin. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ vuonna 1930 myöntää Hietalahden sulkutelakka ja konepaja osakeyhtiölle lainavaroista 3,000,000 markan suuruisen korottoman lainan uivan telakan hankkimista varten edellyttäen, että valtio myönsi yhtiön sulkutelakan laajentamiseen sekä tarvittavia työpajan laajennuksia ja koneiston täydentämistä varten 6,000,000 markan avustuksen ja sitäpaitsi 6,000,000 markan korollisen lainan. Valtio ei kuitenkaan omalta osaltaan toteuttanut tätä ehdotusta, jonka oli laatinut valtioneuvoston asettama komitea, puheenjohtajanaan professori A. L. Iijelmmän, vaan se sai toistaiseksi raueta, ja sensijaan myönnettiin varoja Suomenlinnan kuivatelakan kuntoonpanemiseen. Tämä päätös ei kuitenkaan tyydyttävästi ratkaissut maamme kauppalavaston telakoimiskysymystä. Sentähden esitettiin lukuisia muita ehdotuksia; m. m. Turun kaupunki teki valtioneuvostolle tarjouksen suurtelakan rakentamisesta eräin edellytyksin Aurajoen suuhun. Sen johdosta satamalautekunta kääntyi kaupunginhallituksen puoleen esittäen asiaa koskevan laajan selonteon ⁴⁾, jossa lautakunta ensin selvitteli suurtelakan tarvetta ja sitten siirtyi sen sijoituskysymykseen.

Suurten hankintakustannustensa takia kuivatelakka sinänsä oli huonosti kannattava yritys eikä senvuoksi aikaansaataavissa ilman voimakasta tukea valtion ja sen kunnan taholta, jolle se oli välillisesti eduksi. Suurtelakan sijoitukseen vaikutti niinmuodoin huomattavasti se taloudellinen avustus, jonka asianomainen kunta oli halukas myöntämään yrityksen toteuttamiseksi. Oivaltaen sen suuren merkityksen, joka suunnitellulla suurtelakalla olisi sekä kaupungin merenkululle että sen teollisuudelle ja työväestölle, kaupunginvaltuusto, kuten edellä on mainittu, oli päättänyt tukea telakan aikaansaamista pääkaupunkiin myöntämällä tähän tarkoitukseen 3,000,000 markan suuruisen korottoman lainan. Sen jälkeen olosuhteet kuitenkin

¹⁾ Kvsto 7 p. jouluk. 33 §. — ²⁾ S:n 7 p. jouluk. 34 §. — ³⁾ Ks. v:n 1930 kert. s. 66. — ⁴⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 13.

olivat jonkin verran muuttuneet. Vallitsevana lamakautena Hietalahden sulkutelakka ja konepaja osakeyhtiö ei voinut toteuttaa aikaisemman suunnitelman mukaista laajaa ohjelmaa. Valtiokaan tuskin oli halukas myöntämään Helsingin telakkaolojen parantamiseksi niin suuria rahamääriä kuin aikaisempi ohjelma oli edellyttänyt. Helsinkiin voitiin kuitenkin saada suurtelakka tuntuvasti halvemmin kustannuksin, ja koska useat näkökohdat puolsivat tällaisen laitoksen sijoittamista pääkaupunkiin, satamalautakunta oli neuvotellut Hietalahden sulkutelakka ja konepaja osakeyhtiön kanssa, jolloin molemmat osapuolet olivat hyväksyneet yhtiön kuivatelakan suppeamman laajentamissuunnitelman, joka voitiin toteuttaa 9,192,400 markan kustannuksin. Tämä kuivatelakka olisi riittävän suuri yli 11,000 D. W. tonnin aluksille, joten siihen voitaisiin ottaa kaikki kotimaiset kauppalaivat, jäänsärkijä Jääkarhu sekä laivaston uudet panssarialukset. Jos se vastedes osoittautuisi välttämättömäksi, voitaisiin telakkaa pidentää n. 10—12 m siirtämällä eräs sen sisäpäässä oleva rakennus. Telakan yhteyteen rakennettaisiin suoraan telakkaportin eteen kulmalaituri, jonka pituus olisi n. 60 m, ja n. 80 m pitkä laiturinhaara pitkin rantaa Hietalahden suuntaan. Tämä laitururi olisi telakoimisvuoroaan odottavien alusten maihinlaskupaikkana sekä varustuslaiturina ja sille hankittaisiin siinä tarkoituksessa liikkuva nosturi, jonka nostovoima säteen ollessa 15.5 m oli 60 tonnia sekä säteen ollessa 28 m 15 tonnia. Nosturinvarsi olisi pituudeltaan 28 m, joten nosturi, joka liikkuisi 170 m pitkällä, laiturinpäästä konepajaan kulkevalla radalla, ulottuisi telakkaan otetun laivan ylitse ja voisi nostaa koneet y. m. konepajan ovelle asti. Kun nosturi ulottuisi rautatieraiteille, voitaisiin sitä käyttää esim. purkamaan raskaita kuormia laivoista rautatievaunuihin. Nosturia ei yhtämittaisesti tarvittaisi laivatelakan tarpeisiin, joten se voitaisiin luovuttaa myöskin satamaliikennöitsijäin yleisesti käytettäväksi.

Suunnitelman toteuttaminen edellytti, että valtio ja Helsingin kaupunki myönsivät tarkoitukseen yhteensä 6,000,000 markan avustuksen, jolloin yhtiö sijoittaisi yritykseen omia varojaan n. 3,200,000 markkaa. Yhtiö oli siltä asiaa tiedusteltaessa ilmoittanut voivansa vaihtoehtoisesti tulla toimeen saaden kaupungilta korottoman lainan, jonka takaisinmaksuaika olisi niin pitkä, että korot 8 %:n mukaan laskettuina vastasivat anottua suoranaista avustusta. Yhtiö oli edelleen ilmoittanut aikovansa tuonnempana, rahamarkkinatilanteen parannuttua omin varoin panna kuntoon Munkkisaaren pohjois-päässä olevan alueensa ja hankkia n. 3,000 tonnin uivan telakan keskisuurta tonnistoa varten, minkä ohessa tehtäisiin kaikenlaisia muutos- ja parannustoita, joiden kustannuksista suurin osa olisi työpalkkoja.

Edellyttäen, että asia saatiin ratkaistuksi heti syksyn alussa, suunnitellut laajennustyöt siten pääasiallisesti valmistuisivat keväällä 1933. Tämä työ tuottaisi kotimaisille työmarkkinoille, pääasiallisesti Helsingissä, lähes 8,400,000 markan tulon ja antaisi työtä vähintään 1,000 eri ammanteissa toimivalle henkilölle aikana, jolloin työttömyys oli ankarimmillaan. Mitä kauemmin pula-aikaa oli kestänyt, sitä vaikeammaksi oli tuottavien varatöiden keksiminen käynyt. Suurtelakan rakentaminen Helsinkiin oli työ, joka oli sekä hyödyllinen ja kaupungin kehitykselle tärkeä että myöskin omiaan tuntuvasti lieventämään työttömyyttä.

Satamalautakunta oli edellä esitettyjen syiden nojalla sitä mieltä, että kaupungin tuli myöntää tarpeellinen avustus Hietalahden sulkutelakka ja konepaja osakeyhtiön kuivatelakan laajentamista varten, ja ehdotti, että siitä tehtäisiin sopimus, joka soveltuvilta osilta olisi samansisältöinen kuin

aikaisemmin tehty sopimus korottoman lainan myöntämisestä kaupungin varoista uivan telakan rakentamista varten. Yhtiö oli sitoutunut suorittamaan laajennustyön 12 kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamispäivästä lukien. Telakka voitaisiin kuitenkin ottaa käytäntöön jo keväällä 1933, jos sopimus tehtäisiin ennen syyskuun 15 p:ää 1932.

Hyväksyen satamalautakunnan esittämät asiaa koskevat näkökohdat, joihin kaupunginhallituskin oli yhtynyt, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

myöntää Hietalahden sulkutelakka ja konepaja osakeyhtiölle sen telakan laajentamista varten 1,500,000 markan avustuksen, siitä 1,000,000 markkaa varatöitä varten myönnettyistä valtuuston käyttövaroista ja 500,000 markkaa vuoden 1933 menosääntöön merkittävistä vastaavista varoista edellyttäen, että valtio myönsi samaan tarkoitukseen 4,500,000 markan avustuksen sekä että laajennustyöhön käytettiin työntekijöitä, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä; sekä

jättää puheena olevaa asiaa koskevan lopullisen sopimuksen tekemisen kaupungin puolesta kaupunginhallituksen asiaksi.

Kaupungin puolustusta varten myönnetty määräraha. Kaupunginvaltuuston myönnettyä²⁾ käyttövaroistaan sekalaisten menojen pääluokan kohdalta 200,000 markan suuruisen määrärahan Helsingin suojeluskuntapiirille toimittaja A. Pohjanmaa oli valittanut tästä päätöksestä ensin Uudenmaan läänin maaherralle ja tämän julistettua valituksen aiheettomaksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka toukokuun 11 p:nä antoi seuraavan päätöksen:

Koska kysymys varojen myöntämisestä Helsingin suojeluskuntapiirille puheena olevaan tarkoitukseen on ollut harkittavana, mutta valtuutettujen määräänemmistön kannatuksen puuttuessa rauennut käsiteltäessä Helsingin kaupungin 1931 vuoden meno- ja tulosääntöä kaupunginvaltuuston kokouksessa 17 päivänä joulukuuta 1930, eikä sitä tarvetta, jonka tyydyttämiseksi, niinkuin edellä on mainittu, kaupunginvaltuuston 22 päivänä huhtikuuta 1931 pidetyssä kokouksessa valtuutettujen enemmistö on päättänyt antaa raha-avustusta, niin ollen, kun ei ole väitettykään olojen sillä välin muuttuneen, voida pitää sellaisiin arvaamattomiin tarpeisiin kuuluvana, joihin käytettäväksi Helsingin kaupungin valtuustolle kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen 58 §:n 1 momentin d) kohdan nojalla, niinkuin sanottu lainkohta on muutettuna laissa 9 päivältä joulukuuta 1927, kaupungin 1931 vuoden meno- ja tulosäännössä on myönnetty varoja 19 pääluokan IX luvun 1 momentin kohdalla, sen tähden ja kun kaupunginvaltuuston viimeksi mainitussa kokouksessa tehdyn päätöksen siis on katsottava koskevan määrärahaa, jota tarkoitetaan 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kaupunkien kunnallislain 22 §:n 4 momentin 3 kohdassa ja jonka myöntämiseen on vaadittava, että vähintään kaksi kolmannelta saapuvilla olleista valtuutetuista on päätöstä kannattanut, mutta kaupunginvaltuuston sanottu päätös ei ole saanut puolelleen sellaista määräänemmistöä, korkein hallinto-oikeus harkitsee oikeaksi, kumoten maaherran valituksenalaisen päätöksen, selittää, että Helsingin suojeluskuntapiiriin edellä kerrottu anomus avustuksen saamisesta kaupunginvaltuuston käyttövaroista on hylätty valtuuston puheena olevalla päätöksellä.

Päätös merkittiin³⁾ tiedoksi kaupunginvaltuuston pöytäkirjaan.

¹⁾ Kvsto 7 p. syysk. 12 §. — ²⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 76. — ³⁾ Kvsto 16 p. marrask. 5 §.

Silmäpoliklinikan avustaminen. Lääketieteenlensensiaatti E. Kuhlefeltin ilmoitettua, että hän suostui jatkamaan yksityisen silmäpoliklinikkansa ylläpitämistä ainoastaan edellyttäen, että sen kunnalta saama avustus korotettiin 29,600 markasta 36,800 markkaan, terveydenhoitolautakunta oli julistanut ensiksi mainitun avustussuorituksen haettavaksi, mutta määräajan kuluessa ainoastaan eräs saksalainen, paikkakunnalla laillistettu lääkäri oli ilmoittanut haluavansa 29,600 markan suuruisen avustuksen turvin ylläpitää puheena olevaa poliklinikkaa. Tätä henkilöä lautakunta kuitenkin ei pitänyt sopivana mainittuun tehtävään, vaan ehdotti viitaten poliklinikan suuresti lisääntyneeseen potilasmäärään, että sen avustusta korotettaisiin.

Lautakunnan esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ myöntää Terveydenhoito-nimiseen pääluokkaan sisältyvistä käyttövaroistaan 7,200 markan lisämäärärahan lääketieteenlensensiaatti E. Kuhlefeltin silmäpoliklinikalle.

Diakonissalaitokselle myönnetty etu. Diakonissalaitos oikeutettiin ²⁾ jatkuvasti viiden vuoden aikana kuluvan vuoden alusta lukien saamaan 40 %:n alennus vedenkulutusmaksuistaan, jolloin vuotuinen kulutus arvioitiin enintään 36,000 m³:ksi.

Helsingin parturiammattikoulun avustaminen. Helsingin parturiammattikoulu oli anonut avustusta kaupungin varoista, ja ammattiopetuslaitosten johtokunta oli antanut tästä anomuksesta lausuntonsa, jossa se antoi tunnustuksensa koulun käytännölliselle toiminnalle ja sen työn tuloksille, mutta samalla katsoi tietuudollisessa opetuksessa olevan paljon parantamisen varaa, minkä vuoksi kunnan avustuksen myöntämisen ehdoksi sopisi määrätä, että koulun tietuudollisten yleisten ja ammattiaineiden opetusohjelma oli muutettava ammattikoulujen normaaliohjelmaa vastaavaksi ja että tämä opetus oli kokonaan annettava yleisessä ammattilaiskoulussa. Myöskin ensimmäinen kaupunginlääkäri puolsi anomuksen hyväksymistä edellyttäen, että ohjelmaan sisällytettiin hygienian opetus ja terveydenhoitolautakunta oikeutettiin antamaan lausuntonsa tämän aineen opettajasta.

Asiaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ myöntää Opetus- ja sivistyslaitokset nimiseen pääluokkaan sisältyvistä käyttövaroistaan Helsingin parturiammattikoululle 4,200 markan määrärahan ja merkitä vuoden 1933 talousarvioon mainitulle koululle 8,400 markan avustuksen sekä oikeuttaa koulun nostamaan nämä rahamäärät ehdoin, että se alistui ammattiopetuslaitosten johtokunnan valvontaan ja järjesti opetusohjelmansa mainitun johtokunnan ja ensimmäisen kaupunginlääkärimiehen antamien ohjeiden mukaisesti edellä esitetyllä tavalla.

Maalariammattikoulun avustaminen. Maalariammattikoulu osakeyhtiön anottua kaupungin varoista avustusta ylläpitämälleen maalariammattikoululle ja ammattiopetuslaitosten johtokunnan antamassaan lausunnossa puollettua tätä anomusta, koska koulu oli toiminut menestyksellisesti ja sen opetusohjelma vastasi ammattikoulujen normaaliohjelmaa, kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ merkitä vuoden 1933 menosääntöön 15,000 markan määrärahan avustukseksi mainitulle yhtiölle kyseisen ammattikoulun voimassapitoon ehdoin, että koulu alistettiin kaupungin ammattiopetuslaitosten johtokunnan valvontaan.

¹⁾ Kvsto 10 p. helmik. 19 §. — ²⁾ S:n 9 p. maalisk. 26 §: vrt. v:n 1927 kert. s. 48. — ³⁾ Kvsto 12 p. lokak. 26 §. — ⁴⁾ S:n 7 p. jouluk. 30 §.

Stiftelsen Tekniska läroverket i Helsingfors nimiselle säätiölle, jonka sopimuksen mukaan tuli suorittaa maksamatta olevasta osasta Apollonkadun tonttien n:ot 8 ja 10 kauppahintaa 10,345 markkaa lokakuussa 1932 ja yhtä paljon samaan aikaan vuonna 1933, myönnettiin ¹⁾ anomuksesta maksun suorittamisen lykkäystä lokakuuhun 1935 ja 1936 ehdoin, että mainituille erille suoritettiin 10 %:n korko alkuperäisistä erääntymispäivistä maksupäiviin.

Teatterien avustaminen. Kaupunginvaltuusto epäsi ²⁾ Koiton näyttämön kannatusyhdistyksen anomuksen, että yhdistyksen ylläpitämälle teatterille myönnettäisiin kaupungin varoista lisäävustus.

Konttorien paikanvälitys. Kaupunginvaltuusto epäsi ³⁾ Kontorens platsförmedling nimisen yhdistyksen anomuksen, että sille myönnettäisiin 15,000 markan avustus kaupungin varoista.

Pelastusarmeija oli anonut 50,000 markan avustusta halkotarhoilleen, mutta kaupunginvaltuusto ei katsonut ⁴⁾ olevan syytä myöntyä tähän anomukseen.

Avustuksen myöntäminen apukouluyhdistykselle. Suomen apukouluyhdistykselle myönnettiin ⁵⁾ kaupunginvaltuuston yleisistä käyttövaroista 5,000 markan avustus apukoulujen oppilaiden myöhempiä vaiheita käsittelevän tilaston laatimisesta sekä apukoulujen oppilaiden käsi- ja veistotöiden näyttelyn järjestämisestä ja Pohjoismaiden apukoululiiton Suomessa pidettävästä kokouksesta aiheutuvien kustannusten suorittamista varten.

Avustuksen myöntäminen nuorisoliitolle. Yleisistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi ⁶⁾ Sosialidemokraattiselle työläisnuorisoliitolle 7,000 markan suuruisen avustuksen Helsingissä kesäkuun 24—26 p:nä pidettävään Suomen, Ruotsin, Tanskan ja Viron työläisnuorisopäiväin järjestämisestä aiheutuvien menojen suorittamiseen.

Avustuksia musiikkijuhlia varten. Samoista varoista kaupunginvaltuusto myönsi ⁷⁾ 15,000 markan avustuksen Helsingissä toukokuun 20—28 p:nä vietettäviä pohjoismaisia musiikkijuhlia varten. Myönnetty rahamäärä maksettaisiin kuitenkin vain sikäli kuin muut juhlia varten myönnetyt avustukset eivät riittäneet peittämään niiden aiheuttamia kustannuksia.

Samoista varoista osoitettiin ⁸⁾ edelleen 25,000 markkaa Finlands svenska sång- och musikförbund nimiselle liitolle avustukseksi Helsingissä kesäkuun 17—19 p:nä pidettävään Suomen kahdeksannen yleisen ruotsalaisen laulu- ja soittojuhlan järjestämisestä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen. Myönnetty avustus oli suoritettava sikäli kuin juhlan tulot eivät riittäneet sen kustannusten peittämiseen.

Myönnettyjä eläkkeet. Tehtyjen anomusten johdosta kaupunginvaltuusto myönsi seuraaville henkilöille ylimääräiset elinkautiset eläkkeet, joiden kuukausimäärät olivat seuraavat:

kaupunginpalvelija A. Lemströmin leskelle 300 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien ⁹⁾;

leskirouva E. Baeckmanille, joka useissa erissä oli työskennellyt verotusvalmistelukunnassa, tulo- ja omaisuusverolautakunnassa sekä Helsingin maitokonttorissa, mutta jonka virkavuodet eivät oikeuttaneet häntä saamaan vakinaista eläkettä, 350 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien ⁹⁾;

¹⁾ Kvsto 16 p. marrask. 19 §. — ²⁾ S:n 7 p. jouluk. 31 §. — ³⁾ S:n 7 p. syysk. 42 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. lokak. 25 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. toukok. 22 §. — ⁶⁾ S:n 4 p. toukok. 23 §. — ⁷⁾ S:n 4 p. toukok. 24 §. — ⁸⁾ S:n 4 p. toukok. 25 §. — ⁹⁾ S:n 15 p. kesäk. 46 §.

satamahallintotoimiston liikenneosaston ilmoitustoimiston avustavan esimiehen A. Söderholmin leskelle 300 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹⁾;

satamahallintotoimiston satamakannantaosaston koneenkäyttäjän K. J. Ehrssonin leskelle 350 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹⁾;

ent. palokorporaalin O. Hytösen leskelle 300 markasta 400 markkaan korotetun määrän maaliskuun 1 p:stä lukien ²⁾;

ent. palokersantin V. Sandbergin leskelle 300 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien ³⁾;

terveystoimiston kaitsijan W. O. Westerbergin leskelle 300 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹⁾;

Marian sairaalan eläkkeellä olleen ent. puusepän J. Laitisen leskelle 300 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien ⁴⁾;

Kivelän sairaalan ent. sairaanhoitajattarelle W. Peltoselle, joka 11 vuoden 5 kuukauden palvelusajan jälkeen marraskuun 1 p:nä 1915 oli eronnut kaupungin palveluksesta osin sairauden takia, osin koska hänen toimensa lakkautettiin, 600 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien ⁵⁾;

kunnalliskodin työlaitoksen ent. sepäntöiden työnjohtajalle A. F. Lindbergille 700 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ⁶⁾;

kaupunginorkesterin johtajalle professori R. Kajanukselle 2,870 markkaa vakinaista ja 1,130 markkaa ylimääräistä eläkettä, yhteensä 4,000 markkaa, kesäkuun 1 p:stä lukien ⁷⁾;

kaupunginorkesterin edesmenneen viulutaiteilijan H. Halosen jälkeenjääneille alaikäisille lapsille Aune, Tauno ja Helvi Haloselle 200 markkaa jokaiselle lukien huhtikuun 1 p:stä, kunnes he olivat täyttäneet 18 vuotta ²⁾;

vesijohtolaitoksen putkityöntekijälle M. Pesoselle, joka vähän yli 11 vuoden palvelusajan jälkeen oli sanottu irti toimestaan, koska hänen työkykynsä sairauden takia oli suuresti heikentunut, 300 markkaa heinäkuun 1 p:stä lukien ⁸⁾;

sähkölaitoksen tullaaajan F. Karellin tyttarelle 300 markkaa tammikuun 1 p:stä lukien ⁹⁾;

rakennuskonttorin puisto-osaston työntekijän S. Lylyn leskelle 300 markkaa elokuun 1 p:stä lukien ⁹⁾;

rakennuskonttorin huonerakennusosaston rakennusmestarin H. Heinin leskelle 300 markkaa elokuun 1 p:stä lukien ¹⁰⁾;

rakennuskonttorin työntekijän K. Lundströmin leskelle 300 markkaa syyskuun 1 p:stä lukien ¹⁰⁾;

rakennuskonttorin työntekijän J. W. Enrothin leskelle 300 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹¹⁾;

rakennuskonttorin työntekijälle A. Hanganpäälle joulukuun 1 p:stä lukien 831 markkaa, siitä vähennettynä hänen kaupungin töissä sattuneiden tapaturmain vuoksi nauttimansa elinkorko, 516: 37 markkaa ¹²⁾;

rakennuskonttorin satama- ja rautatieosaston työntekijän E. Kekäläisen leskelle 300 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ⁹⁾;

rakennuskonttorin satama- ja rautatieosaston työntekijän K. U. Virran leskelle 300 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ¹³⁾;

rakennuskonttorin varaston esimiehen M. Silanderin leskelle 300 markkaa huhtikuun 1 p:stä lukien ¹³⁾;

¹⁾ Kvsto 7 p. jouluk. 39 §. — ²⁾ S:n 4 p. toukok. 26 §. — ³⁾ S:n 13 p. huhtik. 21 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. lokak. 26 §. — ⁵⁾ S:n 15 p. kesäk. 46 §. — ⁶⁾ S:n 7 p. jouluk. 37 §. — ⁷⁾ S:n 25 p. toukok. 20 §. — ⁸⁾ S:n 7 p. syysk. 40 §. — ⁹⁾ S:n 10 p. helmik. 26 §. — ¹⁰⁾ S:n 21 p. syysk. 17 §. — ¹¹⁾ S:n 16 p. marrask. 27 §. — ¹²⁾ S:n 7 p. jouluk. 38 §. — ¹³⁾ S:n 25 p. toukok. 21 §.

rakennuskonttorin kirvesmiehen H. Reijosen leskelle 300 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ¹⁾);

rakennuskonttorin varasto-osaston työntekijän K. G. Karlssonin leskelle 300 markkaa marraskuun 1 p:stä lukien¹⁾);

puhtaanapitolaitoksen työntekijän A. V. Johanssonin leskelle 250 markkaa kesäkuun 1 p:stä lukien ²⁾);

puhtaanapitolaitoksen työntekijän F. E. Lindströmin leskelle 300 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ³⁾);

puhtaanapitolaitoksen ent. ajomiehen G. Silénin leskelle 300 markkaa maaliskuun 1 p:stä lukien ⁴⁾);

puhtaanapitolaitoksen työntekijälle J. E. Lehdolle lukien tammikuun 1 p:stä 1931 700 markkaa, siitä vähennettynä hänelle mahdollisesti myönnettävä elinkorko ¹⁾; sekä

kaupungin maatilain ent. muonamiehelle B. W. Erikssonille 400 markkaa joulukuun 1 p:stä lukien ⁵⁾).

Sensijaan valtuusto ei katsonut olevan syytä myöntyä niihin eläkeanomuksiin, jotka seuraavat henkilöt olivat esittäneet:

raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijan A. Stambejn leski, koska ei hänen miehelläänkään kuollessaan ollut eläkeoikeutta⁶⁾);

rakennuskonttorin toissā palvelull kivityöntekijā A. Kangas, koska hän oli ollut kaupungin palveluksessa yhteensä ainoastaan 8 vuotta 8 kuukautta ja 1 viikon ⁷⁾);

rakennuskonttorin satama- ja rautatieosaston työntekijä D. Kuusela, joka oli anonut korotettua eläkettä, koska hänelle siihen asti maksettu eläkemäärä, 465 markkaa, vastasi tällaisissa tapauksissa tavallisesti myönnettyä¹⁾);

rakennuskonttorin työntekijä J. Huttunen, joka oli anonut korotettua eläkettä ⁸⁾). Epäämisen syy oli sama kuin edellisessä tapauksessa;

rakennuskonttorin työntekijän A. Immelinin leski, koska hänen miesvainajansa oli ollut kaupungin palveluksessa ainoastaan n. 7 vuotta ⁹⁾);

rakennuskonttorin kirvesmiehen M. Sarlundin leski, jolla oli 650 markan suuruinen kuukausieläke eräältä yksityiseltä liikkeeltä, jonka palveluksessa hän oli ollut ⁹⁾);

edесmenneen rakennuskonttorin kirvesmiehen A. Rinteen avioton tytär¹⁰⁾);

rakennuskonttorin kirvesmies V. V. Vuori, koska hän oli ollut ainoastaan 11 1/2 vuotta kaupungin palveluksessa ⁵⁾);

puhtaanapitolaitoksen työntekijän A. F. Sturénin leski, jonka miesvainaja oli ollut 11 vuotta kaupungin palveluksessa ¹¹⁾);

puhtaanapitolaitoksen työntekijän J. K. Frimanin leski, koska hänen miesvainajansa oli ollut ainoastaan 6 vuotta 3 kuukautta kaupungin palveluksessa ³⁾);

ent. hallinvahtimestari ja kaupungin kalastuksenkaitsija G. A. Liljeberg, koska hän oli ollut ainoastaan 12 vuotta 10 kuukautta kaupungin palveluksessa eikä ollut voinut esittää todistusta varattomuudestaan⁷⁾; sekä

Helsingin merimieshuoneen ent. asiamies G. Stenius, koska hänen taloudelliset olosuhteensa eivät tehneet ylimääräisen eläkkeen myöntämistä perustelluksi ¹²⁾).

¹⁾ Kvsto 10 p. helmik. 26 §. — ²⁾ S:n 15 p. kesäk. 46 §. — ³⁾ S:n 16 p. marrask. 27 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. huhtik. 21 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. jouluk. 39 §. — ⁶⁾ S:n 4 p. toukok. 26 §. — ⁷⁾ S:n 20 p. tammik. 27 §. — ⁸⁾ S:n 25 p. toukok. 21 §. — ⁹⁾ S:n 7 p. syysk. 40 §. — ¹⁰⁾ S:n 16 p. marrask. 27 § ja 7 p. jouluk. 36 §. — ¹¹⁾ S:n 21 p. syysk. 17 §. — ¹²⁾ S:n 7 p. syysk. 41 § ja 16 p. marrask. 26 §.

Kainojen köyhien hyväksi tehty lahjoitus. Kaupunginhallitus ilmoitti, että apteekkari O. Durchman oli sitoutunut kymmenen vuoden aikana vuosittain huhtikuun 25 p:nä luovuttamaan kaupungille 5.000 markkaa kaupungin toimesta kaupunginhallituksen sopivaksi katsomalla tavalla jaettavaksi varattomille vanhanpuoleisille Helsingissä asuville säätyhenkilöille sekä että hallitus jo oli ottanut vastaan ensimmäisen 5.000 markan erän. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ ainoastaan kiitollisena merkitä ilmoituksen pöytäkirjaansa.

Apurahain myöntäminen C. F. Ekholmin stipendirahastosta. Kaupunginhallituksen julistettua neljä 2.000 markan suuruista matka-apurahaa haettavaksi C. F. Ekholmin stipendirahaston vuoden 1931 korkovaroista ja sitten kun tämän johdosta kolme hakijaa oli ilmoittautunut, kaupunginvaltuusto päätti²⁾ myöntää mainitun suuruiset apurahat näille henkilöille, nimittäin kelloseppä E. Kuuselalle, kelloseppä L. Piiraiselle ja maalari V. Vartiaille. Koska rahaston sääntöjen mukaan sen korkovaraton jaettava tasan suomen- ja ruotsinkielisten hakijain kesken, mutta ruotsinkielistä hakijaa tällä kertaa ei ollut, valtuusto määräsi³⁾, että neljäs käytettävissä oleva apuraha siirrettäisiin seuraavaan vuoteen silloin annettavaksi sopivalle henkilölle.

Vuoden 1933 tulo- ja menoarvio. Kaupunginhallituksen laadittua ja lähetettyä kaupunginvaltuustolle vuoden 1933 tulo- ja menoarvioehdotuksen⁴⁾ valtuusto otti tämän käsiteltäväkseen ja vahvisti⁵⁾ vuoden 1933 tulo- ja menoarvion⁶⁾, jonka loppusummat olivat seuraavat:

Menot.

1. Velat	102,931,615: —
2. Virastot	» 9,086,741: —
3. Kunnallishallinto	» 17,170,960: —
4. Palolaitos	» 5,179,000: —
5. Poliisilaitos	» 10,063,948: —
6. Teurastuslaitos	» 1,942,970: —
7. Terveystenhoito	» 8,779,560: —
8. Sairaanhoidto	» 45,812,965: —
9. Köyhäinhoidto	» 58,525,050: —
10. Lastensuojelutoiminta	» 14,949,148: —
11. Opetus- ja sivistyslaitokset	» 50,495,752: —
12. Teknilliset laitokset	» 70,093,650: —
13. Yleiset työt	» 91,927,512: —
14. Katu- ja laiturivalaistus	» 6,080,000: —
15. Puhtaanapito	» 12,868,007: —
16. Keskuskeittola	» 10,624,800: —
17. Kiinteä omaisuus	» 34,998,446: —
18. Eläkkeet ja apurahat	» 5,590,316: —
19. Sekalaiset menot	» 44,408,200: —

Yhteensä Smk 601,528,640: —

¹⁾ Kvsto 4 p. toukok. 11 §. — ²⁾ Sn 7 p. syysk. 14 §. — ³⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 15. — ⁴⁾ Kvsto 21 p. jouluk. 1 §. — ⁵⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 22.

Tulot.

Säästöä vuodesta 1932	Smk	5,000,000: —
1. Lainat ja korot	»	71,900,750: —
2. Tuloa tuottavat oikeudet	»	25,068,265: —
3. Terveyden- ja sairaanhoito	»	22,784,300: —
4. Köyhäinhoito ja lastensuojelutoiminta	»	17,486,277: —
5. Opetus- ja sivistyslaitokset	»	11,725,624: —
6. Teknilliset laitokset	»	150,110,876: —
7. Yleiset työt	»	447,049: —
8. Puhtaanapitolaitos	»	6,900,000: —
9. Erinäiset liikelaitokset	»	13,945,000: —
10. Kiinteä omaisuus	»	40,912,291: —
11. Sekalaiset tulot	»	7,963,950: —
12. Verotus	»	227,284,258: —
Yhteensä Smk		601,528,640: —

Talousarvioehdotuksessa huomioon otetut näkökohdat. Talousarvion rakenteeseen oli tehty erinäisiä muutoksia: viidestoista pääluokka, Puhtaanapitolaitos, oli käytännöllisistä syistä jaettu viiteen lukuun eikä, kuten aikaisemmin, kahdeksaan; majoituslautakunnan menot, jotka siihen asti olivat olleet erityisenä pääluokkana, oli siirretty eri momentiksi Sekalaiset menot nimeeseen pääluokkaan; teurastuslaitos oli erotettu eri pääluokaksi; sekalaisten menojen pääluokan kuudenteen lukuun oli nimikkeen »Työttömyyden aiheuttamat erinäiset toimenpiteet» kohdalle koottu kaikki työttömyyden aiheuttamat menot, jotka eivät kuuluneet työmäärärahoihin, köyhäinhoitoon, terveydenhoitoon y. m. s., ja tulosäännössä oli yhdeksäs osasto, jonka otsake siihen asti oli ollut Keskuskeittola, saanut otsakkeen Erinäiset liikelaitokset, ja siihen sisältyivät keskuskeittolan ja teurastuslaitoksen arvioidut tulot.

Talousarvioehdotuksen laatiminen oli vallitsevissa poikkeuksellisissa oloissa, jolloin ankaraan ja pitkäaikaiseen yleiseen talouspulaan oli yhtynyt valuuttaepävarmuus ja yksityinen rakennustoiminta oli miltei kokonaan pysähdyksissä, aiheuttanut suuria vaikeuksia. Kaupunginhallitusta sitoivat sen pyrkiessä alentamaan menoja aikaisemmin vahvistetut palkkaus- ja ohjesäännöt, ja sellaisissa hallintomenoissa kuin vuokra-, lämpö-, valaistus- ja ruokamenoissa oli sängen vähän harkinnan mahdollisuutta. Kaupunginhallitus oli kuitenkin pyrkinyt saamaan aikaan vähennyksiä sekä estämään menojen lisääntymistä, mikäli se kaupungin edun kannalta suinkin oli näyttänyt mahdolliselta. Määrärahoja koneiden, kaluston y. m. s. hankkimiseen, erittäinkin jos siihen tarvittiin ulkomaan valuuttaa, oli ehdotukseen otettu ainoastaan kaikkein välttämättömmimmissä tapauksissa. Edellisinä vuosina oli työttömyyden torjumiseksi merkitty talousarvioon runsaita työmäärärahoja. Vuodeksi 1933 kaupunginhallitus ehdotti rakennuskonttorin vakinaiset määrärahat merkittäväksi suunnilleen muuttumattomin määrin, mutta katsoi samalla kaupungin taloudellisen aseman vaativan, että varatyömäärärahoja oli jonkin verran supistettava. Rahamarkkinat olivat edelleen kireät, ja oli osoittautunut vaikeaksi saada valtioneuvoston vahvistusta lainain ottamista koskeville kaupungin päätöksille.

Kaupunginhallituksen talousarvioehdotuksen mukaan määrärahat kymmenessä pääluokassa lisääntyivät yhteensä 37.5 milj. markkaa sekä vähenivät kahdeksassa pääluokassa yhteensä 73.2 milj. markkaa; jälkimmäisestä mää-

rästä 17.7 milj. kohdistui erään Kaupungin velat, 22.2 milj. yleisiin töihin ja 26.0 milj. sekalaisiin menoihin. Nettovähennys oli siis 35.7 milj. markkaa. Menojen lisäys, josta 15.2 milj. kohdistui kiinteän omaisuuden pääluokkaan, johtui suurelta osalta siitä, että erinäisten aikaisemmin ostettujen kiinteistöjen kauppahinta erääntyi maksettavaksi vuonna 1933. Köyhäinhuolitoimet lisääntyisivät ehdotuksen mukaan 9.9 milj., sairaanhoitomenot 3.8 milj., keskuskeittolan kustannukset 3.3 milj. ja poistot 3.0 milj. Tulosaääntökin kuvasti pula-ajan vaikeuksia. Tulojen lisäys oli yhteensä 16.9 milj. kuudessa osastossa ja vähennys yhteensä 52.6 milj. yhdeksässä osastossa. Satamatuloja laskettiin kertyvän n. 3 milj. markkaa vähemmän kuin vuonna 1932, kiinteän omaisuuden tulot arvioitiin yli 3 milj. markkaa pienemmiksi, korkotulot lähes 4 milj. markkaa ja sekalaiset tulot 1.4 milj. markkaa pienemmiksi. Valtionavun, joka jo kuluvan vuoden talousarviossa oli vähentynyt 10 milj. markkaa, laskettiin vähenevän vieläkin 1 milj. markkaa. Säästöstä, joka oli n. 47 milj. markkaa, oli tulosäännössä käytetty ainoastaan 2 milj. markkaa, koska säästö oli sidottu obligatioihin, varastoihin ja verojäämiin. Lainavaroja oli merkitty ainoastaan 55.7 milj. markkaa; vastaava määrä oli kertomusvuoden tulosäännössä ollut 85.3 milj. markkaa, mihin sisältyi Helsingin makasiiniosakeyhtiölle myönnetty 24 milj. markan suuruinen laina. Verotuksella koottavaksi kaupunginhallitus ehdotti 223.2 milj. markkaa eli 10.8 milj. markkaa vähemmän kuin vuoden 1932 talousarvion mukaan. Tulojen lisäyksestä kohdistui suurin määrä, 5.6 milj. markkaa, osastoon Erinäiset liikelaitokset, johon sisältyivät keskuskeittolan sekä teurastuslaitoksen ja lihantarkastamon tulot, 4.9 milj. markkaa teknillisiin laitoksiin, joiden taksoja oli ehdotettu korotettavaksi, ja 2.6 milj. markkaa terveyden- ja sairaanhoitoon.

Seuraavassa tehdään tarkemmin selvää tärkeimmistä muutoksista, jotka ovat havaittavissa kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa verrattuna vuoden 1932 talousarvioon.

Menosääntö. Ensimmäiseen pääluokkaan, Velat, merkittiin menoja 102,931,615 markkaa, mitä vuoden 1932 talousarviossa vastasi 120,599,316 markkaa. Vuoden 1932 alussa liikkeeseen laskettu uusi laina esiintyi ensimmäisen kerran menosäännössä aiheuttaen 5,440,000 markan korkomenon; lainan kuoletus alkoi lainasopimuksen mukaan vasta vuonna 1934. Valtiolta aikanaan Vallilan työväenasuntorakennusten rahoittamiseen saatu avustuslaina, joka oli ollut korottomana kymmenen vuotta, oli valtioneuvoston marraskuun 1 p:nä 1929 tekemän päätöksen nojalla muunnettu kuoletuslainaksi 6 $\frac{1}{2}$ %:n vuotuismaksuin, mistä vuotuinen korko oli 3 % maksamattomalle lainamäärälle. Tähän pääluokkaan sisältyvien arvioitujen menojen vähennys oli 17,667,701 markkaa, korkomenot osoittivat pientä nousua, kuoletusmenot aivan vähäistä laskua. Suurin säästö oli mahdollinen erässä Kursierotukset, joka merkittiin 19,500,000 markkaa pienemmäksi kuin vuoden 1932 talousarviossa.

Toisessa, Virastot nimisessä pääluokassa merkittiin samoin kuin myöhemmissäkin vastaavanlaisissa menosäännön kohdissa lukuun Maistraatti palkkiomääräraha kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen¹⁾ mukaisesti supistettuna. Luvun loppusummaa voitiin alentaa 28,780 markkaa eli 941,090 markkaan. Raastuvanoikeuden määrärahoja voitiin vähentää 14,000 markkaa. Ulosottolaitoksen menosääntö kohosi hiukan, 6,758 markkaa, eli 4,132,726 markkaan. Tämän luvun eri menoryhmistä nimikkeiden Ensimmäisen

¹⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 63. ja tämän kert. s. 60.

mäisen kaupunginvoudin konttori, Toisen kaupunginvoudin konttori ja Tarkkailuosasto kohdalle merkityt osoittivat lisääntymistä, jota vastoin rikostuomioiden toimeenpanokonttorin menosääntö aleni 68,225 markkaa, koska konttorin työvoimia oli vähennetty. Raatihuoneen arkiston menosääntö kohosi 12,710 markkaa, pääasiallisesti koska katsottiin tarpeelliseksi merkitä määräraha ylimääräistä apulaista varten. Yhteensä toiseen pääluokkaan sisältyi arvioituja menoja 9,086,741 markkaa, jolloin vähennys oli 24,002 markkaa.

Kolmannen pääluokan, Kunnallishallinnon, luvussa Kaupunginvaltuusto oli havaittavissa 3,000 markan säästö, joka kohdistui erään Siivoaminen. Myöskin kaupunginhallitus ja sen kanslia voivat tyytyä alempiin määrärahoihin, edellinen 1,011,920 markkaan ja jälkimmäinen 1,924,400 markkaan vuoden 1932 talousarvion vastaavain määrään oltua 1,028,280 markkaa ja 1,997,865 markkaa, jota vastoin rahatoimiston määrärahoja oli korotettava 100,485 markkaa eli 2,465,155 markkaan. Luku Satamahallinto osoitti 284,532 markan suuruista arvioitujen menojen vähennystä, joka oli saatu aikaan tinkimällä vähän miltei kaikista eristä. Tilastotoimiston määrärahoja supistettiin niinkään kauttaaltaan, yhteensä 83,507 markkaa: ainoastaan siivousmenot arvioitiin 4,450 markkaa suuremmiksi kuin edellisenä vuonna, koska toimisto oli muuttanut tilavampaan huoneistoon. Tilapäistä työvoimaa nimiseen kohtaan otettiin uusi 4,600 markan määräraha arkiston hoitoa ja luettelointia varten tarvittavan apulaisen palkkaamiseen. Työnvälitystoimiston menosäännössä ainoastaan palkkiomääräraha sekä siivousmääräraha osoittivat vähäistä alenemista, jota vastoin tämän luvun loppusumma kohosi 178,335 markkaa, mistä suurin osa eli 171,640 markkaa kohdistui tilapäisen työvoiman menoeerään. Revisionikonttorin arvioituja menoja ei voitu alentaa. Vuositilintarkastajain ja inventtaajain palkkioitten alentamisesta huolimatta konttorin menosääntö kohosi 11,460 markkaa eli 761,008 markkaan. Verotusvalmistelukunnan arvioidut menot lisääntyivät niinkään 12,492 markkaa. Rakennustarkastuksen menosääntöä vahvistettaessa otettiin huomioon, että apulaisrakennustarkastaja A.Toivoselle oli myönnetty¹⁾ oikeus lukea ikäkorotukseen oikeuttaviksi virkavuosiksi sosialilautakunnan sihteerinä palvelemansa aika. Konttorin määrärahoja voitiin alentaa 74,440 markkaa sen johdosta, että tilapäistä työvoimaa rakennustoiminnan ollessa lamassa tarvittaisiin vähemmän kuin aikaisemmin. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan menosääntö, joka vuoden 1932 talousarviossa oli noussut 10,550 markkaan, vahvistettiin 8,300 markaksi. Holhouslautakunnan arvioidut menot lisääntyivät 1,020 markkaa, mikä korotus johtui vahtimestarinpalkkion vähäisestä korotuksesta ja 900 markan suuruisen määrärahan merkitsemisestä korvaukseksi terveydenhoitolautakunnan henkilökunnalle erinäisistä sen holhouslautakunnalle suorittamista tehtävistä. Oikeusaputoimisto tarvitsi 2,366 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1932, urheilulautakunnan määrärahoja voitiin supistaa 2,070 markkaa ja ammattioppilaslautakunnan määrärahoja 2,700 markkaa. Sekalaisten menojen lukuun merkittiin uusi 600,000 markan suuruinen määräraha vuoden 1933 eduskunta- ja kunnallisvaalien kustannuksia varten. Luvun loppusumma lisääntyi pääasiallisesti tästä syystä 604,590 markkaa eli 847,740 markkaan. Kolmannen pääluokan loppusumma, joka kertomusvuoden menosäännössä oli ollut 16,982,136 markkaa, nousi 17,170,960 markkaan.

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 60.

Neljäs pääluokka, Palolaitos, osoitti kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna 196,794 markan suuruista arvioitujen menojen lisääntymistä, mistä 120,000 markkaa kohdistui kaluston hankintaan. M.m. oli hankittava uusi sairaiden kuljetusauto 100,000 markalla. Kaikkiaan tämän pääluokan määrärahat nousivat 5,179,000 markkaan.

Viides pääluokka, Poliisilaitos, käsitti määrärahoja yhteensä 10,063,948 markkaa vuoden 1932 menosäännön vastaavan määrän oltua 9,297,052 markkaa. Määrärahat arvioitiin kesäkuun 27 p:nä 1931 kaupunkien osanotosta poliisilaitoksen menoihin annetun lain määräysten mukaisesti. Näiden mukaan kaupungin tuli suorittaa $\frac{1}{3}$ laitoksen rahamenoista aikaisemman osuuden oltua $\frac{2}{7}$.

Kuudes pääluokka, Teurastuslaitos, esiintyi ensimmäisen kerran pääluokkana talousarviossa. Ensimmäinen luku, Teurastuslaitos, sisälsi uuden 15,300 markan suuruisen palkkiomäärärahan ja sitäpaitsi 147,360 markan suuruisen sääntöpalkkaisten virkain palkkamäärärahan, jota vastasi 99,360 markkaa vuoden 1932 talousarvion seitsemännessä pääluokassa. Toiseen lukuun merkittiin lihantarkastamon arvioidut menot, jotka niinkään aikaisemmin olivat sisältyneet seitsemänteen pääluokkaan. Tämän luvun määrärahoja voitiin vähentää 83,155 markkaa. Kolmannessa luvussa, joka oli uusi, merkittiin 1,200,000 markkaa arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan. Kuudennen pääluokan loppusumma oli 1,942,970 markkaa.

Seitsemännessä, Terveystenhoito nimisessä pääluokassa voitiin edellisen vuoden määrärahoista tinkiä 1,083,447 markkaa, jolloin loppusumma oli 8,779,560 markkaa. Luvussa Terveystenhoitolautakunta oli useita eriä jonkin verran korotettava, joten luvun loppusumma lisääntyi 7,010 markkaa nousten 358,280 markkaan. Myöskin toinen luku, Lääkärit, eläinlääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta, sisälsi korotettuja määrärahoja, 49,065 markkaa enemmän kuin vuonna 1932. Terveysolojen valvontaa varten myönnettiin 683,378 markkaa kuluvan vuoden menosäännön vastaavan määrän oltua 680,398 markkaa. Maidontarkastamon arvioidut menot niinkään lisääntyivät 38,725 markkaa eli 600,600 markkaan: uusina määrärahoina merkittiin 8,600 markkaa siivoamista, 5,760 markkaa vedenkulutusta ja 1,800 markkaa koe-eläinten ostoa varten. Ammattientarkastus voi tyytyä 17,020 markkaa pienempään määrään kuin vuonna 1932, terveydellisten tutkimusten laboratorioin määrärahoja alennettiin 5,850 markkaa, terveystoimiston 4,028 markkaa ja asuntotarkastuksen määrärahoja 4,695 markkaa. Tuberkuloosihuoltotoimiston arvioidut menot saatiin supistumaan 268,485 markkaa eli 2,705,081 markkaan. Vähennyksestä kohdistui 196,000 markkaa suoranaisten avustusten määrärahaan, jota vähennettiin sen johdosta, että katsottiin köyhäinhoidon olevan entistä suuremmassa määrässä avustettava huoltotoimiston apua tarvitsevia suojatteja. Kouluhammasklinikalle myönnettiin määrärahoja yhteensä 660,720 markkaa edellisen vuoden vastaavan määrän oltua 521,910 markkaa. Luvun Poliklinikat ja muu sairaanhoito määrärahoja korotettiin yhteensä 13,138 markkaa. Tässä luvussa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemät päätökset Kallion lastenpoliklinikan ylläpitämisestä¹⁾, lääketieteenlenssiaatti E. Kuhlefeltin silmäpoliklinikan avustusmäärärahan korottamisesta²⁾ sekä uusien virkain perustamisesta henkisesti sairaiden miesten keskuskotiin³⁾ ja poliisilaitoksen suojelusosastolle⁴⁾. Desinfioi-

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 63. — ²⁾ S:n s. 84. — ³⁾ S:n s. 117. — ⁴⁾ S:n s. 123.

mismajalan määrärahat alenivat edelliseen vuoteen verraten 115,752 markkaa eli 83,780 markkaan ja tähän pääluokkaan sisältyvät kaupunginvaltuuston käyttövarat 300,000 markasta 50,000 markkaan.

Kahdeksannessa pääluokassa, Sairaanhoido, ei voitu välttää 3,809,787 markan suuruista määrärahaa lisäystä; pääluokan loppusumma oli 45,812,965 markkaa. Eri lukujen kesken lisäys jakautui siten, että Marian sairaalan määrärahoja korotettiin 167,845 markkaa, Kivelän sairaalan, jossa tuli otettavaksi käytäntöön uusi paviljonki, 1,822,673 markkaa, Nikkilän sairaalan 217,873 markkaa, tuberkuloosisairaalan 20,765 markkaa sekä lukuun Eri-näiset sairaanhoitokulut sisältyviä määrärahoja 3,840,117 markkaa, mistä 2,000,000 markan lisäyksen aiheutti uusi määräraha Kellokosken piirimielisairaalan sairaspaikkoja varten ¹⁾ ja 1,871,075 markan lisäyksen Suomen punaisen ristin sairaalan sairaalamaksuja varten myönnetyn määrärahan korotus. Arvioitujen menojen vähentymistä osoittivat luvut Sairaalahallitus 19,017 markkaa, Tilivirasto 1,700 markkaa, Kulkutautisairaala 38,769 markkaa ja arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan käytettävä määräraha 2,200,000 markkaa. Sairaalain palkkamäärärahat lisääntyivät 1,140,009 markkaa, pääasiallisesti koska oli perustettu uusia virkoja. Ruokintamäärärahoja korotettiin yhteensä 34,168 markkaa. Lisäys aiheutui yksinomaan odotetusta sairaanhoitopäivien luvun lisääntymisestä, sillä yksikköhinnat kulkutauti- ja tuberkuloosisairaaloissa alennettiin edellisen vuoden 8 markasta päivää kohden 7: 50 markkaan ja pysyivät muissa sairaaloissa entisellään ollen Marian sairaalassa 7 markkaa, Nikkilän sairaalassa 6: 50 markkaa ja Kivelän sairaalassa 6: 25 markkaa.

Yhdeksäs pääluokka, Köyhäinhoito, osoitti 9,870,004 markan suuruista menojen lisääntymistä. Tätä hyvin tuntuvaa lisäystä on arvosteltava vallitsevan ankan taloudellisen lamakauden taustaa vastaan, joka tietenkin asetti suuria vaatimuksia yhteiskunnalliselle huollolle. Myöskin oli otettu huomioon, että kuluvan vuoden määrärahat eivät olleet riittäneet, vaan että lisämäärärahoja oli myönnetty n. 12 milj. markkaa. Ensimmäisessä luvussa, Köyhäinhoitolautakunta ja kanslia, korotettiin määrärahoja yhteensä 1,180,200 markkaa, siitä 1,035,920 markkaa tilapäistä työvoimaa varten. Uusista ylimääräisistä toimituksista, joita varten tähän kohtaan merkittiin palkkausmäärärahat, mainittakoon sihteerinvirka, jonka haltijan tuli avustaa toimitusjohtajaa, ylimääräisen notaarin virka asiamiesosastolle samoin kuin vasta perustetun ylimääräisen VII avustuskanslian toimet. Tämän kanslian perustaminen teki sitäpaitsi vuokra-, lämpö- ja siivousmäärärahaan korottamisen välttämättömäksi. Kassa- ja tilivirastoa varten arvioitiin tarvittavan määrärahoja 18,130 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1932, ja lasten päiväkodin menosääntöä korotettiin 600 markkaa. Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevien laitosten menosääntöä voitiin alentaa 99,033 markkaa, kun taas työtupain määrärahoja oli pakko lisätä 240,107 markkaa. Suurinta menojen nousua, 8,530,000 markkaa, osoitti kuudes luku, Kustannukset elänteelleannosta, laitoshoidosta köyhäinhoidolle kuulumattomissa laitoksissa ja suoranaisista avustuksista. Mainitusta määrästä kohdistui 1,280,000 markkaa erään Sairaanhoidokustannukset, jossa makset Punaisen ristin sairaalalle ja Kellokosken piirimielisairaalalle ²⁾ olivat uusia eriä. Suoranaisiin avustuksiin varattiin 22,000,000 markkaa vuoden 1932 talousarvion vastaavan määrän oltua 15,000,000 markkaa. Kaikkiaan köyhäinhoidon arvioitiin vuonna 1933 aiheuttavan kaupungille kustannuksia 58,525,059 markkaa.

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 119. — ²⁾ S:n s. 119 ja 1930 v:n kert. s. 160—161.

Kymmenes pääluokka, Lastensuojelutoiminta, osoitti vähäistä menojen lisääntymistä, nimittäin 49,477 markkaa. Ensimmäisessä, Lastensuojelulautakunta nimisessä luvussa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös¹⁾ palkankorotuksen myöntämisestä aviottomien ja elätilasten hoidon valvontalääkärille R. Granholmille. Tämä luku osoitti 17,980 markan suuruista arvioitujen menojen supistumista. Lastenhuoltolaitosten menot kohosivat 79,507 markkaa, siitä 65,740 markkaa määrärahoja Töölön uudelle neuvonta-asemalle. Myöskin vastaanottokodin päätetty laajennus vaikutti jonkin verran tämän luvun arvioitujen menojen kohoamiseen. Sijoituksesta yksityishoittoon, apumaksuista y.m. aiheutuvien menojen laskettiin kohoavan 38,000 markkaa eli 5,563,000 markkaan. Lisäyksestä kohdistui 25,000 markkaa lastenkoti Drogenissa hoidettujen keuhkotautisten lasten hoitomäärärahaan ja 20,000 markkaa tylsämielisten lasten erikoishoitoa ja opetusta varten merkittyyn määrärahaan, kun taas muut menoerät joko jäivät entiselleen tai alenivat. Lastenhuoltolaitosten tilain menosääntö päättyi 1,718,500 markkaan oltuaan vuoden 1932 menosäännössä 1,718,550 markkaa. Arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston käytettäväksi myönnettiin 50,000 markkaa. Vastaava määrä oli kuluvan vuoden talousarviossa 100,000 markkaa. Kaikkiaan lastensuojelutoiminnan menojen vuonna 1933 arvioitiin nousevan 14,949,148 markkaan.

Yhdennessätoista pääluokassa, Opetus- ja sivistyslaitokset, alenivat suomenkielisten kansakoulujen määrärahat yhteensä 128,084 markkaa eli 20,967,305 markkaan. Vähennys aiheutui pääasiallisesti siitä, että kaupungin omistamien koulutalojen vuokra laskettiin 6 %:n mukaan tonttien ja rakennusten arvosta sen sijaan että vastaava suhdeluku aikaisemmin oli ollut 7. Kansakoulujen johtokuntain puheenjohtajain ja jäsenten palkkioiden alentamista koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen²⁾ nojalla säästettiin 4,220 markkaa. Lisäystä osoitti seitsemän momenttia, suurinta, 174,570 markan suuruista, erä Sääntöpalkkaiset virat ja lähinnä suurinta erä Tilapäistä työvoimaa, joka lisääntyi 76,316 markkaa. Ruotsinkielisten kansakoulujen menosääntö päättyi 8,447,737 markkaan nousten 7,134 markkaa yli vuoden 1932 talousarvion vastaavan määrän. Yhteensä 82,269 markan suuruista vähennystä osoittivat palkkioiden, sääntöpalkkaisten virkain, tilapäisen työvoiman, sairauslomasijaisten, vuokra- ja kalustonhankintamäärärahat, jota vastoin palkkasääntöön merkitsemättömiä pysyviä virkoja, lämpöä, valaistusta, siivoamista, vedenkulutusta, lääkkeitä ja sairaanhoitotarvikkeita varten sekä tarverahoiksi varattuja määrärahoja oli korotettava yhteensä 79,403 markkaa. Kansakoulujen yhteisten menojen arvioitiin nousevan 271,680 markkaan, mitä määrää vuoden 1932 talousarviossa vastasi 20,400 markkaa. Ammattiopetuslaitosten johtokunnalle myönnettiin määrärahoja yhteensä 60,980 markkaa, mikä merkitsi 1,620 markan supistusta. Yleisille ammattikouluille osoitettiin määrärahoja 1,073,117 markkaa kuluvan vuoden menosäännön vastaavan määrän oltua 1,102,867 markkaa. Vähennyksestä, joka oli 29,750 markkaa, kohdistui 72 markkaa taideteollisuuskeskuskoulun, 28,815 markkaa yleisen ammattilaiskoulun ja 16,263 markkaa kirjapainokoulun määrärahoihin, jota vastoin menosääntöä rasitti kaksi uutta määrärahaa, nimittäin 8,400 markan apuraha Helsingin parturiammattikoululle ja 15,000 markan apuraha maalariammattikoululle. Kone- ja siltarakennus-osakeyhtiölle sen oppilaskoulun avustamiseksi myönnettyä apurahaa supis-

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 56. — ²⁾ S:n. s. 60.

tettiin 8,000 markkaa ja se merkittiin 50,000 markaksi. Tässäkin luvussa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös koulujen johtajain palkkioiden alentamisesta, niinikään päätös vahtimestarintoimen perustamisesta kirjapainokouluun¹⁾. Kouluhuoneistojen vuokrat, jotka aikaisemmin oli laskettu 7 %:n mukaan tontin ja rakennuksen arvosta, arvioitiin nyt 6 %:n mukaan. Valmistavan poikain ammattikoulun määrärahat pysytettiin suurin piirtein entisellään; vähennys oli vähäpätöinen, 1,370 markkaa. Enemmän muuttui valmistavan tyttöjen ammattikoulun menosääntö, jossa kahdeksan momenttia osoitti lisääntymistä yhteensä 153,471 markkaa ja neljä momenttia alentumista yhteensä 89,332 markkaa, joten siis menojen nettolisäys oli 64,139 markkaa. Vuokramääräraha laskettiin 6 %:n mukaan koulukiinteistön arvosta aikaisempien menosääntöjen 7 %:n sijasta ja aleni 73,332 markkaa. Huomattavaa, 90,000 markan suuruista lisäystä osoitti sitävästoin ruokintamääräraha. Kotitalouslautakunnan menot arvioitiin 215,400 markaksi eli 4,700 markkaa pienemmiksi kuin kuluvan vuoden talousarvioissa. Vähennykseen vaikutti aikaisemmin päätetty²⁾ lautakunnan jäsenten palkkioiden alennus. Suomenkielisen työväenopiston määrärahoja vähennettiin 72,789 markkaa ja ne merkittiin yhteensä 971,528 markaksi, mikä kävi päinsä pääasiallisesti koska opiston huoneiston vuokra, joka ennen oli laskettu 7 %:n mukaan kiinteistön arvosta, nyt laskettiin 6 %:n mukaan. Johtokunnan jäsenten palkkioihin varattiin³⁾ ainoastaan 4,500 markkaa vuoden 1932 vastaavan määrän oltua 6,000 markkaa. Ruotsinkielisen työväenopiston menosäännössä määrärahat olivat entisellään ottamatta lukuun palkkiomäärärahaa, joka aleni 1,500 markkaa. Lastentarhain määrärahat lisääntyivät 159,982 markkaa eli 8,369,873 markkaan. Lisäykseen vaikutti pääasiallisesti kaupunginvaltuuston aikaisemmin päättämä³⁾ lastentarhatoiminnan laajentaminen. Lääkkeitä ja sairaanhoitotarvikkeita varten laskettiin tarvittavan 54,180 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1932, pääasiallisesti koska kouluhammasklinikalle suoritettavaa korvausta lasten hampaiden hoidosta oli korotettu, ja sairauslomasijaisia varten 30,000 markkaa enemmän kuin vuoden 1932 talousarvion mukaan. Yhdeksänteen lukuun sisältyviä kauppaoppilaitosten, teknillisten oppilaitosten y.m. avustuksia alennettiin kauttaaltaan n. 10 %, jolloin kauppaopistoille myönnettiin 25,000 markkaa, kauppakouluille 16,500 markkaa ja liikeapulaiskursseille 5,700 markkaa luokkaa kohden. Kauppakorkeakouluille, joiden tarkoituksena on palvella koko maata, merkittiin avustukset vapaasti harkiten. Kaiken kaikkiaan määrärahoja tässä luvussa vähennettiin 97,200 markkaa eli 555,600 markkaan. Kaupunginkirjaston menosääntö pysyi suurin piirtein muuttumattomana. Viiden momentin kohdalla oli havaittavissa vähäistä laskua, yhteensä 12,480 markkaa, neljässä momentissa 17,621 markkaa lisäystä, joten nettolisäys oli 5,141 markkaa ja luvun loppusumma 2,671,659 markkaa. Kaupunginmuseolle osoitettiin määrärahoja 113,758 markkaa vuoden 1932 vastaavan määrän oltua 120,680 markkaa. Musiikkilautakunnan määrärahoja korotettiin 4,105 markkaa eli 2,976,065 markkaan. Viidenteentoista lukuun merkittyjä erinäisten sivistyslaitosten määrärahoja alennettiin kauttaaltaan yhteensä 101,000 markkaa, ja uutena eränä merkittiin 4,000 markan määräraha Helsingin työväen orkesterille. Tähän lukuun merkityt menot alenivat siis 97,000 markkaa eli 672,000 markkaan. Koko yhdestoista pääluokka päättyi 50,495,752 markkaan osoittaen 518,094 markan suuruista menojen vähenemistä.

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 126. — ²⁾ S:n s. 60. — ³⁾ S:n s. 120—121.

Kahdennessatoista, Teknilliset laitokset nimisessä pääluokassa arvioidut menot alenivat yhteensä 3,904,761 markkaa, mistä 1,394,205 markkaa kohdistui vesijohtolaitokseen, 1,187,090 markkaa kaasulaitokseen ja 1,323,466 markkaa sähkölaitokseen. Luvun Vesijohtolaitos eri menoryhmistä osoittivat lisäystä: hallinto 220 markkaa, kassa- ja tilivirasto 6,140 markkaa, käyttö 77,650 markkaa sekä yleiset vesipostit ja satamajohdot 5,000 markkaa, jota vastoin johtoverkon, vesisäiliön ja johtojen tarkastuksen määrärahoja voitiin supistaa 49,675 markkaa, mittari- ja asennusosaston, työpajan ja varaston määrärahoja 2,040 markkaa, sekalaisten menojen määrärahoja 183,500 markkaa ja uudistoiden määrärahoja 1,198,000 markkaa. Myöskin arvaamattomiin menoihin kaupunginhallituksen määräyksen mukaan käytettäväksi merkittiin 100,000 markasta 50,000 markkaan vähennetty määrä. Uudistoitä varten myönnettiin yhteensä 1,193,000 markkaa, nimittäin työkalujen ja kaluston hankintaan 45,000 markkaa, vesimittarien ostoon 100,000 markkaa, vesijohdon laskemiseksi Turontiehen 43,000 markkaa, Runeberginkadulta vesijohtolaitoksen työpaja-alueelle 57,000 markkaa, Tavaststjernankatuun Topeliuksenkadulta Minna Canthin kadulle 45,000 markkaa, Messeniuksenkatuun Turuntieltä Topeliuksenkadulle 252,000 markkaa, Karstulantiehen Kangasalantieltä Sammatintielle 100,000 markkaa, Kulosaarenkatuun Verkkoosaarenkadulta koilliseen suuntaan 75,000 markkaa, varapääjohdon laskemiseksi Runeberginkadun ja satamaradan risteykseen 140,000 markkaa, Kristianinkadun alla olevan vesijohdon uusimiseen Oikokadun ja Välikadun väliltä 100,000 markkaa sekä vesijohdon uusimiseen Korttelien n:o 271 ja 282 luoteisrajaa pitkin 190,000 markkaa samoin kuin satamapostien järjestämiseen Laivarantaan ja Rahapajanrantaan 46,000 markkaa. Kaasulaitoksen menosäännössä korotettiin kassa- ja tiliviraston määrärahoja 26,600 markkaa, käytön määrärahoja 1,717,680 markkaa, mikä lisäys pääasiallisesti johtui kivihiiltä hinnan kohoamisesta, sekä johtotyöosaston, työpajan, mittaritoimiston, varaston ja näyttelyn määrärahoja 70,580 markkaa, jota vastoin jakelua, johtoverkkoa ja jakelukelloa varten merkityt määrärahat vähenivät 49,050 markkaa, sekalaisiin menoihin varatut määrärahat 515,000 markkaa, katuvalaistusmäärärahat 82,900 markkaa, arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginhallituksen määräyksen mukaan käytettävät määrärahat 50,000 markkaa ja uudistoiden määrärahat 2,305,000 markkaa. Viimeksi mainittu määräraha, 2,088,000 markkaa, oli aiottu seuraaviin tarkoituksiin: pääputkiverkon laajentamiseen ja uusimiseen 983,000 markkaa, mistä 50,000 markkaa sai käyttää hallituksen määräyksen mukaan, uusien katulamppujen asettamiseen 20,000 markkaa, liittymisjohtojen asettamiseen 50,000 markkaa, kaasumittarien ostoon 1,000,000 markkaa ja kaluston hankkimiseen 35,000 markkaa. Sähkölaitoksen menojen vähennys jakautui eri menoryhmien kesken siten, että käytön aiheuttamiin menoihin myönnettyjä määrärahoja supistettiin 157,760 markkaa, jakeluosaston määrärahoja 69,335 markkaa, katuvalaistusmäärärahoja 90,000 markkaa, sekalaisten menojen määrärahoja 15,406 markkaa, uudistymäärärahoja 826,000 markkaa ja arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginhallituksen määräyksen mukaan käytettäväksi varattuja määrärahoja 200,000 markkaa. Vähäistä lisäystä, nim. 35,035 markkaa, osoitti kassa- ja tiliviraston menosääntö. Uudistoitä varten myönnettyt varat, 5,676,000 markkaa, oli käytettävä kaupunginhallituksen harkinnan mukaan ja ainoastaan siinä tapauksessa, että talousarvioon merkittyjä lainavaroja vuoden varrella saatiin riittävä määrä. Kokonaismäärä jakautui seuraaviin eriin: koneisto 1,500,000 markkaa, johtoverkosto ja jakelu-

laitteet 2,450,000 markkaa, katuvalaistuslaitteet 706,000 markkaa, johtoy. m. työt hallituksen määräyksen mukaan 200,000 markkaa, talojohtotyöt 100,000 markkaa, mittarien osto 700,000 markkaa ja kaluston hankinta 20,000 markkaa. Kahdennentoista pääluokan arvioitujen menojen kokoaan määrän laskettiin alenevan 73,998,411 markasta 70,093,650 markkaan.

Kolmannessatoista pääluokassa, Yleiset työt, korotettiin ensimmäisen, Yleisten töiden lautakunta ja rakennustoimisto nimisen luvun määrärahoja 47,505 markkaa palkkamäärärahaan kohoamisen johdosta. Palkkiomäärärahaa ¹⁾ sensijaan alennettiin 69,900 markkaa, samoin lomasijaismäärärahaa 500 markkaa, painatus- ja sidontamäärärahaa 3,000 markkaa ja tarverahain määrärahaa 10,000 markkaa. Tiliviraston vuoden 1933 menojen peittämiseen myönnettiin 236,786 markkaa kertomusvuoden talousarvion vastaavan määrän oltua 230,124 markkaa. Lukuun Rakennukset ja talot merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten määrärahoja yhteensä 3,163,020 markkaa, siitä sairaalain korjauksiin 550,000 markkaa, kansakoulujen 375,000 markkaa, kunnallisten työväenasuntojen 308,970 markkaa, tulli- ja satamarakennusten 138,200 markkaa ja poliisilaitoksen hallussa olevien rakennusten 125,000 markkaa sekä lämpöjohtojen kunnossapitoon ja vesijohtojen korjauksiin 285,950 markkaa. Nimikkeen Uudis- ja muutusrakennukset kohdalle oli vuonna 1932 merkitty määrärahoja yhteensä 26,028,200 markkaa, mutta vuoden 1933 menosäännössä vastaava määrä oli saatu alennetuksi 16,861,069 markkaan. Tällä määrärahalla oli kustannettava seuraavat työt: erinäisten poliisilaitoksen huoneistojen korjaukset ²⁾, 288,869 markkaa, työlaitoksen saunan rakentaminen, 408,700 markkaa, kunnalliskodin vesi- ja viemärijohtojen uusiminen, 120,000 markkaa, kunnalliskodin sähkövalaistusjohtojen uusiminen, 11,400 markkaa, vähennysventtiilin, aspiraattorin ja vesimittarin asentaminen kunnalliskotiin, 30,500 markkaa, Pengerkadun talossa n:o 5 olevain sairaanhoitajattarien huoneiden lattiain eristäminen, 18,000 markkaa, suihkuhuoneen järjestäminen Haapaniemen urheilukentälle, 16,000 markkaa, Kallion paloaseman muutos- ja lisärakennustyöt, 3,000,000 markkaa, vastavirtakojien putkiston uusiminen, uusi lämpöjohdon kiertopumppu, lauhdevesijohto ja vesimittari Nikkilän sairaalaan, 93,000 markkaa, pesukoneen ja keskipakoiskuivaajan hankkiminen Marian sairaalaan, 75,000 markkaa, kulkutautisairaalan boilerien korjaus sekä aspiraattorin ja vesimittarin hankkiminen, 55,000 markkaa, virastotalon kellarin sisustaminen kaupunginvaltuuston julkaisuvaramaston arkistoksi, 89,000 markkaa, teurastuslaitoksen rakennustyöt, 7,500,000 markkaa, Kaisaniemenkadun varrella sijaitsevilla korttelin n:o 38 a tontilla n:o 8 olevan rakennuksen purkaminen sekä tontin aitaaminen, 64,000 markkaa, höyrykattilan ja vesisäiliön hankkiminen Ullanlinnan kylpylaitokseen, 56,600 markkaa, uusien kansakoulurakennusten teettäminen, 3,000,000 markkaa, Teatteriesplanaadin mukavuuslaitoksen muutustyöt, 35,000 markkaa sekä Nikkilän sairaalan henkilökunnan asuinrakennuksen rakentaminen, 2,000,000 markkaa. Luvussa Kadut ja yleiset paikat arvioitiin korjaus- ja kunnossapitokustannusten nousevan 658,000 markkaan, mikä määrä oli 100,000 markkaa pienempi vuoden 1932 talousarvion vastaavaa määrää. Uudistymäärärahoja oli sensijaan korotettava 2,082,000 markkaa eli 7,996,000 markkaan. Tästä määrästä käytettäisiin 1,549,000 markkaa kaupungin katuosuuksien ja jalkakäytävain kiveämiseen, sepelöi-

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 60. — ²⁾ S:n s. 23.

miseen tai asfaltoimiseen, 6,350,000 markkaa katujen tasoittamiseen ja leventämiseen, 50,000 markkaa täytemaan vastaanottoa varten, 30,000 markkaa korokkeiden rakentamiseen ja liikennemerkkien asettamiseen sekä 16,500 markkaa Kolme seppää nimisen taideteoksen perustustöitä varten. Kanavain ja viemärien korjaukset ja kunnossapito vaativat määrärahoja yhteensä 1,495,000 markkaa eli 295,000 markkaa enemmän kuin vuonna 1932. Uudistöitä suoritettaisiin 3,719,267 markaksi arvioiduin kustannuksin, mikä määrä oli 1,292,693 markkaa pienempi kertomusvuoden talousarvion vastaavaa määrää. Edellä mainitun nimikkeen kohdalla olevista määrärahoista suurin, 2,047,000 markkaa, myönnettiin kokoojajohdon rakentamiseen Mechelininkatuun ja Etel. Hesperiankatuun Hieta-
lahdenkadulta Taivallahteen. Koneiston ostoon Kyläsaaren uudelle puhdistuslaitokselle osoitettiin 686,267 markkaa. Teiden korjausten ja kunnossapidon arvioitiin tulevan maksamaan 1,300,000 markkaa ja uusien teiden rakentamisen 2,653,000 markkaa. Yhteensä tiemenot siis arvioitiin 3,953,000 markaksi, joten lisäys oli 1,878,000 markkaa. Uusia teitä varten myönnettyistä määrärahoista oli 401,000 markkaa tarkoitettu Hämeentien uudelleenjärjestämiseen Sörnäisten sillan ja Vallilantien väliltä; 99,000 markkaa Munkkiniemenkadun ja Kuusitien välisen Turuntien osan lopputasoitusta ja puuistutuksia varten, 1,609,000 markkaa Käpylän ja Tuomarinkylän rajan välisen Tuomarinkyläntien osan lopputasoitamiseen 6 m leveydeltä ja 544,000 markkaa erilaisten töiden suorittamiseen Pohjoisrannalla ja Siltavuorenrannalla Liisan- ja Unioninkatujen välillä. Lukuun Urheilu- ja leikkikentät merkittiin määrärahoja yhteensä 547,000 markkaa, siitä 477,000 markkaa korjauksiin ja kunnossapitoon sekä 70,000 markkaa uudistoihin. Tämän luvun menojen lisäys oli 90,000 markkaa. Vuonna 1933 suoritettavat uudet työt olivat aidan rakentaminen Kallion urheilukentälle 33,000 markalla, juomavesilaitteen järjestäminen Kampin pallokentälle 22,000 markalla, viemärin rakentaminen Haapaniemen urheilukentän pukeutumissuojasta 8,000 markalla ja leikkikentän järjestäminen kortteliin n:o 301 b 7,000 markalla. Kaupungin satamainmenosääntö päättyi 23,003,200 markkaan oltuaan kertomusvuoden menoarviossa 23,019,200 markkaa. Korjaus- ja kunnossapitomäärärahoja voitiin vähentää 426,000 markkaa, kun taas uudistoihin myönnettiin 410,000 markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna eli 20,395,000 markkaa. Viimeksi mainitusta määrästä käytettäisiin 7,200,000 markkaa Länsisataman rakennustöiden jatkamiseen, 1,360,000 markkaa Katajanokan sataman rakennustöiden jatkamiseen ja 520,000 markkaa satamaradan jatkamiseen Kyläsaaresta Arabiaan, mitkä työt kuitenkin sai aloittaa ja suorittaa kaupunginhallituksen harkinnan mukaisesti ainoastaan siinä tapauksessa, että talousarvioon merkittyjä lainavaroja vuoden varrella saatiin riittävä määrä; 310,000 markkaa myönnettiin Lauttasaarenkadun sepelöintiä varten, 400,000 markkaa satamaradan laajentamiseen kaksiraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Ruoholahden väliseltä osalta, 20,000 markkaa moottorivenelaiturin rakentamiseen kansanpuistojen liikenteelle Ruoholahdenrantaan, 50,000 markkaa venepaikkain järjestämiseen Humallahteen ja Taivallahteen, 85,000 markkaa Kaisaniemen rannan verhousta, tasoitusta ja asfalttoimista varten, 250,000 markkaa katujen ja laiturien asfalttoimista ja kiveämistä varten, 150,000 markkaa täytemaan vastaanottoa varten rannoille, 50,000 markkaa ulkopaalujen pystyttämiseen eräille venepaikoille, 6,000,000 markkaa Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen kaupunginhallituksen

määräyksen mukaan ja 4,000,000 markkaa kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan suoritettavia yleisiä satamavaratöitä varten. Istutusten kunnossapitoon arvioitiin tarvittavan 2,110,300 markkaa ja uudistöitä varten 332,000 markkaa, jolloin edellinen menoryhmä osoitti 126,700 markan vähennystä ja jälkimmäinen 82,000 markan lisäystä. Uudistymäärärahaan suurin erä, 200,000 markkaa, myönnettiin Hesperiankatujen välisten istutusten järjestämiseen; puistosohvien ostoon osoitettiin 50,000 markkaa, lastenkeinujen pystyttämiseen 25,000 markkaa, nurmikkokaistaleiden järjestämiseen Kasarmintorille 32,000 markkaa ja tuberkuloosisairaalan alueen istutustöiden jatkamiseen 25,000 markkaa. Lukuun Varasto merkittiin 700,000 markkaa työkalujen ja pienemmän kaluston ostoa ja kunnossapitoa varten, 775,000 markkaa työkonien ostoon sekä 400,000 markkaa työkonien vuosikorjauksiin. Konepajain työkalustoa täydennettäisiin ostamalla työkaluja ja koneita yhteensä 117,000 markalla. Kaikkiaan myönnettiin varaston tarpeisiin 2,679,150 markkaa, mikä vuoden 1932 talousarvion vastaaviin eriin verrattuna merkitsi 366,050 markan vähennystä. Luvun Sekalaista loppusummaa voitiin alentaa 10,000 markkaa eli 180,000 markkaan. Lukuun Työntekijäin erinäiset edut merkittiin 3,600,000 markkaa eli 500,000 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1932. Lisäyksestä kohdistui 200,000 markkaa erään Sairasapu, mikä johtui tätä etua koskevien määräysten muuttamisesta. Arvaamattomiin tarpeisiin ja varatöihin myönnettiin 17,450,000 markkaa kuluvan vuoden talousarvion vastaavan määrän oltua 26,500,000 markkaa. Uutena määrärahana merkittiin tähän lukuun 1,650,000 markkaa ruoanvastiketöitä varten kaupunginhallituksen käytettäväksi. Koko kolmannentoista pääluokan loppusumma nousi 91,927,512 markkaan oltuaan vuoden 1932 menosäännössä 107,107,199 markkaa.

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunginhallituksen lupa oli hankittava, ennenkuin sai panna käyntiin sellaisia pääluokkiin Teknilliset laitokset ja Yleiset työt kuuluvia uudistöitä, joita varten talousarvioon oli merkitty siirtomääräraha.

Neljänteentoista, Katu- ja laiturivalaistus nimiseen pääluokkaan sisältyi määrärahoja yhteensä 6,080,000 markkaa eli 999,500 markkaa vähemmän kuin vuoden 1932 menosäännössä.

Viidestoista pääluokka, Puhtaanapito, osoitti menojen vähenemistä 1,418,505 markkaa; määrärahoja näet laskettiin tarvittavan 12,868,007 markkaa niiden määrän oltua vuoden 1932 menosäännössä 14,286,512 markkaa. Ensimmäinen luku, Puhtaanapitolautakunta ja puhtaanapitolaitos, osoitti vähäistä menojen lisääntymistä, nim. 1,540 markkaa. Myöskin lukuun Tilivirasto sisältyvien määrärahojen kokonaismäärä lisääntyi 7,475 markkaa. Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon arvioitiin aiheuttavan kustannuksia 11,913,847 markkaa, mikä merkitsi 1,605,020 markan suuruisia menojen vähennystä verrattuna samaan tarkoitukseen vuodeksi 1932 myönnettyihin määrärahoihin. Edellä mainitusta kokonaismäärästä oli 5,689,373 markkaa tarkoitettu kaupungin katuosuuksien ja 1,353,481 markkaa sen kiinteistöjen puhtaanapitoon, kun taas yksityisten katuosuuksien ja kiinteistöjen puhtaanapidosta aiheutuvat menot arvioitiin edelliset 1,092,529 markaksi ja jälkimmäiset 3,778,464 markaksi. Suurinta menojen vähennystä osoitti erä Työpalkat, joka oli alentunut 1,049,620 markkaa, lähinnä erä Kaluston hankinta, jossa voitiin saada aikaan 317,590 markan supistus. Vähäistä nousua osoittivat ainoastaan erät Vuokra, Yleisten laitteiden kunnossapito ja Tarveaineet, jotka kohosivat vastaavasti 27,800 markkaa, 34,650 mark-

kaa ja 81,980 markkaa. Viimeksi mainittu lisäys aiheutui bensiininhintain korotuksesta. Työntekijäin erinäisten etujen kustantamiseksi myönnettiin 550,000 markkaa vastaavan määrän oltua vuonna 1932 662,000 markkaa. Luku Uudistytöt ja uudishankinnat päättyi 368,000 markkaan, siitä 320,000 markkaa Hermannin uuden kuormauspaikan kuntoonpanemiseen, 8,000 markkaa työkonoiden ostoon, 25,000 markkaa hevosten ostoon ja 15,000, markkaa tulenkestävän säilytyspaikan sisustamiseen konttorin asiakirjoille, todisteille y. m. Arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginhallituksen määräyksen mukaan käytettäväksi varattiin sama määrä kuin edellisenä vuonna, 50,000 markkaa.

Keskuskeittola nimisen kuudennentoista pääluokan määrärahan summa, joka vuoden 1932 talousarviossa oli ollut 7,322,000 markkaa, vahvistettiin 10,624,800 markaksi. Lisäyksestä, joka oli yhteensä 3,302,800 markkaa, kohdistui 2,915,000 markkaa erään Ruokinta ja 365,000 markkaa erään Työpalkat.

Seitsemännessätoista pääluokassa, Kiinteä omaisuus, otettiin ensimmäisessä, Kiinteistölautakunta ja kiinteistötoimisto nimisessä luvussa tilapäisen työvoiman määrärahaa vahvistettaessa huomioon, että kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osastolle oli palkattava vahtimestari ja siirtolapuutarhaneuvojalle otettava apulainen viideksi kuukaudeksi. Uusi oli 60,000 markan suuruinen määräraha oikeudenkäyntien aiheuttamia menoja varten, jotka aikaisemmin oli suoritettu tarverahoilla. Viimeksi mainittua määrärahaa voitiin sensijaan supistaa 30,000 markkaa eli 70,000 markkaan. Tähän lukuun siirrettiin normaalikellojen kunnossapitomääräraha, 11,000 markkaa, joka vuoden 1932 menosäännössä 9,500 markan suuruisena sisältyi sekalaisten menojen pääluokkaan. Luvun loppusumma oli 2,568,951 markkaa eli 44,454 markkaa suurempi kuin vuonna 1932. Toiseen lukuun, Maatalousosaston hoitamat tilat, merkityt määrarahat kohosivat niinikään aivan vähän, yhteensä 47,590 markkaa nousten 2,641,770 markkaan. Lisäys kohdistui pääasiallisesti kaluston hankinta- ja kunnossapitomäärärahaan, tallien määrärahaan ja navettain ja sikalan määrärahaan, jotka lisääntyivät vastaavassa järjestyksessä 52,000 markkaa, 20,000 markkaa ja 15,000 markkaa. Suurin vähennys, 20,000 markkaa, oli havaittavissa erässä Verot ja vakuutukset ja lähinnä suurin, 15,000 markkaa, erässä Tilapäistä työvoimaa. Kolmas luku, Talo-osaston alaiset kiinteistöt, osoitti sekin arvioitujen menojen lisääntymistä, ei kuitenkaan enempää kuin 154,372 markkaa eli 4,485,072 markkaan. Tämän luvun eri menoryhmistä otsikon Kaupunkikiinteistöt kohdalle merkityt kohosivat 301,786 markkaa, mikä johtui kiinteistöjen lukumäärän lisääntymisestä, koksini ja veden hintain kohoamisesta ja siitä, että joihinkin kioskeihin oli aikomuksena järjestää vesijohto. Poliisihuoneistojen ja kunnallisten työväenasuntojen määrärahoja voitiin sensijaan supistaa, edellisiä 43,310 markkaa ja jälkimmäisiä 38,153 markkaa. Kauppahalleja ja -toreja varten tarvittiin 13,378 markkaa suurempi määräraha kuin vuonna 1932, m. m. koksini ja veden hintain kohoamisen johdosta. Viimeinen ryhmä, Erinäiset huoneenvuokrat, oli entisellään, paitsi että virastotalossa sijaitsevien huoneistojen vuokra, 82,737 markkaa, voitiin poistaa. Neljanteen lukuun yhdistettiin kaupungin kansanpuistojen, siirtolapuutarhain ja urheilukenttään arvioidut menot, jotka yhteensä kohosivat 24,681 markkaa eli 2,258,653 markkaan; otsakkeen Siirtolapuutarhat kohdalle merkityt erät lisääntyivät 268,900 markkaa ja Kaisaniemen tenniskenttään määrarahat 2,000 markkaa, kun

taas kansanpuistot, urheilu- ja pallokentät sekä Käpylän ravirata voivat tyytyä vastaavasti 138,494 markkaa, 103,725 markkaa ja 4,000 markkaa pienempiin määrärahoihin kuin vuonna 1932. Siirtolapuutarhain menosäännön kohoaminen johtui pääasiallisesti siitä, että siihen sisältyi 265,000 markan suuruinen uusi määräraha Vallilan siirtolapuutarhan eteläosan kuntoonpanemista varten. Uusi oli myöskin 4,000 markan suuruinen määräraha vartijan palkkaamiseksi mainittuun siirtolapuutarhaan neljäksi kuukaudeksi. Viides luku, Kiinteistöostot, sisälsi määrärahoja yhteensä 21,813,000 markkaa, siitä 2,000,000 markkaa Talin kartanon ostoon, 603,000 markkaa Aktiebolaget Gräsviksgatan 5 osakeyhtiön osakkeiden kauppahinnan kuolettamiseen, 475,000 markkaa Humallahden vuokra-alueella n:o 56 olevien rakennusten ostoon, 235,000 markkaa Helsingfors fastighets aktiebolag nimisen yhtiön osakkeiden ostoon ja 18,500,000 markkaa I kaupunginosan korttelissa n:o 31 sijaitsevien Unioninkadun talon ja tontin n:o 5 sekä Sofiankadun talojen ja tonttien n:ot 2 ja 6 ostoon. Kuluvan vuoden menosäännössä oli kiinteistöostoihin varattu ainoastaan 7,349,600 markkaa. Sekalaisiin menoihin varattiin 1,131,000 markkaa eli 511,000 markkaa enemmän kuin vuodeksi 1932. Lisäys aiheutui yksinomaan siitä, että tähän lukuun uutena eränä merkittiin 500,000 markkaa Kulosaaren sillan voittovaroja, jotka kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen ¹⁾ mukaisesti oli siirrettävä rahastoon. Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiesten palkkiomääräraha aleni 40,000 markasta 36,000 markkaan, Kiinteistölautakunnan käytettäväksi arvaamattomiin menoihin myönnettiin 100,000 markkaa. Arvaamattomiin vuokriin ja vuokrankorotuksiin kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitty määräraha alennettiin puoleen määräänsä eli 50,000 markkaan. Pääluokan loppusumma oli 34,998,446 markkaa oltuaan vuoden 1932 menosäännössä 19,756,357 markkaa.

Kahdeksannentoista pääluokan, Eläkkeet ja apurahat, kohdalle merkittiin määrärahoja 5,590,316 markkaa eli 463,270 markkaa enemmän kuin kertomusvuoden menosääntöön.

Yhdeksänteentoista pääluokkaan, Sekalaiset menot, sisältyviä määrärahoja voitiin alentaa yhteensä 23,016,500 markkaa eli 44,408,200 markkaan. Vähennyksestä kohdistui 134,500 markkaa lukuun Irtaimisto, 40,000 markkaa lukuun Yleishyödyllisten tarkoitusten määrarahat, 29,107,000 markkaa lukuun Sekalaiset määrarahat, jossa 24,000,000 markan suuruinen laina Helsingin makasiiniosakeyhtiölle oli korottanut vuoden 1932 menosäännön loppusummaa, sekä 2,950,000 markkaa arvaamattomien tarpeiden määrärahaan. 50,000 markan lisäystä osoitti luku Lisäykset palkkamenoihin, luvun Työttömyyden aiheuttamat erinäiset toimenpiteet määrärahoja korotettiin 6,165,000 markkaa ja poistojen ja palautusten määrärahaa 3,000,000 markkaa. Luvussa Sekalaiset määrarahat miltei kaikkia siihen sisältyviä avustuspäämäärärahoja oli supistettu. Niinpä uimakoulujen apumaksut oli vähennetty 32,000 markasta 25,600 markkaan, luistintratojen apumaksut 48,000 markasta 38,400 markkaan, lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämismääräraha 40,000 markasta 32,000 markkaan, voimisteluseurojen työn tukemiseksi myönnetty määräraha 64,000 markasta 51,200 markkaan, opintomatkastipendien määräraha 25,000 markasta 20,000 markkaan, Suomen-matkat nimisen järjestön avustus 24,000 markasta 15,000 markkaan, opetusministeriön retkeilylautakunnan 16,000 markasta 10,000

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 52.

markkaan ja Suomen kaasusuojelujärjestön 20,000 markasta 12,000 markkaan. Sitävastoin korotettiin Helsingin kaupungin historiatoimikunnan käyttövarat 56,300 markasta 101,500 markkaan. Uusina määrärahoina merkittiin tähän lukuun kaupunginhallituksen käytettäväksi 200,000 markkaa kaupungin palovakuuttamattoman kiinteän omaisuuden korjaamiseen tulipalojen sattuessa sekä 125,000 markkaa sähkönhinnan mahdollisen korotuksen varalta. Majoituslautakunnan menot, jotka aikaisemmin olivat olleet eri pääluokkana, merkittiin tähän 1,500 markan suuruisina.

Tulosääntö. Tulosääntöön merkittiin edellisen vuoden säästönä 5,000,000 markkaa. Ensimmäisessä, Lainat ja korot nimisessä osastossa kaupunginvaltuusto osoitti vuoden 1932 ensimmäisestä kotimaisesta 8 %:n lainasta 3,380,000 markkaa Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen ja saman vuoden toisesta 8 %:n kotimaisesta lainasta sekä vastedes otettavasta lainasta ¹⁾ seuraavat määrärahat alla mainittuihin tarkoituksiin:

Vesijohtojen laskeminen ²⁾	Smk	1,048,000: —
Kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentaminen ja uusiminen ²⁾	»	933,000: —
Koneiston hankkiminen sähkölaitokselle ²⁾	»	1,500,000: —
Sähkölaitoksen johtoverkosto ja jakelulaitteet ²⁾	»	2,450,000: —
Sähkölaitoksen katuvalaistuslaitteet ³⁾	»	706,000: —
Teurastuslaitos ³⁾	»	7,500,000: —
Länsisataman rakennustöiden jatkaminen ⁴⁾	»	7,200,000: —
Lauttasaarenkadun sepelöinti ⁴⁾	»	310,000: —
Satamaradan laajentaminen kaksiraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Ruoholahden väliltä ⁴⁾	»	400,000: —
Katajanokan sataman rakennustöiden jatkaminen ⁴⁾ ..	»	1,360,000: —
Satamaradan jatkaminen Kyläsaaresta Arabiaan ⁴⁾ ..	»	520,000: —
Katujen ja laituriin päällystämisen uudelleen ⁴⁾	»	250,000: —
Täytemaan vastaanotto rannoille ⁴⁾	»	150,000: —
Herttoniemen rakennustöiden jatkaminen ⁴⁾	»	2,620,000: —
Satamissa kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan suoritettavat yleiset varatyöt ⁵⁾	»	4,000,000: —
Talin tilan osto ⁶⁾	»	2,000,000: —
Aktiebolaget Gräsviksgatan 5 osakeyhtiön osakkeiden osto ⁶⁾	»	603,000: —
Helsingfors fastighetsaktiebolag nimisen yhtiön osakkeiden osto ⁶⁾	»	235,000: —
I kaupunginosan korttelissa n:o 31 olevien Unioninkadun tontin n:o 5 ja Sofiankadun tonttien n:ot 2 ja 6 osto ⁶⁾ ..	»	18,500,000: —
Yhteensä Smk		52,285,000: —

Lukuun Korot merkittiin kaupungin arvioidut korko- ja osinkotulot 14,065,750 markaksi, jolloin vähennys edellisen vuoden talousarvioon verraten oli 3,602,836 markkaa. Tässä otettiin huomioon kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemä päätös ⁷⁾ yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta myönnettyjen lainain koron alentamisesta. Lukuun

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 44. — ²⁾ S:n s. 96. — ³⁾ S:n s. 97. — ⁴⁾ S:n s. 98. — ⁵⁾ S:n s. 99. — ⁶⁾ S:n s. 101. — ⁷⁾ S:n s. 45.

Sekalaista merkittiin kaupungin arvioitu kurssivoitto kuoletuksiin osteuista obligatioista, joka vuoden 1932 talousarvion mukaan oli ollut 1,000,000 markkaa, 2,170,000 markaksi. Koko osaston loppusumma oli 71,900,750 markkaa eli 32,070,836 markkaa pienempi kuin kuluvan vuoden talousarviossa.

Toisen osaston, Tuloa tuottavat oikeudet, kolmesta luvusta ensimmäinen, Erinäiset verot, osoitti lisäystä 39,500 markkaa. Koiraveron laskettiin näet aiheuttavan kaupungille 40,000 markan lisätulo, mutta biljardimaksuista kertyvän tulon sensijaan vähenevän 500 markkaa. Satamatulot arvioitiin 22,672,965 markaksi eli vuoden 1932 talousarvion vastaavaa määrää 2,730,665 markkaa pienemmiksi. Vähennys kohdistui miltei kaikkiin tuloihin, ainoastaan lentokoneiden satamamaksuista, jotka vuodeksi 1932 oli arvioitu ainoastaan 75,000 markaksi, laskettiin kertyvän 100,000 markkaa. Tähän osastoon sisältyvien tulojen kokonaismäärä aleni 2,691,165 markkaa eli 25,068,265 markkaan.

Kolmanteen osastoon, Terveysten- ja sairaanhoito, merkittyjen tulojen arvioitiin nousevan 22,784,300 markkaan eli lisääntyvän 2,566,970 markkaa, mistä 34,759 markkaa kohdistui lukuun Terveystenhoito ja 2,532,211 markkaa lukuun Sairaanhoito. Edellinen lisäys saatiin aikaan siten, että kouluhammasklinikan ja henkisesti sairaiden keskuskodin tulot merkittiin edelliset 66,500 markkaa ja jälkimmäiset 5,495 markkaa suuremmin määrin kuin edellisenä vuonna ja poliisilaitoksen suojeluosaston sairaanhoito-osaston tulot merkittiin uutena, 14,000 markan suuruisena eränä, jota vastoin maidontarkastusmaksuista sekä terveydellisten tutkimusten laboratorin maksuista kertyvien tulojen arvioitiin vähenevän. Sairaanhoiton laskettiin tuottavan tuloa enemmän kuin vuonna 1932, pääasiallisesti koska saatavat valtionavut voitiin arvioida 1,113,000 markkaa suuremmiksi, mutta muutkin erät kohosivat: Kivelän sairaalan tulot, koska siellä avat-taisiin uusi sairasosasto, 100,000 markkaa, ja Nikkilän sairaalan tulot 50,000 markkaa, köyhäinhoidon suoritettava korvaus kaupungin sairaaloissa an-netusta sairaanhoidosta 800,000 markkaa, viranhaltijain suoritettava korvaus nautituista luontoiseduista 324,211 markkaa, sairaalain poliklinikoista saatavat tulot 25,000 markkaa sekä kaupungin osuus Suomen punaisen ristin sairaalan tuloista 210,000 markkaa.

Neljännän osaston, Köyhäinhoito ja lastensuojelutoiminta, kohdalla oli havaittavissa 1,595,588 markan suuruinen tulojen lisäys, joka jakautui osaston kolmen luvun kesken siten, että kunnalliskodin ja työlaitoksen laskettiin tuottavan tuloa 1,400,404 markkaa ja lastenhuoltolaitosten 215,184 markkaa enemmän kuin vuoden 1932 talousarvion mukaan, jota vastoin perunkirjoitusprosenttien katsottiin vähenevän 20,000 markkaa. Edellinen lisäys aiheutui yksinomaan siitä, että korvaus köyhäin ylläpidosta merkit-tiin 1,800,000 markkaa suuremmaksi, jälkimmäinen pääasiallisesti siitä, että koulukotien valtionavun edellytettiin kohoavan 1,647,415 markasta 1,868,689 markkaan.

Viidennen osaston, Opetus- ja sivistyslaitokset, tulosääntöä oli pakko alentaa 12,270,177 markasta 11,725,624 markkaan eli 544,553 markkaa. Arvioitujen tulojen väheneminen johtui pääasiallisesti siitä, että valtion-avut, jotka vuonna 1932 oli laskettu 10,234,656 markaksi, vuoden 1933 tulosääntöön merkittiin ainoastaan 9,531,603 markan suuruisiksi jakautuen seuraavien koulujen ja laitosten kesken:

Kansakoulut	Smk 5,190,680: —
Oppilaiden kesävirkestys	» 385,000: —
Yleiset ammattilaiskoulut	» 155,361: —
Valmistavat ammattikoulut	» 800,000: —
Työväenopistot	» 454,364: —
Lastentarhat ja niihin liittyvät laitokset	» 2,146,198: —
Kaupunginorkesteri	» 400,000: —
Yhteensä	Smk 9,531,603: —

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti anoa valtioneuvostolta 500,000 markan suuruista valtionapua kaupunginorkesterille vuodeksi 1933.

Teknillisten laitosten kaupungille aiheuttamat tulot merkittiin kuudenteen osastoon ja arvioitiin 150,110,876 markaksi, mikä määrä oli vuoden 1932 talousarvion vastaavaa määrää 4,894,056 markkaa suurempi. Vesi-johtolaitoksen tulosääntö kohosi näet 1,526,000 markkaa eli 25,668,010 markkaan, koska veden hintaa oli korotettu ¹⁾, kaasulaitoksen tulosääntö 752,000 markkaa eli 43,556,666 markkaan, koska sivutuotteiden myyntiarvo oli kohonnut, sekä sähkölaitoksen tulosääntö 2,616,056 markkaa eli 80,886,200 markkaan, pääasiallisesti koska raitioiteille annetun virran yksikköhintaa oli korotettu ²⁾.

Seitsemännessä, Yleisten töiden osastossa oli todettava 197,120 markan suuruinen tulojen väheneminen. M. m. ei valtionapuna teiden ylläpitoon voitu laskea saatavan enempää kuin 35,000 markkaa kertomusvuoden talousarvion vastaavan määrän oltua 60,000 markkaa.

Kahdeksanteen osastoon merkittiin puhtaanapitolaitoksen tulot, joiden arvioitiin alenevan 270,000 markkaa eli 6,900,000 markkaan.

Yhdeksäs osasto oli vuonna 1932 käsittänyt ainoastaan keskuskeittolan tulot. Vuoden 1933 talousarviossa tämän osaston otsakkeena oli Erinäiset liikelaitokset ja sen ensimmäiseen lukuun sisältyivät mainitun keittolaliikkeen tulot, jotka oltuaan kertomusvuoden talousarviossa 7,832,000 markan suuruiset nyt merkittiin 11,220,000 markaksi. Toiseen lukuun merkittiin lihantarkastamon tulot, 625,000 markkaa, ja teurastuslaitoksen tulot, 2,100,000 markkaa, yhteensä 2,725,000 markkaa. Osaston loppusumma oli 13,945,000 markkaa.

Kymmenennen, Kiinteä omaisuus nimisen osaston tuloja vahvistettaessa merkittiin uutena eränä kiinteistötoimiston kansliaosaston toimitusmaksut, 20,000 markkaa: nämä sekä Kansanpuisto-osaston karttain ja jäljennösten myynti nimisen momentin vähäinen lisääntyminen korottivat ensimmäisen luvun loppusumman 18,500 markasta 38,700 markkaan. Toinen luku sitävastoin osoitti jotenkin huomattavaa vähennystä, nim. 2,332,200 markkaa, eli 13,172,880 markkaan. Tontinlunastuksista arvioitiin näet kertyvän ainoastaan 4,580,000 markkaa vastaavan määrän oltua edellisen vuoden talousarviossa 7,000,000 markkaa. Kaupungin omien laitosten maanvuokrat merkittiin 10,800 markkaa suuremmiksi, ja tonttien ja alueiden vuokria voitiin korottaa 77,000 markkaa eli 7,386,000 markkaan. Maatalousosaston hoitamista tiloista kaupungille kertyvät tulot merkittiin ainoastaan 2,809,993 markaksi vuoden 1932 talousarvion vastaavan määrän oltua 3,022,782 markkaa. Alennus aiheutui kaurain ja perunain hintain alenemisesta, metsäntuotteiden ja eläinten myynnistä saatavan tulon vähenemisestä sekä siitä,

¹⁾ Ks. v:n 1931 kert. s. 63. — ²⁾ Ks. tämän kert. s. 50.

että entisen suuruisia vuokria ei voitu laskea saatavan vuoden varrella tehtävien uusien sopimusten mukaan. Rakennusten sekä myynti- ja toripaikkain vuokria arvioitiin kertyvän 14,028,907 markkaa, jolloin vähennys oli 381,669 markkaa, mistä 131,199 markkaa kohdistui kaupunkitalojen vuokriin, 53,870 markkaa poliisihuoneistojen, 42,000 markkaa kunnallisten työväenasuntojen ja 154,600 markkaa myynti- ja toripaikkain vuokriin. Kansanpuistojen vuokria arvioitiin kertyvän 60,225 markkaa ja urheilukenttien 10,000 markkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna, siirtolapuutarhain sensijaan Vallilan puutarhan tultua lisäksi 35,476 markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Lukuun Erinäiset vuokrat merkityt tulot vähenivät 367,143 markkaa, pääasiallisesti koska uusia perusteita oli sovellettu arvioitaessa kansakoulutalojen ja työväenopiston vuokria. Kymmenennen osaston tulojen loppusumma aleni 44,220,641 markasta 40,912,291 markkaan.

Yhdenteentoista osastoon merkityt sekalaiset tulot alenivat 721,924 markkaa eli 7,963,950 markkaan. Vähennys aiheutui pääasiallisesti siitä, että valtuuston päättämästä viranhaltijain palkkain alennuksesta aiheutuva tulo vuonna 1932 laskettiin 6,000,000 markaksi, vuonna 1933 sitävastoin ainoastaan 5,300,000 markaksi.

Kahdenteentoista, Verotus nimiseen lukuun merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotuksella koottava määrä 227,284,258 markaksi osoittaen niinmuodoin vuoden 1932 talousarvion 234,007,810 markkaan verrattuna 6,723,552 markan vähennystä.

C. Muut asiat.

Ruotsin kruununprinssin ja kruununprinsessan vierailu. Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ilmoitti ¹⁾ Ruotsin kruununprinssin ja kruununprinsessan vierailleen kaupungissa joulukuun 3—5 p:nä. Puheenjohtaja oli yhdessä kaupunginjohtajan kanssa kaupungin puolesta ottanut vastaan heidän kuninkaalliset korkeutensa heidän saapuessaan kaupunkiin ja silloin pitänyt lyhyen tervehdyspuheen, johon kruununprinssi oli vastannut. Vierailun viimeisenä päivänä kaupunginhallitus oli järjestänyt korkeille vieraille kaupungintaloon yksinkertaisen, mutta täysin kaupungin arvon mukaisen iltajuhlan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ne toimenpiteet, joihin kaupunginhallitus oli vierailun johdosta ryhtynyt, ja päätti lausua niistä hallitukselle kiitoksensa.

Albertinkadun tontin n:o 6 julkisivuoikeus. Kaupunginvaltuusto lähetti ²⁾ opetusministeriölle pyydetyn selvityksen siitä, miten Albertinkadun tontin n:o 6 omistaja oli voinut rakentaa tontilleen rakennuksen, jolla oli julkisivu saman kadun tonttia n:o 8 vastaan, ja lausui siinä, että kyseisen rakennuksen piirustukset oli asianmukaisesti vahvistettu syyskuun 9 p:nä 1889 omistajan sitä ennen saatua oikeuden julkisivun rakentamiseen silloista Aleksanterinteatteria vastaan. Kaupunginviranomaiset olivat toisessakin yhteydessä käsitelleet kysymystä oopperatonttia vastassa olevien tonttien rakennuskorkeuksista ja julkisivuoikeuksista ³⁾. Vuonna 1923 Svenska folksko-

¹⁾ Kvsto 7 p. jouluk., esipuhe. — ²⁾ S:n 20 p. tammik. 10 §. — ³⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 135 ja v:n 1928 kert. s. 113.